

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

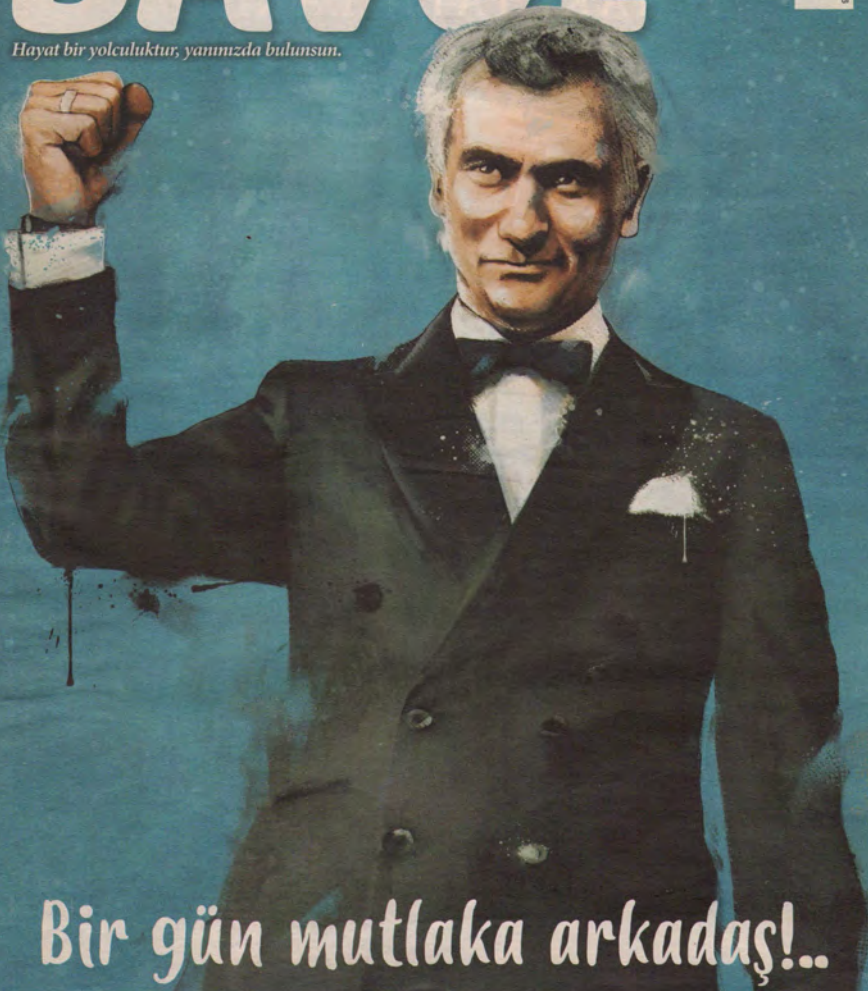
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BAVUL

Hayat bir yolculuktur, yanınızda bulunsun.

Kasım 2019
Sayı: 50
Fiyat: 10 TL
KKTC: 11 TL

Bir gün mutlaka arkadaş!..

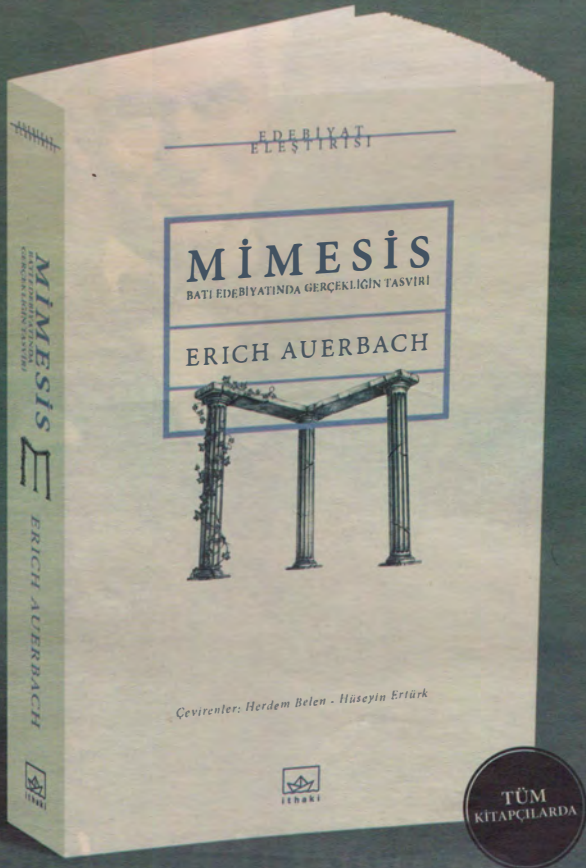
Zülfü Livaneli • Atıf Behramoğlu • Şükrü Erbaş • Ercan Kesal • Emre Kongar • Haydar Ergülen • Zafer Köse • Gökhan Horzum
Glenn Meade • Otişah • Sedef Orman • Zehra Çelenk • Ayren Sahin • Evrim Kuran • Aydılgöç • Murat Tırpan • Pınar Ergün
Ezginin Günlüğü • Ali Deniz Uslu • Ali Murat İrat • Esin İris • Alpaz Erdem • Orhan Aydın • Selen Baranoğlu • Önder Abay
Derya Aydoğan • Y. Emre Ceren • Banış Akpolat • Sinem Keyik • Burak Ağdemir • Gül Çetin • Can Uğur • Burak Abatay • Selçuk Özбек

BAVUL

Bir gün mutlaka arkadaş!..

EDEBİYAT ELEŞTİRİSİNİN BAŞYAPITLARINDAN BİRİ İTHAKİ YAYINLARI'NDA

/ithakiyayinlari

/ithakiyayinlari

/ithakiyayinlari

Mehmet Ali Aksoy

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İTHAKİ YAYINLARI,
3. SALON NO: 406'DA
GRÜLEKİMİZDEKİ YOR.

Sağduyuya güvenen müstehzi bir yazar: Jane Austen

Bırakın başka yazarlar suçluluğun
ve ıstırabın üzerinde dursunlar.

Yaşadığı dönemde sadece dört kitabı okurla buluşabilen Jane Austen, 16 Aralık 1775'te İngiltere'nin Hampshire kentinde dünyaya geldi. Kendi zamanında çokça bilinmesede 1869 yılında sonra toprak sahibi soylular arasında popülerliği arttı, 20. yüzyılda ise ünü gittikçe yayıldı. *Gurur ve Önyargı*, *Sağduyu ve Duyarlılık* romantik dönem ile gerçekçiliği birbirine bağlayan bir köprü olarak kabul edilir ve edebi klasikler arasında sayılır.

Yürümekten kaçmıyorum.

Bir sebebin olduğunda uzaklık hiçbir şeydir.

Cassandra ve George Austen çiftinin yedinci çocuğu olarak dünyaya gelen yazarın ebeveynleri, toplulda saygı gören kişilerdi. Babası Oxford mezunu Anglikan bir din adamıydı. Birbirine yakın ilişkiler geliştiren ailede öğrenmenin ve yaratıcı düşüncenin önemsendiği bir ortam vardı. Jane ve kardeşleri babalarının geniş kütüphanesiyle her zaman okumaya teşvik edilirdi. Çocuklar ayrıca kendi oyunlarını yazar ve bunları aile içinde sahnelerlerdi. Jane Austen hayatı boyunca özellikle babasına ve ablasına oldukça yakındı.

*İnsan kitap okumak dışında her şeyden
çabucak sıkılıyor. Kendime ait bir eve sahip
olduğunda şöyle muazzam bir kütüphaneye
edinmeyi başaramazsam kahrolurum!*

*Daha düzgün bir eğitim almalı
için Jane ve ablası bir dönem*

yatılı okula gönderildi. Bu dönemde yazar ve ablası tífuse yakalandı. Kısa bir süre resmi olarak eğitim aldıktan sonra da ekonomik zorluklar sebebiyle eve döndüler ve aileleriyle yaşamaya devam ettiler.

Çocukluğundan itibaren hikâyelerin büyüü dünyasına kendini kaptıran Jane Austen, ilk gençliğinden itibaren kendi romanlarını evde üretmeye başladı. Bunlardan biri olan *Aşk ve Arkadaşlık* romanında, bir dizi aşk mektubu şeklinde kurgulanmış bir aşk romanı parodisi yapmıştı. Bu çerçevede daha sonra yazınıni karakterize edecek olan nüktedan ve aşırı duygululu, romantik hisleri sevmeyen özellikleri ortaya çıktı. Sonraki sene ablası Cassandra'nın da çizimlerini barındıran 34 sayfalık parodisini yazdı. Romanlarını, kısa öykülerini, şiirlerini ve oyunlarını barındıran bu defterler günümüzde Jane Austen'in *Gençlik Defterleri* olarak bilinir.

Yetişkin hayatı, ev düzeninin sağlanmasına yardım ederek, piyano çalarak, kiliseye giderek ve komşularıyla sosyalleşerek geçer. Akşamları ve hafta sonları katıldığı danslı toplantılar sayesinde başarılı bir dansçıdır. Diğer akşamları ise raftan bir kitap alarak, bazen de kendi yazdığı birini seçerek ailesine okur. Yazmaya devam ettikçe tarzını geliştirir ve en önemli eserlerinden, ilk önce *Elinor ve Marianne* olarak yazılan fakat *Sağduyu ve Duyarlılık* adıyla okurla buluşacak olan romanını yazmaya başlar. Ayrıca ilk izlenimler adıyla daha sonra

Gurur ve Önyargı ismini alacak olan romanına da başlar.

1801 yılında babası, annesi ve ablasıyla birlikte Bath'e taşınır. Babası 1805 yılında bir hastalık sebebiyle ölür. Bu nedenle ekonomik zorluklar yaşayan ailenin üç kadın üyesi oradan oraya taşınır, diğer aile üyelerinin evlerinden kiralık evlere kadar birçok yerde yaşar. Ancak 1809 yılında yazarın erkek kardeşlerinden birinin Chawton'daki evine yerleşirler.

Bu dönemde 30'lu yaşlarına gelen yazar, kitaplarını anonim olarak yayımlamaya başlar. 1811 - 1816 yılları arasında *Sağduyu ve Duyarlılık*, *Gurur ve Önyargı*, *Mansfield Park* ve *Emma* isimli romanları okurla buluşur.

1816 yılında, yazar 41 yaşındayken hastalanır ve aynı şekilde yazmaya devam etmeye çalışır. Bu dönemde eski işlerini düzenler, yeni romanlarını yazmaya başlar. Ama hastalığı onu bir süre sonra yazmayı bırakmaya zorlar. 18 Temmuz 1817'de hayatını kaybeder.

HAYDAR ERGÜLEN

21. yüzyılın şairi küçük İskender

Yüzüne söylemiştim, "Seni 21. yüzyılın şairi olarak görüyorum" diye. "Sağol Haydar cımlı" dediğini biliyorum, galiba "çok nazıksın" diye de eklemişti. O videoyu şimdi ölüm sıcak olduğu için izlemek istemiyorum, soğuduğunda izleyebilirim. Gözlerimizi ve gönlümüzü kaçırarak, kapatacak onca şey varken, arkadaşım buradayken ve galiba o "son gürlük" dedikleri düzlüğe girmişken yaşadığımız o günün neş'esine bir kez daha katılmak şimdi kolay değil! "Keloğlan olmuşsun ama, saçların yeniden çıkmaya başlamış" demiştim; üstelik daha gür daha genç saçlar, bahardı ya, sonra ağaçlar, kırlar, bahçeler de yeniden çıkacaktı, sabah gibi bir şeydi, güzeldi, üstelik her gün vardı, bahar gibi değil, bahardı her şey neşelenecekti, 'ege'lenecekti (Ege anlamında), gözler nereye kaçsın, hem niye, onlar da gördükleriyle büyüyecek güzelleşecekti.

Son gürlük, son gülüş, son görüş... O yağmurlu bahar öğlesonu, nisan sonu olmalı, Teşvikiye'de annenin evinde, üç arkadaş çocuklar gibi şendiki "Gelme ecel gelme ecel üç gün ara ver! üç günden ne kılar beş gün ara ver!" Bahardı, ecel ara vermiş, hatta boş vermiş gibiydi, belki de unuttum, kim bilir! O gün Latife'yle (Tekin) yeniden yağmura çıkarken her şey çok karıştı! Kederden ve sevinçten gözyaşları karıştı, sonra hep birlikte onlar yağmura karıştılar, biz de karıştık. O günden beri karışız işte.

Arkadaşımız bazen şairdir, bazen şiirdir, bazen bir hayvan, renk, duygu, müzik, şehir, ışıq, ot, meyv, düşünce, rüyadır. Seviyorsa arkadaşımızdır. Arkadaşlığı severim, arkadaşlarımı överim. Belki de varlığım arkadaşımıdır! Arkadaşım varlığımdır, armağanımdır.

Latife arkadaşımıdır, yeşildir. Akif arkadaşımıdır, ağaçlarda yeri vardır. Mahmut arkadaşımıdır, sözleri yakınımdır. Şükrü arkadaşımıdır, Karacaoglan'ın bacanağı, Neşet'in akrabaasıdır. İskender arkadaşımıdır, sular seller gibidir... Bazı arkadaşlarım büyümek istemediler, karşıdaki çocuk bahçesine bizden evvel gittiler, küsmedik, kırılmadık ama özledik. Çok özleyince gittiğini aklına bile getirmezsin, burada dersin. "Her çocuğun kalbinde evvel giden bir arkadaşın kalbi daha vardır!" Arkadaşlık, çocuk kalbinin arkadaş kalbi olduğu o büyüktür andır. Kalbimizi arkadaşlar doldurur ve yine onlar büyütür.

İskender arkadaşımıdır, kardeşimdir, gönlüm üstüne, kalbim üstüne olan çocuklardan

bir çocuk, şairlerden bir şairdi. küçük dedi kendine, ama ben onu hep büyük bir şair olarak gördüm, okudum, kabul ettim. Şart mıydı? Hayır! Hep büyük şairleri sevip, onları mı okuyoruz? Elbette hayır. Ama küçük İskender şiir alemine bir yıldız gibi düştüğü andan itibaren parlaktı ve şiir semalarını parlattı! Verimli, yaratıcı, derin, geniş, yüksek, dikey, yeraltı, yeryüzü, gökyüzü, okyanus, Türkiye, Dünya, yerli, yabancı, eski, yeni, klasik, çağdaş, deneyici, yenilikçi, geniş soluklu, ultra, uzaylı, mistik, materyalist, özgürlükçü, sosyalist, alçakgönüllü, yüce, çocuk, genç, acemi, usta bir şair oldu. Ve şiirimizin son 35 yılına damgasını vurdu. Üstelik tam da 1980 Askeri Darbesi'nin ardından şiir yeniden canlanmaya çalışırken, çeşitli dergiler ve arayışlarla kıpırdaşlar başlamışken, sanki küçük İskender hazırlığını uzun yıllar öncesinden yapmışçasına bir birlikim, söyleyiş, yenilik ve cesaretle çıkageldi. Ardından yazıyorum bunları ama şimdi yüzüne karşı söylüyormuş gibiyim. Bu güzembakan güzel yaz öğlesinde, Gümüşlük Akademisi'nde kurbagalı, nilüferli küçük gölün kıyısında oturmuş da konuşuyor gibiyiz. Öyle taze, her zaman yepyeni şeyler söyleyen, anlatan bir şairden, İskender'den söz ediyorum. Yazdıklarının tümünü sindire sindire yeniden okuyacağımız ve bize yıllarca o an, oradaymış duygusunu verecek bir şair ve yapıtımdan. Bazen yoğun yaşıyıp yoğun yazmanın bir bilgisi ya da sezgisi olmalı diye düşünüyorum. Erken ya da evvel gideceğini bilmenin, hissetmenin öngörüsüyle, bunca çok yazmış olmalı İskender. İyi ki yazmış. Daha okumadığım kitapları var, şiirleri değil, bazı romanları ya da anlatıları, onları da okuyacağım ve söylemişim süreci.

Şiirimizde "Yıldızın Parladığı Anlar" dan biridir İskender. Kuşkusuz onunla aynı dönemde ya da daha sonra çok iyi şairler yetişti ama şiiri onun kadar yaygınlaştıran, şiirin varlığını yeniden yaşanır, konuşulur, tartışılır, sevilir ya da nefret edilir olduğu başka bir şair olmadı. Bunu özellikle belirtiyorum, çünkü biraz benim yanlış ifadem biraz da sağdan sola, eskiden yeniyi pek çok şair ve okurun da bilerek ya da bilmeden pek çok yanlış ifadesi daha da çarpıtması nedeniyle derdimi yeterince anlatamadım. Kırılan, küsen şairler de oldu, küfredenler de. Yeniden yazmak gerektiğini düşündüm, bu yazı biraz da onun içindir.

küçük İskender, şiire getirdiği yeni solukta, açılımla, şiire yeni kanallar açarak yeraltı şiirinin öncülüğünü yapmasıyla, eşcinsel oluşunu saklamayıp tam tersine politik bir tavır olarak

**Şiirimizde
"Yıldızın
Parladığı
Anlar"dan
birdir
İskender.**

da göstermesiyle, şiirindeki cinselliğe dair göndermeler ve dizelerin varlığıyla, dilinin her zaman genç ve taze oluşuyla, tıpkı Nâzım Hikmet'in, Garip'in, ikinci Yeni şairlerinin şiire soktuğu yeni sözcükler ve kavramlar gibi, İskender'in de şiirde geçmesi düşünülemeyecek pek çok sözcüğü şiirle buluşturmasıyla, enerjisi, şiir zekası, yaratıcılığıyla da benzersiz bir şiir iklimi oluşturdu ve bu iklimin biricik şairi oldu. Tıpkı Yahya Kemal, Nâzım Hikmet, Orhan Veli, Ece Ayhan gibi şiirin akışını değiştiren şairlerden olduğunu kim inkar edebilir? İnkâr etmek şairliğe yakışır mı? Şairliği geçtim arkadaşlığa uyar mı?

Yakışmaz, uymaz dediğimizi duyuyorum, elbette şairsiniz, yazarınız, okursunuz, siz adaletli olmayacaksınız da kim olacak? Şiir haklıdır, öyleyse adildir, merhametlidir, dünyada gözü yoktur. Ben bir yanlışlık yaptım, açığı yapmamam gereken bir şeyi yaptım. Dağlarca'nın göçünden sonra Milliyet Sanat ya da Milliyet Kitap, yaşayan en büyük şair kim diye bir soruşturma yapmış, 50 kişiye sormuştu. Ben de yanıtlamamakla kalmamış, bunun yanlış olduğunu belirten bir yazı yazmıştım. Sonuçta tahmin ettiğim gibi Gülten Akin seçilmişti. En çok sevdiğim şairlerden, kişisel olarak da çok yakınım olan Gülten Hanım'ı arayıp, bu yazdıklarımı ona da anlatmıştım, "İnce Kız" beni gülümseyerek anlayışla dinlemişti, "Yaşayan en büyük şair değil, en ince şairsiniz!" demiştim. İncelik varken büyüklüğe ne gerek vardı? Hâlâ böyle düşünürüm.

Söylediğim şudur: Şiirimizi yalnızca 1 şair temsil edecekseniz, o hiç kuşkusuz, Cemal Süreya'nın "Yunus ki sütdişlenirdi Türkçenin" diye selamladığı, Türkmen kocası Yunus Emre'dir. 13. yy'dan günümüze ilahileri, şiirleri, aydınlığı ve Türkçesinin saflığı, arılığıyla 700 yıldır yaşamaktadır, yaşayacaktır. Hiç kuşkusuz Pir Sultan Abdal, Karakoçlan, Hatayi, Nesimi, Fuzuli, Şeyh Galip gibi başka büyük şairlerimiz de vardır. Nâzım Hikmet, şiirde yaptığı devrimle, gelenekselle modern, eskiyle yeniyi buluşturmasıyla, şiiri sokağa indirmesiyle, öncülüğüyle, deneyciliğiyle, 20. yy'da şiirimizi temsil eder. Elbette Yahya Kemal'den Ahmet Haşim'e, Necip Fazıl'a pek çok şair de hem o dönemin hem de şiirimizin büyüklerindendir. Cumhuriyet dönemi şiirinde Nâzım Hikmet'ten sonra, Garip gibi yenilikçi bir akım, ikinci Yeni gibi bir etkileyici olanak ve hepsi birbirinden farklı, özgün, usta pek çok bağımsız şair vardır. Küçük İskender işte bu akımların, olanakların ve şairlerin oluşturduğu büyük şiir havzası, deltası, denizi, okyanusunda yetişmiş ve o şairlerden pek çoğunun etkilerini kendi şiirinde buluşturarak, başka ve özgün bir şiir yazarak büyük ustalar arasına katılmıştır. Kendisinin de söylediği gibi, onun şiirinde Nâzım Hikmet de vardır, Edip Cansever de, Atilla İlhan da vardır Atal Behramoğlu da. Can Yücel, Ece Ayhan, Arkadaş Z. Özger, Orhan Veli, Gülten Akin, Behçet Necatigil, Özdemir İnce, Cemal Süreya da vardır. Küçük İskender bu büyük şairlerin etkileriyle yarattığı şiiriyle ve yenilikçi tutumuyla 21. yy'da şiirimizin temsilcisidir. En büyük olmasına gerek yoktur.

20. yüzyılını bir komünistin, 21. yüzyılını bir eşcinselin temsil ettiği şiirimizin 22. yüzyılı beni şimdiden heyecanlandırıyor. Göremeyeceğim ama umuyorum ki o da sistemle uzlaşmayan, aykırı, muhalif bir şair olur. Şair dediğin de öyle olur!

ATAOL BEHRAMOĞLU

Antonyus ve Kleopatra

Ölüm, yaşam, aşk üzerine Hamlet'le, Otello'yla, Romeo ve Juliet'le yarışacak, bu konularda yer yer onları açacak bir oyun: Antonyus ve Kleopatra

Antonyus ve Kleopatra, "Shakespeare Okumaları" dizisinin onuncu yazısı olacak.

Bir genelleme yapacak olursam, daha önce de bir iki kez belirttiğim gibi, Shakespeare'in beni, duyduğum hayranlığın yanı sıra olumsuz anlamda da şaşırttığı oluyor.

Bunlardan biri ve belki başlıcası, pek çok kahramanının kadınlar hakkında dile getirdiği aşağılayıcı sözlerin çokluğu.

Böyle bir dönemdi, Shakespeare de gerçekçi bir yazar olarak bu gerçekliği yansıtıyor denebilir.

Yine de kadınlar hakkında bu kadar çok olumsuz söz, özdeyiş ve yargının dile getirilmesinde büyük yazarın bu konuda bir önyargısı ya da rahatsızlığı olduğunu düşünmekten kendimi alamıyorum.

"Antonyus ve Kleopatra" bu bakımdan belki de bir rekor kırıyor.

Buna ilişkin işaretlediğim yerleri sıralayacak olursam yazıda başka şey söylemeye yer kalmaz.

Birkaç tanesini söyleyeyim: "*Kadınlar/En mutlu günlerinde bile dayanıksızdılar./Kara gündeyse, el değmemiş Vesta rahibeleri bile/*

Yemlerini bozuverirler." (Caesar, 3. Perde 12. Sahne) "...güzel bir kadında dürüst yüz arama." (Enobarbus, 2. Perde 6. Sahne) "Bakın ağlıyorlar; Yaşardı benim gözlerim de/Soğan yiyen bir eşeğin gözleri gibi./Ayrıptır, birer kadına çevirmeniz bizi." (Enobarbus, 4. Perde 2. Sahne) "...suçluyorum kendimi/Bir kadın kadar bile yürekli olmamakla." (Antonius, 4. Perde 14. Sahne) "...bir kadını şeytanın bile yemeyeceğini bilmez miyim ben. Gerçi kadın tanrıların ağızına layık bir yiyecektir, ama şeytan beslememiş kadını. Doğrusunu isterseniz o demiz şeytanlar, tanrıların bile başını derde sokar karlarıyla. Neden dersiniz, yarıttıkları her on kadından beşini yoldan çakırror şeytan." (Köylü, 5. Perde, 2. Sahne)

Shakespeare'in kadınlarla bir sorunu olduğu konusunda kuşku duymaya sanırım bu kadari yeter!

...
Kleopatra'ya ilişkin olarak genellikle Antonius'a söyletlenleri oyunun gereği, aralarındaki aşkın inişli çıkışlı grafiğinin sonucu olarak da görsek, bu kadari yenilir yutulur değil... Birkaç örnek: "bir fahişe", "üç belgeli orospu", "Alçak Mısırlı kahtelik etti bana", "...kalles ruhu Mısır'ın", "Bütün cinsinin en ünlü yüz karası...", "...belalı Mısır okesi...", "...cadı kan...", "...Mısırlı cenabet kahpe...",

Neyse ki bu sövgülerin ille de hepsi Antonius'tan gelmiyor...

Mısırlılık konusuna gelince, Kleopatra Mısırlı ama Arap değil. Oyunun arka planıyla ilgili bilgi edinirken öğrendim. Mısır (ve dünya) tarihinin bu ünlü kadın kahramanı, Büyük İskender Mısır'ı fethettiğinde oranın egemenliğini verdiği I. Ptoleme'nin soyundan, Makedonyalı bir Grek... Fakat Mısır dilini öğrenen ilk Ptoleme yöneticisi deniyor...

M.O 69-30 yılları arasında sadece 39 yıl yaşamış bu ilginç ve belli ki büyüleyici yanları olan kadın önce Julius Caesar'ın sevgilisi olmuş ve ona bir de oğlan çocuk doğurmuş. Nitekim oyunun bir yerinde Antonius bu sevgilliliği ima ederek şöyle başlıyor bu hakaret tiradına: "Ölen Caesar'ın tabağında/ Soğumuş bir artık olarak bulmuştum seni..."

Fakat aynı Antonius, Octavius'la deniz savaşında Kleopatra'nın gemileri kaçtığında onun ardı sıra savaşı bırakıp kaçmasını şöyle dile getiriyor: "Sen çok iyi biliyordun, Mısırlı, / Yüregimin iplerle bağlı olduğunu dümenine..." Ve bu sözleri birbiri ardına tuttu dolu aşk sözleri izliyoruz.

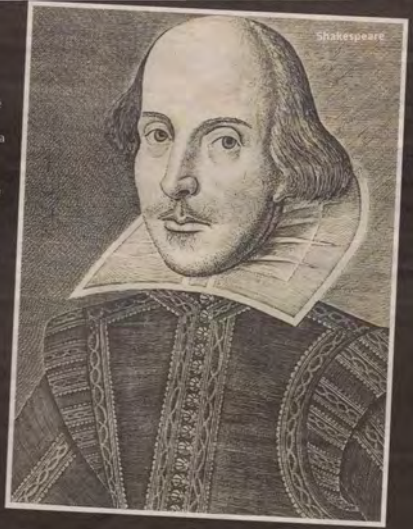
...
Mısır Kraliçesi Kleopatra'yla Romalı komutan Markus Antonius (M.O.83-30) arasındaki aşk, efsaneleşerek gerçeklikten uzaklaşmış olsa da, belli ki efsane olmayı hak edecek özelliklere de taşıyor. Kendi döneminde Roma'nın üç büyük yöneticisinden biri olan, oyunda da

başta Kleopatra'ninkiler olmak üzere bütün oyun kahramanlarının sözleriyle neredeyse tanrısal özellikleri taşıyormuşcasına övülen Antonius, sahip olduğu her şeyi feda edecek ölüde bir tutkuyla seviyor Kleopatra'yı. Kleopatra da aynı ateşli tutkuyla bağlı ona. Belli ki bu öncelikle ve belki de sadece tensel bir tutku. Oyunda, Antonius'un hakaretlerine karşı Kleopatra'dan ona yönelik tek bir kötü söz yok. Fakat buna karşılık, örneğin, Antonius'un bağlılığını denemek için savaş alanını bırakıp kaçarak onun ve böylece kendisinin de mahvına yol açmasını da anlamak pek mümkün değil. Tarihini kaydettiği bu yenilgiyi Shakespeare böyle açıklamayı uygun görmüş demekten başka söyleyecek söz yok...

...
Shakespeare'den okuduğum, izlediğim, üzerinde düşündüğüm hemen bütün oyunlar gibi Antonius ve Kleopatra da birden başlıyor, hızla ilerliyor, olay örgüsü yine hızla sona ulaşarak noktalanıyor.

Bu oyunların konularında ve dilindeki halk tıyatrosu özelliklerini, Antonius ve Kleopatra'da da gördüm.

Kahramanların yüksek sınıflardan insanlar da olsa, olay örgüsü, akıcılık, bilgelik ve metafor zenginlikleriyle bu oyunlar, sadece yüksek sınıflardan izleyicilerce değil, en sıradan halk insanlarında da ilgiyle izlenebiliyor. Kaldı ki yine hemen her oyununda olduğu gibi bu oyunda da halk insanları (hizmetçiler, askerler, usaklar, bir köylü vb.) üstelik özgüven dolu kişilikleriyle eksik değiller. Shakespeare hem yüksek edebiyatın hem en avam sokak dilinin ve kültürünün büyük bir ustası. Halk bilgeliliğinden birkaç özdeyiş örneği: "İşlenmeyen düşünce tarlasını yaban atları sarar", "Gösterilmeyen sevgi çok kez sevgi olmaktan çıkar", "Kudurmuş öfke korkusuzluğa varan bir korkudur", "Yıgıtlık aka kafa tutar oldu mu/Kendi kullanacağı kılıcı kendi korutur" (Bizdeki, "keskin sirke

küpüne zarar" gibi...) vb...

Şiir dolu metaforlardan birkaç örnek: "Ölüme aşka benzer bir büyü var...", "Ey yalanlar yalanı sevgi!", "Gözlerimin içine dalmak ve orda/ Hayatını seyrederek olmak istedi sanki", "...ölümün esrarlı evi...", "Bıçıldıkça bereket saçan bir sonbahardır ol!", "Kapanın, kadife kırıplı pencereler...", "Sevgi duvarımızı pekiştiren harç...", "Zaman haber doğurma sancıları içinde", "...ölüm kıskanacak beni..." vb...

Ölüm, yaşam, aşk üzerine Hamlet'te, Otello'ya, Romeo ve Juliet'e yarışacak, yukarıdaki örneklerde görülebileceği gibi bu konularda yer yer onları aşacak bir oyun...

Söylenecek daha çok şey kalsa da Shakespeare'in Doğu kültürüne ve şiirine de yakınlığını örnekleyen bir alıntıyla, Kleopatra'nın intihar öncesindeki tiradıyla sonlandıralım bu yazıyı:

"Düşüğüm bu umutsuz karanlık içinde/ Yeni bir hayata açılıyor gözlerimi/ Caesar olmak, boş şey; talihin kendisi olmak değil,/ Kalesi olmak bu; buyruğunda yaşamak talihin./ Büyük olan, bütün işlere son veren işi başarmak/ Durdurmak başa gelenleri ve değişen dünyayı/ Dalmak uykuya ve bir daha tatmamak/ Dilenciye de, Caesar'ı da besleyen camura..."

ŞÜKRÜ ERBAŞ

**Biz, öfkemizi bir onur
nişanı gibi alın
çizgilerimizde,
gözbebeklerimizde
taşıyarak, insan
olmanın gururuyla
biraz daha
seyredeceğiz
onu.**

Çürümenin fotoğrafı

İnsan bir kere onurunu yitirmesin, hiçbir yalan utandırmaz artık, hiçbir düşkünlük yüzünü kızartmaz, hiçbir rezillik küçük düşürmez, hiçbir doğru erdem kazandırmaz, hiçbir acı merhamet uyandırmaz. O artık sadece kötüdür, korkaktır, bir çürüme fotoğrafıdır, şiddetin ruhudur, toplumsal bir urdur, bir yalnızlık iskeletidir.

Bizden daha iyi bilir yenildiğini. Ezildiğini. Tükendiğini. Sevinemediğini. Çıkışının kalmadığını. Ne yapacağını bilemez olduğunu. Sevilmediğini. Kimseye güvenmediğini. İnsanlardan bir mezara döndüğünü. Derin bir yalnızlıkla boğulduğunu. Uyuyamadığını. Dua edecek tanrısının kalmadığını. Duasının kalmadığını.

Acıklı bir çaresizlik içinde, her gün biraz daha büyük bir korkuyla ödüllendirir kendini. Ne kadar bilincindedir bilinmez ama korkusu, yakınındaki herkese aynı zehirle geçer. Ürküntü veren bir kuşkuyla bakar insanlara. Hayal kurarak girdiği yatakları yoktur artık. Ona sığınacak kimse kalmamıştır. Sessizliğin nasıl baktığını en iyi o bilir. Bütün bir dünya korkunun gözleridir.

İhtirasın ve ahlakın sefaleti budur: Utancın sularını geçmeye gör, varacağın kıyılar haysiyet çölüdür, insan çölüdür, sevgi çölüdür. Hiçbir yerini örtmeyen bir üniforma ruhunda. Geçmişini topluma giydirmeye çalışırsın. Olmaz. Çırılçıplak kalırsın. Karşı kıyı yoktur. Deniz yoktur. Ses yoktur. Zaman yoktur. Sana hayatı hatırlatacak ölüm bile çok uzaklardadır. Başka hayatlara sonsuzluğu bağışlamaktadır.

Oturduğun koltuğun altında kal mı diyordu Yakutistanlılar. Biz, öfkemizi bir onur nişanı gibi alın çizgilerimizde, gözbebeklerimizde taşıyarak, insan olmanın gururuyla biraz daha seyredeceğiz onu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

SERGİLER

SAAT KAÇ?, Kûrâtorler: Emre Baykal ve Eda Berkmen
KELİMELER PEK GEREKSİZ, Kûrâtor: Selen Ansen
ALTAN GÜRMAN, Kûrâtor: Başak Doğa Temür
AYŞE ERKMEK: BEYAZIMTIRAK, Kûrâtor: Emre Baykal
ROSA BARBA: GİZLİ KONFERANS, Kûrâtor: Başak Doğa Temür
İNCİ FURNİ: BİR AN İÇİN DURDU, Kûrâtor: Eda Berkmen
CELÊSTE BOURSİER MOUGENOT: OFFROAD v.2, Kûrâtor: Selen Ansen

PERFORMANS

MODYOGAYD, MEDYARTİZ

Sanatçılar Gizem Karakaş ve Etem Şahin'den oluşan Medyartiz, ikilinin Arter ve çevresinde tanık oldukları gizemli olayların yanı sıra dinledikleri efsaneler ve kehanetleri de kurgulayarak oluşturdukları bu sesli rehber, ziyaretçileri kurumda yer alan sergilerin ötesine geçen bir yolculuğa çıkarmayı hedefliyor.

11-17 KASIM, ARTER'İN AÇIK OLDUĞU SAATLER, ÜCRETSİZ SESLİ REHBER

ETKİNLİK VE ÖĞRENME PROGRAMI

2 KASIM → CUMARTESİ	11:00	ÇOCUK ATÖLYESİ: BUGÜN NASILSIN? Atölyepikolo (Aslı Ersoy ve Elif Üngör), 40 TL, 4-6 Yaş Grubu (Bir Eşlikçi Eşliğinde).
	16:00	YORUMLAMA ETKİNLİĞİ: İNCİ FURNİ VE FATİH ÖZGÜVEN SÖYLEŞİSİ, Ücretsiz.
	22:00	KONSER: PORTRAIT AND A DREAM, 30, 20 TL.
3 KASIM → PAZAR	14:00	YETİŞKİN ATÖLYESİ: DENEYLER & ESİNLENMELER, Sevinç Çalhanoglu, 40 TL.
7 KASIM → PERŞEMBE	19:00	YORUMLAMA ETKİNLİĞİ: VAATLERİ VE SKANDALLARIYLA PERFORMATİVİTE KAVRAMI, Başak Ertür, Ücretsiz.
9 KASIM → CUMARTESİ	11:00	ÇOCUK ATÖLYESİ: PERKÜSYON ATÖLYESİ, Amy Salgiver ve Nihal Saruhanlı, 40 TL, 8-11 Yaş Grubu.
	16:00	YORUMLAMA ETKİNLİĞİ: SANATA NİYE ARACILIK EDİLSİN? Maria Lind, Ücretsiz.
14 KASIM → PERŞEMBE	19:00	YORUMLAMA ETKİNLİĞİ: ALTAN GÜRMAN VE OPERASYONEL İMGE, Duygu Demir, Ücretsiz.
16 KASIM → CUMARTESİ	11:00	ÇOCUK ATÖLYESİ: SERGİDE RENK AVI, Atölyepikolo (Aslı Ersoy ve Elif Üngör), 40 TL, 4-6 Yaş Grubu (Bir Eşlikçi Eşliğinde).
	22:00	KONSER: IN HOODIES, 50, 30 TL.
17 KASIM → PAZAR	13:00	YETİŞKİN ATÖLYESİ: YÜZEY/BİÇİM: DOLAPDERE'NİN GÖLGELERİ, İnci Eviner, 40 TL.
21 KASIM → PERŞEMBE	19:00	YORUMLAMA ETKİNLİĞİ: BİR AN İÇİN DURDU: KURÂTÖR EŞLİĞİNDE SERGİ TURU, Eda Berkmen, Ücretsiz.
23 KASIM → CUMARTESİ	11:00	ÇOCUK ATÖLYESİ: ÇİZGİLER, FORMLAR, HEYKELLER, PACE Çocuk Sanat Merkezi Ekibi, 40 TL, 9-11 yaş grubu.
	20:30	PERFORMANS: 23.İSTANBUL TİYATRO FESTİVALİ: BAK SEN!, Bilgi için: www.iksv.org
24 KASIM → PAZAR	14:00	YETİŞKİN ATÖLYESİ: UNUTMA VE HATIRLAMA ARASINDA, Kevser Güler, 40 TL.
	15:00	PERFORMANS: 23.İSTANBUL TİYATRO FESTİVALİ: BAK SEN!, www.iksv.org
28 KASIM → PERŞEMBE	10:30	ATÖLYE ÇALIŞMASI: 23. İSTANBUL TİYATRO FESTİVALİ: ULUSLARARASI ÇALIŞTIRMA STRATEJİLERİ / ULUSLARARASI PERFORMANS SANATLARI ARENASINDA YÖNÜNÜ BULMANIN YOLLARI, www.iksv.org
	14:00	PANEL: 23.İSTANBUL TİYATRO FESTİVALİ: TÜRKİYE'DE ÇAĞDAŞ SANAT TİYATRO, www.iksv.org
	19:00	YORUMLAMA ETKİNLİĞİ: GÖRSEL, MADDESEL VE SOSYAL BİÇİMLENDİRME - TASARIMIN SİYASETİ ÜZERİNE, Can Altay, Ücretsiz.
	20:30	KONSER: DÜNYA SAHNELERİNDE GENÇ MÜZİSYENLER BEŞLİSİ, 60, 40 TL.
29 KASIM → CUMA	11:30	PANEL: 23.İSTANBUL TİYATRO FESTİVALİ: TÜRKİYE'DE ÇAĞDAŞ SANAT TİYATRO, www.iksv.org
30 KASIM → CUMARTESİ	11:00	ÇOCUK ATÖLYESİ: BUNU BEN DE YAPARIM!, Volkan Aslan, 40 TL, 8-12 yaş grubu.
	15:00	OKUMA TİYATROSU: 23.İSTANBUL TİYATRO FESTİVALİ: YENİ METİN, YENİ TİYATRO, "SENENİN OYUNU", www.iksv.org

EMRE KONGAR

SİRKECİ VE HAYDARPAŞA

Sadece İstanbul'un değil Türkiye'nin de beyni ve kalbidir

Endüstri Devrimi'ni ıskalayan Osmanlı'nın çöküşü, Batı'dan gelen milliyetçilik akımlarıyla hızlandı.

Ama tarihin ve talihin bir garip cilvesi, yine Batı'dan, Rumeli'den gelen bir dalgaıyla Mustafa Kemal Paşa'yı İstiklal Savaşı'nın lideri yaptı ve onun akli ile yıkılan Osmanlı'nın enkazı üzerine yeni ve genç çağdaş, laik ve demokratik Türkiye Cumhuriyeti'ni kurdu.

İşte bu dalganın adresi, Sırkeci Tren Garı'dır!

Çöken Osmanlı'nın düşman istilasına karşı silkinişinin, İstanbul birikiminin ve olanaklarının Anadolu'ya nakledilmesinin ve Anadolu'da yanan Milli Mücadele meşalelerinin tüm yurdu saran bir bağımsızlık ateşine dönüşmesinin başlangıç noktası da Haydarpaşa Tren Garı'dır:

Adana'dan trenle gelen Mustafa Kemal Paşa, 13 Kasım 1918 Çarşamba günü

Haydarpaşa Garı'na iner ve Osmanlı'yı işgal eden İtilaf Devletleri'nin donanmasının İstanbul limanına demirlemiş olduğunu görür.

Haydarpaşa Garı'nın iskelesinde kendisini bekleyen Kartal İstimbotu'yla Galata Rıhtımı'na doğru giderken, düşman donanmasının arasından geçer ve gördüğü bu manzara üzerine gözleri yaşaran yaveri Cevat Abbas'a dönerek "Ağlama çocuk! Geldikleri gibi giderler!" der.

Bu anlamda Haydarpaşa Tren Garı, yeni devleti kuran isyan duygusu şahınlığının kalbidir.

Raylı ulaşım, insanlığın, Tarım Devrimi'nden Endüstri Devrimi'ne geçişini de simgeler:

Tarım Devrimi'nin son dünya imparatorluğu olan Osmanlı'dan Endüstri Devrimi'yle dünya egemenliğini devralan İngiltere'yi saf dışı bırakarak dünyayı yönetmeye soyunan Amerika Birleşik

Devletleri'nin ekonomik gücünü ve siyasal bütünlüğünü, ülkeyi doğudan batıya, kuzeyden güneye birleştirip bütünlükten tren yolları, yani raylı ulaşım sağlamıştır.

İlginç olan nokta, yine ABD'nin, sahip olduğu otomotiv endüstrisini güçlendirmek için, bütün dünyada raylı sisteme karşı otoyolları ve motorlu taşıtlara dayalı ulaşımı özendirmesi ve bunun için emperyalizmin kültürel, ekonomik ve siyasal bütün araçlarını kullanmasıdır.

Genç, demokratik ve laik Türkiye Cumhuriyeti de, bu bağlamda, Osmanlı döneminde, imparatorluğun gelişmesi için tren yollarına önem vermiş ama hem para hem de insan kaynakları bu yatırımlar için yeterli olmadığından, ana demiryolu hatlarını yabancılara yaptırmış ve işletmelerini de onlara vermiştir.

Genç Cumhuriyet'in en büyük başarılarından biri yabancı şirketler tarafından işletilen bu demiryollarını

Mehmet Ali & Akşanlar

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

millileştirmek ve onlara yeni yollar
ekleyerek Anadolu İle Rumeli'yi
bütünleştirmek olmuştur.

İşte Sirkeci ve Haydarpaşa Tren Garı'nın
tarihsel, ekonomik ve siyasal önemi
buradadır:

Bu tren garları sadece İstanbul'un değil,
ülkenin birlik ve bütünlüğünü sağlayan
beyin ve kalp olarak, tüm Türkiye'nin hem
maddi hem de manevi anlamda en değerli
varlıkları arasındadır.

İktidarın İstanbul'u yeniden düzenleyerek
yağmayı kolaylaştıran demiryolu
değişiklikleri bağlamında iptal edilen
Banliyö Treni Hatları çerçevesinde
Haydarpaşa Tren Garı Binası ve Sirkeci Tren
Garı Binası'nın da işlevleri durdurulmuştur.

Haydarpaşa Gar Binası, Kadıköy Belediyesi
tarafından Kitap Fuarı alanı olarak
kullanılıyordu.

İktidarın bu binayı otel olarak değiştirme
girişimleri Kadıköy Belediyesi'nin
engellemesiyle durdurulmuştun.

İşte TCDD tarafından kiralanmak üzere
ihaleye çıkarılan depo bölgelerinin
arkasında böyle bir serüven vardı.

Ne yazık ki ihale sürecinde, İstanbul
Büyükşehir Belediyesi (İBB) sudan
sebeplerle elendi ve ihale eski bir İBB
çalışanı da olan Okçular Vakfı'nın kısa
süre öncesine kadar genel müdürlüğünü
yapmış 33 yaşındaki Hüseyin Avni Önder'e
atı Mezarfen Danışmanlık Limited Şirketi'ne
verildi.

İBB'nin ihaleden elenmesi üzerine İBB
Başkanı Ekrem İmamoğlu "Haydarpaşa
ve Sirkeci ihalelerinden İBB iştirakleri
hukuksuzca elendi. Hem mahkemeye
taşıyacağız hem de suç duyurusunda
bulunacağız" dedi.

İmamoglu, ertesi gün "Bu şekilde, kamu
malına davranış biçimini bilmeyen, bu
ahlaki taşımayan kişiler, bugün devletin
malını birilerine peşkeş çeker, yarın da
başka yerleri peşkeş çeker. Buna müsaade
etmeyeceğiz" diye ilave etti.

Daha sonra olayın kültürel ve siyasal
boyutunu vurgulamak için özet olarak
şunları söyledi:

"Bu ihaleyi yapıp büyük bir motivasyonla
belli kişilere veremeyi, bu aymazlığı
kendisine vazife edinmelerini; inanın 31
Mart'ta seçimi iptal ederek Türkiye'nin
demokrasisine ihanet edenlerle aynı bir
avuç kişi olduğunu buradan ifade etmek

istiyorum."

"Buna çıkardığımız ses İstanbul'da iki
noktaya sahip çıkma sesi değil sadece.
Sadece İstanbul'a ihanet ettirmeme sesi de
değil. Bu bir yozlaşmışlığa karşı duruştu."

"Bu süreci sıradan
bir şekilde takip
edeceğimizi
düşünenler
gözlerimizdeki
inanca baksınlar
ve 23 Haziran'ı
hatırlasınlar."

Bu ihaleyi protesto
eden sivil toplum
örgütü "Haydarpaşa
Dayanışması" da bir
açıklama yayımladı.

Açıklamanın önemli bölümleri
şöyledi:

"Haydarpaşa ve Sirkeci Garları ve geri
sahaları bir bütündür. Hiçbir şekilde asli
fonksiyonuna, kamusal yarar ve kullanıma
aykırı bir şekilde kullanılamaz, bölünemez,
parçalanamaz, kiralanamaz ve satılamaz."

"Deprem gerçeğiyle bir kez daha yüz yüze
gelen kentimizde; Sirkeci Garı, Haydarpaşa
Garı, liman, iskele ve geri sahalarının olması
afet anında özellikle deniz ile bağlantısı
açısından kentimizin lojistiği, ihtiyaçlarının
sağlanması ve tahliyesi konusunda taşıdığı
hayati önem, açık ve reddedilemez bir
gerçek olarak ortadadır."

"Biz duyarlı yurttaşlar, Kadıköylüler,
Üsküdarlılar, Maltepeliler, İstanbullular

olarak oyuna gelmeyeceğimizi, 'tolana ve
ranta' geçit veremeyeceğimizi TCDD ilgili ve
yetkililerine bir kez daha ilan ediyor; usulsüz
ihaleyi iptal ederek alanları asli ve kamusal
amaçları doğrultusunda kullanılmak
koşulu ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne
devretmelerini talep ediyoruz."

**Bu tren garları
sadece İstanbul'un
değil, ülkenin birlik ve
bütünlüğünü sağlayan
beyin ve kalp olarak, tüm
Türkiye'nin hem maddi
hem de manevi anlamda
en değerli varlıkları
arasındadır.**

İstanbul'un
yağmalanması,
yeşilin yok
edilmesi, her yerin
betonlaştırılması ve
bu güzelim kentin
yaşanmaz hale
getirilmesi tarihihe,
bir siyasal önemin
simgesi olarak
gececektir.

Aynen Menderes'in
muhafazakâr seçmenlerin
desteğiyle iktidara gelip, geniş
bulvarlar açmak uğruna İstanbul'un
tarihsel kimliğini tahrir etmesi gibi, yine
muhafazakâr seçmenlerin desteğiyle
hüküm süren bir yönetim, kentin son kalan
tarihsel doku simgelerini de yok ediyor.

İstanbullular olarak buna "Dur" demek
sadece kentlilik açısından değil, aynı
zamanda yurtsverlik açısından da
görevimizdir!

Sirkeci ve Haydarpaşa Tren Garı,
Osmanlı'nın kültürel mirası, İstanbul'un
ve Türkiye'nin çağdaşlaşma simgeleri ve
topluma mal olmuş kamu mallarıdır:

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne
devredilmesi ve kamu hizmetleri için
kullanılmasıdır.

Hatırlamak, seçerek unutmaktır

Yazıyoruz ve bir yandan da yaşıyoruz. Hayat her gün yeni sınavlar koyuyor önümüze. Yazmakla kurtulmuyorsun ki, en fazla hafifliyorsun. Tortu birikmeye devam ediyor elbette.

SELÇUK ÖZBEK

Onu kafa karıştıracak çoklukta meslek ya da sıfatla tanımlayabiliriz. Hekim, senarist, oyuncu, yazar ve yönetmen... Benim içinse en çok abi ve aramızdaki haliyle "kanatsız süper kahraman." Ancak üretimleri içinde ilgimi en çok çekenin yazıları olduğunu söylemeliyim zira gerek *BirGün Pazar*'da editörlük yaptığım zamanlardan gerek *Bavul*'daki görevimden dolayı en çok yazılarıyla haşır neşirim. Son birkaç yıldır Çukur dizisinde rol alan bir yandan da film yapan Ercan Kesal, bu süreçte yazmaya ara vermedi ve kitapları yayımlandı. Şimdi de yeni kitabı 'Velhâsîl'la okuruyla buluşuyor. Bu nedenle ben de bu şekilde kendisine, yeni kitabı ve yazmak üzerine sorular yönelttim.

“İnsanın dilini derdi belirler” diyorsun. Çok yönlü üretimleri olan biri olarak senin dilin en çok sinema midir, edebiyat mıdır ve tabii ki derdin nedir?

Derdim, içimden bir türlü çıkmayan sıkıntı. Geçmişte yapamadıklarımı yüzünden kurtulmadığım keder. Bu dünyadaki varlık nedenime dair bilmeyen anlam arayışım. Hepimizin derdi de bu değil mi zaten? Bu yüzden dilim en çok kelimelerden, şiirden, edebiyattan besleniyor. Sözlü bir kültürün çocuğuyum. Meddah geleneğinin ortasında bir çocukluk yaşadım. Ebemin, ananın, komşularımızın anlattıklarıyla, masallarla,

efsanelerle, türkülerle büyüdüm. Bu yüzden yazdıklarım bu geleneğin devamı ve bir anlatıdan başkası değil.

“Yazma eyleminin içimizdeki tortuları temizlemekle kalmayıp yeni tortular bıraktığını da düşünüyorum” dediğini okumuştum. Yeni tortular bırakmamızın sebebi, belki de bir ‘günah çıkarma’ seansı olarak yazma eyleminin tüm yükümüzü hafifletmeye yetmemesi mi, yoksa bellekte gezerken yeni yükler keşfetmemiz mi? Yazıyoruz ve bir yandan da yaşıyoruz. Hayat her gün yeni sınavlar koyuyor önümüze. Yazmakla kurtulmuyorsun ki, en fazla hafifliyorsun. Tortu birikmeye devam ediyor elbette.

Son kitabında “Yazmak ya da hatırlamakla ilgili bir eyleme giriştiğimde hep bir anın, bir fotoğrafın peşine düşerim” şeklinde bir cümle var. Hatırlamanın senin için karşılığı nedir?

Baştan sona öznel bir mevzudur bu anı meselesi. Hatırlamak, seçerek unutmaktır çünkü. Her hatırladığımızı yeniden icat ediyoruz. Aynı hatırayı bile içinde yer alan herkes, başka türlü tarif edebilir. İnsan, hep kendi zaviyesinden kuruyor hayatı. Karmakarışık, savrulmuş bir halde bir köşede bekleyen yüzün içinden anlamlı bir seçkiyi

ancak bir kılavuz seçerek gerçekleştirebilirsin. Bu da bir fotoğraf, bir koku, bir nesne, bir ses çoğu zaman. Elimizden tutuyor ve başka bir gerçekliğin içine doğru yola çıkıyoruz.

Yazımın için “öyküsel deneme” tanımı da yapılıyor ama açık söylemek gerekirse ben çoğunlukla, Velhâsîl’i da okurken, ‘anlatılmayanların öyküsel tarihi’ olarak okuyorum yazdıklarımı. Kendi yazımınla ilgili bir şeyler söylemek ister misin? Benim yazdıklarım bir “anlatı.” Bir meddah geleneği. Galeano’nun tarzına çok benziyor. Ancak böyle olduğunda rahat ve içerden yazabiliyorum. Sinemasal ve senaryo tarzında. Gündelik yaşamın tüm içtenliği ve samimiyetiyle...

Biraz garip bir soru olacak fakat kişisel merakımı da gidermek adına soracağım. Bazı yazarların ilginç ritüelleri var. Örneğin Balzac yazarken kahve içer ve bir çiş takke takarmış, James Joyce ışığı yansıtması için beyaz bir palto giymiş, Hemingway ayakta yazarmış. Tabii en garibi ise Nabokov’un kuvvette yazması. Senin bir yazma ritüelin var mı? Ya da yazma süreci alışkanlıkların neler; müzik mi dinlersin, sessizlik mi istersin mesela? Yazının ana teması uzunca bir süre kafamda gezinir durur. Onunla yatar onunla kalkarım

Ercan Kesal sözlüğü

Çocukluk: insanın altın çağı.

Bozkır: Hiçlik

Ölüm: Madalyanın öbür yüzü

Vicdan: Bellek

Bellek: Vicdan

Gazoz: Masumiyet

Kitap: Cennetim

Yazmak: Eylem

Sinema: Tutku

Velhâslı: Songözağım!

enikonu. Yürürken, çalışırken, bazen uykuya varmadan. Sonra bir an gelir ve hepsini hızla olduğu gibi bir çeşit bilinç akışı tarzında kâğıda dökerim. Zanaatkârlık kısmı daha sonra. Masanın üzerindeki karmakarışık bir malzeme yığını gibi... Sonra kurgu dönemi başlar. Giriş, açılım, final, cümleler, paragraflar, imla. Nidalar ve sesler. Daha basit ve daha ekonomik nasıl anlatılabilirim, onun peşine düşerim. Ama ritüel yok galiba... Sessizlik ve tek başınlık yeterli.

■ Hemingway, günde 20 kalem tükettiği rivayetine cevap verirken "Yedi numara iki kurşun kalem eskitmek iyi bir iş gününün eseri" diyor. Jack London, "Kızı harika bir şey; şimdiki kadar inancın düşülebileceğinden daha fazla dağı yerinden oynatmıştır" diyor, yazma serüvenine atfen. Sence yazmanın, yazar olmanın sırrı nedir?

Her şey emek ve çalışmaya bağlı. Çok yazmak. Çok okumak. Her seferinde dibe dalmak! Kendi üslubun oluşuncaya kadar inatla yazmaya devam etmek. Zanaatkârlıktan vazgeçmemek. Ustaları okumak. Çok gözlem yapmak. Başkalarının yanından geçip gittiği şeyleri kaçırmamak. Gözünü kulağını dört açmak. İstisnasız herkesi dinlemek.

■ Yayımlanan ilk eserlerinin şiirlerin olduğunu okumuştum. Şiir hayatından çıktı mı? Başka türlü sorayım; bir şiir kitabı sürprizi beklemeli miyiz? Şiir yazmıyorum, sadece okuyorum artık. Erken dönemde sıkı arkadaşlık yaptığım şair arkadaşlarımla o kadar iyi şiirler yazdılar ki, belki de onların yanında sürdürmeye cesaret edemedim.

■ Çocukken her şeyi okurmuştun fakat sonradan seçici olmuştun. Şimdi soracağım soruyu, genç okurlar için bir okuma kılavuzu olarak da düşünebiliriz: Okuma alışkanlığındaki elek nedir? Bazı kitaplar sizi okumaya iştahlandırır, bazıları da uzaklaştırır. Sevdikleri tür neyse oradan okumaya devam etsinler. Polisiye, şiir, kısa roman, deneme, öykü, ani... Ne varsa okusunlar. Sonradan seçmeye

başlayacaklardır nasıl olsa. Çocukluğunda ve ilk gençliğimde okuduğum Kerime Nadir, Muazzez Tahsin Berkant, Abdullah Ziya Kozanoğlu, Oğuz Özdes, Feridun Fazıl Tülbentçi romanlarını şimdi okumak için kuşkusuz zamanın yok ama onlardan bana kalan müthiş bir kelime hazinesi ve Türkçenin kıvraklığı oldu, bundan eminim.

■ Ercan abi, şunu sormak isterdim bir de: Yaşamın Robinson Crusoe gibisiz bir adada geçecek olsaydı yanına hangi kitap alırdın? Ve evet, ne yazık ki tek kitap hakkın var. Mühürlenmiş Zaman, Tarkovski...

■ Son kitabında üç tane de mektup yer alıyor. Bu mektuplar aslında birer yazı fakat birinin altındaki not ilgilmi çekti: "Mektup, sadece bir mektup değildir çoğu zaman!" Mektuplaşma alışkanlığın var mı? Yoksa yazıp göndermiyor musun? Mektuplaşma alışkanlığın var elbette. Özellikle hâlâ sürdürdüğüm cezaevi mektuplaşmalarını söyleyebilirim. Ama kitaptaki mektuplar artık sahibine bizzat iletile şanslı olmayan mektuplardı. Bir çeşit iç döküş olarak yazıldılar.

■ Yazılarındaki baskın temalardan biri vicdan, lakin altını çizdiğin önemli bir şey var, "acıyı sermaye olarak kullanma"yı yapıyorsun. Bu bağlamda bize nasıl bir vicdan gerekli? Vicdan hafızadır, bellektir. Vicdansızlık unutmayı tercih etmek ve başımıza gelenleri kabullenmektir. Bu yüzden anılar kalbimizin bekçileridir, vicdansızlığı önlerler.

■ Son sorumda senden kopya çektiğimi itiraf etmeliyim. Velhâslı'da yer alan "Andrey Tarkovski ile Geç Kalmış Bir Röportaj" da Tarkovski'ye soruyorsun: Sanatçının sorumluluğu nedir? Sanatçı her insanın olması gerektiği gibi kendisine saygısı olan adamdır. Ama yeteneği imtiyazı değildir. Üstelik daha fazla sorumluluk yükler sahibine. Ve taraftır... Vicdanın, onurun, haysiyetin ve mazmunun tarafındadır.

Vicdan hafızadır, bellektir. Vicdansızlık unutmayı tercih etmek ve başımıza gelenleri kabullenmektir. Bu yüzden anılar kalbimizin bekçileridir, vicdansızlığı önlerler.

**Üretmek,
bir şeylerin
ortaya çıktığını
görmek iyi
geliyor**

■ Her yıl bizi bir kitabınla buluşturduğun için sormak istiyorum abi, "yazmasam deli olacaktım" gibi bir hal mi seninkisi?

Yoo, hiç öyle bir duygu halinde olmadım. Ama üretmek, bir şeyleri yazmak, bir kitap...

iyi geliyor tabii ki. Bir de bu kitap biraz bakiye bir kitap oldu. 80'li yıllardan beri yazan birisiyim. Dergilerde kalan, pek kimsenin bilmediği hikâyelerim yazılarım da çıksın, okurla buluşsun, onlar da yazın serüvenimin şahidi

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://rantey.org>

Fotoğraf: Ali İhsan Elmas

Sivri

**Annem bugün
ölmeme müsaade
etmeyecek. Çıkıp
biraz yürüyeyim.**

"Bir adamın eşi olmayı önemsemek gerekir" diyor annem. "Sen bunu çok ihmal ettin. Kedi köpek sevilir gibi erkek sevilmez ki."

Hep yaptığı gibi vurucu bir tespiti lüzumundan absürd bir noktaya bağlayarak sinirimden gülme sebeb oluyor. Sinirimden gülme huyumu ondan almışım. Gerçi ben böyle ya da böyle gülerim, annemi başka türlü güldürmek pek mümkün değildi. Babamı en yakın arkadaşıyla bastığından kendini öldüreceğinden korktuk, o kahkaha krizine girdi. "Sinirimden gülüyorum" dedi.

Yedi yaşındaydım, "o kadar da kötü değil demek ki" diye düşünmüştüm. Annemin, olayı aile arasında tutmaya dair buyruğuna uyduk. Bunu kendi aramızda çözebilirdik, mühim olan bizden başka kimsenin bilmemesiydi. Konsantre olmamız gereken nokta buydu. Benim öğrenmiş olmam yeterince kötüydü zaten, bilmesem daha kolay olabilirdi. Bu "kim neyi ne kadar biliyor" polisiyesine kilitlenip kırılan kolu yen içinde tutmaya öylesine odaklandık, ilk şoku atlattır atlatmaz hiçbir şey olmamış gibi davranmayı o kadar iyi başardı ki sonunda sinsi arkadaşları bile yaşıyor şeyin gerçekliğini sorgular hale geldi tahminince. Annem onu bütün davetlere çağırma, gözünün içine bakıp "canım" demeye devam etti. Bir anda değil, yavaş yavaş çıktı kadın hayatızdan ama tam çıktı. Bir daha kendinin bile kendisinden haber alabilirdiğine emin değildim. Bir sahil kasabasına yirmi kediyle yaşadığını, otuz kilo aldığı, saçlarını boyatmaktan çoktan vazgeçtiğini hayal ediyordum. Bu fikrimi anneme söyledim diye gözleri bir anlığına sütlü kahverengi bez kalıplarına dönmüştü. "Bizden uzak, cehennemle direkt!" Bir daha bahşı açılmadı evde.

Annem tüm bunları başarmıştı çünkü babamdan ziyade onun eşi olmayı önemsiyordu. Anahtar nokta buydu. Ben salak gibi tutmuş kocama şaşık olmuştum. Bunu ona belli etmiştim. Her sabah sektirmeksizin ondan önce uyanıp onu seyretilmişim. Geceleri sıkı sıkı sarılsaydım.

Her fırsatta elimi yumuşacık saçlarından geçirmiştim. Onu arzuladığımda bunu belli etmişim. Annem "sakin ha!" demişti hâlbuki. "Sevmediğin bir yemeği falan düşün, pırasa düşün..." Ama ben pırasayı severim anne, bilmiyor musun?" dedim, yüzüme öyle bir kızım senin sorunun ne bakişi attı ki devamını getiremedim. "Pırasayı kim sever, Allah aşkına Birsən..."

Aile soframızdan pırasa eksik olmazdı, ben kocamı da pırasayı da seviyordum. Beni aldattığında bu hiç olmamış gibi davranmadım. Bunu o kadar abarttım ki ben hiç olmamışım kadar oldum. Üzün tümden on iki kilo verip dip boyası yaptırmayı bırakınca, annem beni kolumdan sürükleye sürükleye ekim sonunda deniz tatiline getirdi. Şimdi manasız gözlerle sahilde koşanları izliyorum, annem yumurta akı omleti, maydanoz ve keten tohumdan ibaret kahvaltısını yapıyor.

"Kahvaltidan sonra ne yapmak istersin güzelim?" diye soruyor, mümkün en tatlı gülmemesini takınarak. Bilmiyorum ki annem. Bir yerlerime kramp girene kadar yürüyem ben. Sonra da iskelede güneşlenirim herhalde, hazır hiç güneş de yok. Zatırreden ölümlü bir mu hâlâ?

"Biraz yüzüp sonra kitap okuyacağım anneciğim, sen keyfine bak."

"Yüzülecek hava değil güzelim, çarşıya inelim, şu benim butikten bir şeyler alırsın."

İki cümle üst üste "güzelim" dedi. Annem bugün ölmeme müsaade etmeyecek. Çıkıp biraz yürüyeyim.

İskeleye kadar peşimden geliyor, görmezden geliyorum. En erimiş şezlongu bulup yüzükoyun uzanıyorum. Minderin rutubet kokusunu içime çekiyorum. Pozisyonumu bozmadan hafifçe sola dönüp plaj çantamı karıştırma başlıyorum. Buldum. Annem, geldiğimizden beri uyku saatleri hariç odamda bir dakika bile yalnız bırakmadı beni. Bu sabah kahvaltıda inmek istemeyince bir çırpıda kapıp havlu, terlik sıkıştırma

başladığı çantamı elinden zor aldım. Görmemiş demek ki, görmüş olsa hayatta bırakmazdı.

Bu en sevdiğim çocukluk fotoğrafım. Altı yaşındayım, annem 35. Şimdiki kadar ince değil, daha burnunu da yaptırmış. Sonraki yaz bütün eski fotoğrafları ortadan kaldırdı, bunu bugüne dek saklamayı başardım. Anneannemden aldığı kemerli burun ona öyle yakışıyor ki. Bütün estetik yatırımlı ifadesini yumuşatmaya harcadı ama bu mümkün değil. Esas sertliği berrak bal rengi gözlerinin bakışlarında. İnsan bunu değiştiremez. Gerek de yok ki. Bir şeyleri yontup şekillendirmeye harcamadığına sivri yanları çok güzel. Bu fotoğraf doğum günümde çekilmiş, saçlarım kısacık. Annem doğum gününde ricamı kırmamış. Bir daha hiç kısa saç olamadım. Şimdi odaya dönsen, bir makas geçirsem elimde. Hâlâ engel olabileceği değil ya, 35 yaşında kadının. Onun bu fotoğrafta olduğu yaşıydım. Kocam gitti, pırasayı seviyorum, çocuğum yok. "Kedi köpek sevilir gibi erkek sevilmez," diyor annem. Kedim, köpeğim de yok. Bir daha bunu deyince "onu ben insan olarak çok seviyordum," diyeyim de annemin yüzünden yirmi senelik estetik yatırım bir anda siliniyorsa. Eğitilmezim.

Tüylü kulakları neredeyse ağzımın içine girecek. Fotoğraflı bırakmadan öbür elimle dalgın dalgın köpeği okşuyorum. Beni buraya kadar takip etmiş olması birden sevecenlikle dolduruyor içimi. "Ev köpeğisin sen," diyor, "hav" demiyor. Her ne ise, sadece sevimlik istiyor. Maymun istahı yüzükoyun bir ter etmiş olmalı. Halimizde kıyaslayınca utanıyorum. Öbür elimde fotoğraf, annem benim şimdi olduğum yaşıta. Babamın eşi olmayı çok önemsiyor. Kocamın ne yaptığı umurumda bile değil, sadece her sabah yanından uyanabilmek için yine olsa yine severdim onu. Küçük köpek sevimlik istiyor. Annem de ben de hiç büyümemişiz bunca yıldır. Bu konsantasyon becerimizden tiksiniyoruz birden. Dönüşa yıkılsa umurumuzda değil. Otele doğru yürürken küçük köpek hâlâ peşimde. Bugün saçlarımı kökünden kestireceğim.

İş Sanat'ın 20. konser sezonu başlıyor

Sanatseverleri özenle hazırlanmış, farklı zevklere hitap eden bir program bekliyor.

İş Sanat'ta Klasik Müziğin En İyileri

İş Sanat'ın yeni konser sezonu, **14 Kasım Perşembe** akşamı, **Thomas Rösner** yönetimindeki, **Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası** konseri ile açılacak. Konserin solisti Parlayan Yıldızlar serisinden tanıştığımız keman sanatçısı **Demirhan Kökbudak** olacak.

Ünlü yönetmen Michael Haneke'nin sahneye koyduğu Mozart'ın "Così Fan Tutte" Operası'nın orkestra şefliğini üstlenen Rösner, aynı zamanda Beethoven Filarmoni Orkestrası'nın kurucusu ve sanat yönetmeni.

Piyanist **Muhiddin Dürrüoğlu** ve müzik festivallerinin bilinen ismi klasik trompetçi **Romain Leleu**, oda topluluğu **Orchestre Royal de Chambre de Wallonie** ile birlikte **3 Aralık Salı** akşamı dinleyicilerin karşısında olacak. Orkestranın

şefliğini **Frank Braley** üstleniyor.

Alman piyanist **Holger Groschopp**, Berlin Filarmoni Orkestrası'nın solo kornisti **Stefan Dohr**, erken dönem müzik ve tarihsel performans pratiği üzerine uzmanlaşan timpanist **Martin Piechotta 13 Aralık Cuma** günü, 20 ülkenin müzisyenlerinden oluşan **Mahler Chamber Orchestre** ile sahnedeki olacak. Haydn'dan Ligeti ve Martini'ya uzanan bir repertuar ile İş Sanat'ta konser verecek topluluğu Fransız şef **François-Xavier Roth** yönetiyor.

3 Ocak Cuma akşamı izleyicilerini **The Johann Strauss Gala**'da Strauss valseri ile buluşturacak olan İş Sanat, yeni sezonunda kendi salonunun dışına çıkarak, bu konserini **Uniq Hall**'da gerçekleştirecek. 30 yılı aşkın süredir 'Bel Cant'o

repertuarını temsil eden mezzosoprano **Vivica Genaux, 17 Şubat Pazartesi** akşamı, **Fabio Biondi** yönetimindeki **Europa Galante** barok topluluğuyla izleyicilerin karşısına çıkacak.

10 Mart Salı akşamı, The Royal Concertgebouw Orkestrası üyelerinden oluşan **Camerata Royal Concertgebouw Oda Orkestrası**, Özbek piyanist **Behzod Abduraimov** yönetiminde iş Kuleleri Salonu'nda konser verecek. Abduraimov, yöneteceği bu konserin aynı zamanda solistliğini de üstleniyor.

1993 yılında Gürcistanlı şef **Djansop Kakhidze** tarafından kurulan **Tiflis Senfoni Orkestrası, 7 Nisan Salı** akşamı "Sihirli Flüt" lakabıyla tanınan flüt virtüözü **Şefika Kutluer**'e eşlik ediyor. Konseri, **Vakhtang Kakhidze** yönetecek.

Caz Akşamlarında İtalya ve Küba Melodileri

Kübalı besteci ve piyanist **Omar Sosa, 17 Aralık Salı** akşamı, 2012 yılından beri beraber çalıştığı caz trompetçisi **Paolo Fresu** ile birlikte sahne alacak. İkiliye, caz üstyasının en yenilikçi ritim dâhilası olarak tanınan Hint perküsyonist **Triok Curtu** eşlik edecek.

İş Sanat **5 Şubat Çarşamba** akşamı, caz, R&B, soul ve blues repertuarıyla **China Moses**'i sahnesinde ağırlıyor. Caz duayeni **Dee Dee Bridgewater**'in kızı olan **Moses**, kendi şarkılarıyla olduğu kadar, yorumladığı efsanevi caz ve blues şarkılarıyla da dikkatleri çekiyor.

Kamerun'da müziyen bir ailede dünyaya gelen bas gitarist **Richard Bona**'yı, birlikte birçok projede çalıştığı Kübalı besteci/caz piyanisti **Alfredo Rodriguez** ve "cep kraliçesi" lakaplı davulcu **Taylor Gordon** ile **11 Mart Çarşamba** akşamı, iş Kuleleri Konser Salonu'nda dinleyebilirsiniz.

"Kibele'nin Hafızası"

Kibele Sanat Galerisi'nde eserleri sergilenen sanatçıların Türkiye İş Bankası koleksiyonuna dâhil olan eserlerinden oluşturulan bir seçki, İş Sanat'ın 20. sezonu vesilesiyle, 8 Ekim'de sanatseverlerle buluştu.

Kuruluşundan günümüze; plastik sanatlarımızın usta isimlerini ağırlayan İş Sanat Kibele Sanat Galerisi, yeni sezonunu "Kibele'nin Hafızası" başlıklı karma bir sergiyle açtı. İş Sanat'ın 20. sezonu vesilesiyle Kibele'de bugüne kadar gerçekleşen sergileri hatırlamak ve sanatçıların anmak üzere düzenlenen serginin küratörlüğünü Emre Zeytinioğlu üstlendi.

19'üncü yüzyılın en önemli deniz ressamlarından İvan Aivazovskiy'nin 100'üncü ölüm yıldönümünde düzenlenen bir sergiyle açılan Kibele Sanat Galerisi bugüne kadar sanatın usta isimlerinin birbirinden değerli yüzlerce eserine ev sahipliği yaptı. Türkiye İş

Bankası'nın kuruluşundan itibaren oluşturmaya başladığı sanat koleksiyonu da Galeride açılan sergilerden eklenen eserlerle zenginleşmeye devam etti. "Kibele'nin Hafızası" bu koleksiyona son yirmi yılda dâhil olan yapıtlardan bir bölüm olarak karışımca çıkıyor ve sanatseverlere kapsadığı dönemi tekrar derlendirmeye olanaklıyor. Sergide, zengin ve köklü bir koleksiyona eklenmiş yapıtlar, eski-yeni tüm eserleri oluşturan bir tarihinin "hafıza" kavramının ele alındığı bir konseptle sunuluyor.

Sergi, Kibele Sanat Galerisi'nde yılsonuna kadar izlenmeye devam edecek.

Neşet Günlü

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

Biletler Biletix ve İş Sanat ana grisesinde - 0212 316 10 83 - issanat.com.tr

[/issanat](https://www.facebook.com/issanat) [/issanat](https://www.instagram.com/issanat) [/issanat](https://www.youtube.com/issanat)

"Ezginin Günlüğü tabii ki kendi içerisinde dönem değişiklikleri yaşayacak; ama her seferinde ülkedeki en aktif müzik dinleyicisini yakalayabilmiş bir grup."

BURAK ABATAY

'Türküler öyle kolay baş edebileceğiniz bir düşman değil'

Ezginin Günlüğü, 40. yaşına doğru ilerlerken kadrosunda birtakım yenilikler oldu. Solo işleriyle tanıştığımız Mahmut Çınar, grubun yeni erkek vokali olurken davulcu Güven Şancı da 1991'de girip 2001'de ayrıldığı gruba geri döndü. Ayrıca Deniz Bayrak da grubun yeni gitaristi oldu. Kadın vokal olarak Deniz Sujana'nın, flütte Cafer İşleyen'in, saksafonda Can Gökçürk'ün, bas gitarda Erkan Güler'in ve piyanoda ise Nadir Gökçürk'ün yer aldığı grupla Gökçürk'lerin evinde bir araya geldik. Grubun yeni çalışmalarını, 40 yıllık felsefesi ve bugüne adaptasyonunu konuştuk.

■ Gruba yeni giren isimlerle beraber nasıl hissediyorsunuz? Nasıl gelişti bu süreç?

Deniz Bayrak: Mahmut Çınar, birkaç yıldır kendi çalışmalarında da birlikte çalıştığımız birisi. Gruptaki arkadaşlığın, dostluğun evveliyatı herkeste çok uzun yıllara dayanıyor. Can'ın 2-3 yaşındaki halini biliyoruz, ben Nadir abiyle '91 yılında tanıştım. Mahmut da kendi hikâyesini anlatır ama bu albümün sürecinde Mahmut'la çalışmıştık, birkaç parçasında da gitar çalmıştım ben. Gruplara girip çıkmalar genelde arkadaşlık ilişkileri üzerinden oluyor. Çok da güzel şartlar yazıyor. Ezginin Günlüğü'ne de çok yakışacağını düşündük.

■ Hüsnü Arkan'ın ayrılması, Murat Kurt'un girmesi, Kurt'un ayrılıp sonra Çağrı Çetinsel'in girmesi, Eylem Atmaca'nın ayrılması ardından Deniz Sujana'nın girmesi... Bir süredir en azından vokal anlamında işlerin rayına oturmaması gibi bir şeyden söz edilebilir mi?

Nadir Gökçürk: Grubun çok uzun bir geçmişi var. Bu arada o kadar çok eleman değişikliği oldu ki grubun. Fakat solistler göze çarpıyor; yoksa onun dışında gitarcular değişmiştir, o bu değişmiştir... Fakat insanın dikkatini en çok solistler çekiyor, en önde onlar bayrak olarak göründükleri için... Bu çok doğal bir şey. Zaman

içinde herkesin farklı düşünceleri, farklı hayalleri, farklı zorunlulukları olabiliyor. Bu yüzden tercihleri değişebiliyor insanları. Aslında bu değişiklikler sürekli oluyor ama dediğim gibi solistler göze çarpıyor.

■ Peki, Ezginin Günlüğü'nün nasıl bir dinleyici kitlesi vardı ve şu an nasıl?

Mahmut Çınar: Ben 90-91 öncesi döneme de yetişmiş bir dinleyiciyim. Çok severek, kasetlerini bulup, çekip, kaydedip dinleyerek büyüdük. Şu anda gözlemlediğim kadarıyla kendimi de onlara dahil edebiliyorum. Ben grubun her dönemini seven; bir dinleyici olarak en azından kendini adapte etmeye çalışan bir dinleyici oldum. İstavit albümümüz; Oyun'la simgeleşen değişiklik aslında benim de yadrigadığım bir şeydi. Çünkü belli bir tarz değişikliği söz konusuydu. İlk kez video kliplerin çekilmesi; çok kitlesel kanallarda gösterilmesi mesela... Sonra ona alıştığımı fark ettim. Aslında toplumun her kesiminden, her yaş grubundan dinleyiciye sahip bir grup Ezginin Günlüğü. Çünkü çok popüler olmuş bazı şarkıları var. Bu popüler şarkılar 7'den 70'e biliniyor. Ama biraz önce Nadir abinin sözünü ettiği o kemik dinleyici bence çok süregelen bir dinleyici. Konserlerde gördüğümüz ise şu: çok genç bir dinleyici, üniversite öğrencisi ama bu her dönemde böyle. Bence grubun başarılarından biri de bu. Kendi kuruluşundan bu yana 20'li yaş kuşağının hep yakalayabilmiş bir grup. Bu bizim müzik tarihimize çok örnek olan bir şey değil. Bazı müzik gruplarını ya da bazı sanatçıları bazı dinleyiciler dinler ve o kitlenin yaşamıyla birlikte o müzik sönümlenir. İlk sonuna da cevap olabilecek bir şey bu. Ezginin Günlüğü tabii ki kendi içerisinde kadro değişiklikleri yaşayacak, dönem değişiklikleri yaşayacak ama her seferinde ülkedeki en aktif müzik dinleyicisini yakalayabilmiş bir grup.

■ Peki, bu nasıl oluyor, yani bunun üzerine kafa yoruyor musunuz?

N.G.: Bu tip değişikliklerde aslında içinde yaşadığımız toplum değişiyor. Kurulduğumuz dönem 12 Eylül dönemi. Bir sürü insan yasaklanmıştı, Ezginin Günlüğü daha sol kesime, daha demokrat kesime cevap veren bir gruptu. 90'lardan itibaren şöyle bir değişiklik var: Özel televizyon kanalları kuruldu. Biz mesela TRT'ye hiç parça göndermemiştik, denetime tabii tutuyorlardı yayınlamak için. Özel kanallar çıkınca başka kanallarda bizim işlerimiz yayınlanmaya başladı. Bu bir farklılık yaratıyor tabii. Yani insanlara ulaşma yolları değişti, toplumsal yapı değişti. Bunların getirdiği şeyler var, esas olay bence orada. Mesela biz 80'lerden sonra sadece konser salonlarında konser yapıyorduk. Sonrasında barlarda falan da çalmaya başladık. Neden? Bir kere konser salonu da kalmadı Türkiye'de. İnsanların beklentileri, alışkanlıkları da değişti. Tabii bu arada müzik tarzımız da ona göre değişiyor ama temel unsurlar bence aynı kaldı. Dünyaya bakışımız, yaklaşımla ilgili bir değişiklik olmadı, aynıyolda gidiyoruz ama yeni kuşaktan "Annem ve babam vasıtasıyla Ezginin Günlüğü'nü tanıdım" diyenler var.

Grup çok evrensel bir müzik yapıyor

■ Müzik değişiyor, tarzlar değişiyor, popüler olanlar değişiyor. 18-19 yaşlarında bir çocuk par dilerken neden Ezginin Günlüğü'nü de tercih edebiliyor?

M.Ç.: Çünkü grup çok evrensel bir müzik yapıyor bence. Bunu abartmak için söylemiyorum hakikaten. 80'li yıllarda, Nadir abinin bahsettiği o politik müziğin zorunlu olarak sönümlenmesi, Ezginin Günlüğü'nün de bir cevap olarak türkülerle ortaya çıkması... Çünkü türküler öyle kolay kolay baş edebileceğiniz bir düşman değil. Aslında

bavulumda sevdâ sözleri

“

Yoldaş, veriyorum elimi sana!
Paradan kıymetli aşkımlı veriyorum,
Tanrıdan ya da yasadan önce veriyorum kendimi sana,
Ya sen kendini verecek misin? Çıkacak mısın benimle yola?
Nefes alıp verdikçe hiç ayrılmamak mı yoksa?

Walt Whitman

”

“

Kimbilir ne güzel görünürsün sevgilim,
Bir sabah vakti kapıyı çalsam,
Uykudan uyandırsam seni,
Ki, daha sisler kalkmamıştır Halic'ten.
Fabrika düdüklü ölmektedir.

Turgut Uyar

”

“

Ve böbreğimde bişey
Çim çim çim

Ben galiba böyle, Güler,
Sana yeşillenecek öleceğim

Can Yücel

”

“

yakıcı anılar gibi ellerini,
bırak benim aşık ellerime
ve dudaklarını
varlığın sıcak duygusunu
benim sevdalı dudaklarımı okşayışına bırak
rüzgâr bizi götürecektir
rüzgâr bizi götürecektir.

Furuğ Ferruhzad

”

tüm dünyada benzer şeyler yaşıyor. Latin Amerika geleneği... Türkü söylemek o dönemde bir direniş haline geliyor, sözler çok net bir biçimde politika içermese de. 90'lı yıllarda yine paradigma değişiyor. Bu kez ciddi bir pop müzik patlamasıyla karşı karşıya kalıyoruz ki ben, bugünden o döneme baktığımda, o dönemi verimli bir dönem olarak görüyorum. Bir sürü kötü şeye rağmen bir sürü şeye de vesile olmuş bir dönem. Bir şekilde Ezginin Günlüğü politik mesajlar veren, bunu kendi müziğine yedirebilmiş şarkılar da yapmaya da devam ediyor ama o büyük pop müzik patlamasının içinde önemli ve güzel bir yere sahip oluyor. Şimdiye düşünüyorum; müzikteki yeni dalgalar, indie müziğin, alternatif müziğin patlaması; yeni genç grupların ortaya çıkması ama bu müziği dinleyen insanların çoğunun hâlâ Ezginin Günlüğü dinliyor olması... Bunların hepsi aslında bir evrensel istiklal meselesi. Grup söylemek istediği şeyi her zaman söyleme konusunda diretince, piyasa koşullarına uymaktansa piyasa koşullarını kendine uydurmayı başarcınca her kuşaktan dinleyici bulmayı başarıyor. Yüz yıl boyunca da dinlenir diyorsun bu müzik.

■ Bugün yeni şirlerin bestelenmemesi meselesine nasıl bakıyorsunuz? Şairler bestelenmeye uygun olmayan şirler mi yazıyor yoksa dönem artık böyle bir dönem mi?

D.B.: Günümüzde üretim biçimleri çok değişti, yani şarkıların ifade biçimleri de çok değişti. Daha önce şarkılarda kullanılmayan kelimeler, cümleler de işin içine girdi, sektör değişti. İnsanlar kendi şarkılarını üretiyorlar, kendi söyleyeceklerini söylüyorlar ama bunu zannediyorum ki toplum da çok fazla okumuyor, takip de etmiyor. Yani tirajlara baktığımda da böyle kalabalık bir ülke için satışlar çok çok düşük. Edebiyata düşünün bir ülke olduğumuzu da düşünmüyorum. Çözlemediğim kadıyla özelliklerini kuşak kendi şarkısını söylemek istiyor.

Can Göktürk: Bestelenmeye uygun bir şey olmayabilir de, her şir bestelenmeyebilir, şarkı olmaya müsait değildir. Belki denk gelmemiştir bu iki şey, tamamlamıyordur birbirini.

YENİ BİR TRİBÜTE ALBÜM HAZIRLIĞI VAR

■ Yeni dönemde neler yapacaksınız? Var mı bir dağılım, başladınız mı albüme?

M.Ç.: Bir albüm hazırlığı var şu anda. Biliyorsunuz, 'Çeyrek' Ezginin Günlüğü için yapılmış bir tribute albümdü. Şimdi yeni bir tribute albüm hazırlığı var. Şu an ilk planda bu var. Onun dışında grupta şarkı yazan herkes oturup şu anda kendi çapında bir şeyler yapıyor. Nadir abi yazıyor, üretiyor. Deniz'in besteleri var, Cafer'in bestesi var, Can bir şeyler yazıyor, belki Deniz bir şeyler yazacak; var birtakım şeyler üretmeye çalışıyorum. Onlar şu an herkesin kendi heybesinde.

Mehmet Ali & Aşkın Beyaz

PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

EVİRİM KURAN

Yeteneksizsiniz Türkiye

Bir yandan küreselleşme diğer yandan dünyanın hızla değişen demografik yapısı, fırsatlarla beraber krizler de getirdi. Bu değişimi iyi okuyamayan toplumlar da dert üstüne dert sahibi oldu. Bu dertlerden ülkeler ve ekonominin yapışık şirketler için en kritik olanlarından biri yetenek kıtlığı. Bugün Türkiye’de ve dünyada, iş dünyasının başa çıkmak zorunda olduğu önemli sorunlardan biri yetenek kıtlığı. Bu tamlama, kurumların yenilikçi kalmak ve çağı yakalamak için ihtiyaçları olan yetkinlikteki genç çalışanlara erişiminin zorluğunu tarif ediyor. Bir başka deyişle okullar, sürdürülebilir kalkınma, gelişim ve aydınlanma için gereken kalitede insanları yetiştirmekte çağın gerisinde kalıyor.

Manpower’in 2018 Yetenek Açığı Raporu’nun ortaya koyduğu çarpıcı bir gerçek var: Dünya çapında 100 şirketten 45’i ihtiyaçları olan kalitede insan kaynağına, yani yeteneğe erişemiyor. Bu, son 10 yılın en yüksek seviyesi. Türkiye’de ise durum biraz daha vahim. Her yıl pıtrak gibi açılan onlarca fakülte ve bir milyon mezuna rağmen, bu oran ülkemizde sadece 66. Yani, Türkiye’de her 100 şirketten sadece 34’ü ihtiyaç duydukları kalitede genç yeteneklere erişebiliyor. Bu oranla yetenek kıtlığında dünya altıncısı.

Adesso’nun dünyanın en iyi işletme okullarından biri olan INSEAD ile ortaklaşa hazırladığı Küresel Yetenek Rekabet Endeksi’nde de Türkiye’nin durumu yetenek açığını ortaya koyuyor. 2018 yılında Türkiye, üniversitelerinden mezun olan gençlerin küresel iş yaşamındaki rekabet gücünde 125 ülke içinde 68. sıradayken, bu yıl 74. sıraya kadar geriledi. Araştırmacı jargonunu bir tarafa bırakıp, mevzuu halk dilinde özetleyim: Yeteneksizsiniz Türkiye!

Yetenek denen şeyin yüzde ellisi genlerle gelse de, kalan yarısı disiplin, yoğun çalışma ve altyapıdan başlayarak gelişim. Ülkemiz sadece küresel iş yaşamında yeterince rekabet edemiyor değil; sanatta, sporda, bilimde bu ülkenin okullarında yetişmiş yeterince yeteneğimiz yok. Nobel ödüllü yazarlar, Olimpiyat şampiyonları, müzikte, tasarımda, teknolojiye dünya birincileri çıkaramıyorsak, bu da tesadüf değil. Kural koyucular tarafından her geçen gün yeteneksizlik yangınına bir odun daha atılıyor; vasatlığın siğ havuzunun ebedi adeta bile isteye genişletiliyor.

Geçtiğimiz ay YÖK Genel Kurulu YKS’ye (Yükseköğretim Kurumları Sınavı) hazırlanan 2,5 milyon öğrenciyi ilgilendiren önemli bir karar aldı. Buna göre yükseköğretim kurumlarında bugüne kadar özel yetenek sınavıyla öğrenci alan 14 bölüme, 2020 YKS’de merkezi yerleştirme ile öğrenci yerleştirilecek. Bu bölümler neler mi? Çizgi Film (Animasyon), Grafik, Grafik Resimleme ve Baskı, Grafik Tasarım, Moda Giyim Tasarımı, Moda Tasarımı, Moda

“Yüksek uygarlığın merdiveni sanattır” demiş Michelangelo. Biz o merdivenlerden yuvarlanarak iniyoruz.

ve Tekstil Tasarımı, Rekreasyon, Spor Bilimleri, Spor Yöneticiliği, Tekstil, Tekstil Geliştirme ve Pazarlama, Tekstil Tasarımı, Tekstil ve Moda Tasarımı. İşte bu 14 farklı alanda, kişi yeteneksiz de olsa ezberciliğin ödüllendirildiği bir sınav sistemiyle alabileceği yüksek puan sayesinde istediği üniversiteye girebilecek. Yetenekli ama çoktan seçmeli merkezi sınavda gerekli puanı alamayan bir diğeri ise heba olacak. Yani memlekette bir kez daha nitelik değil nicelik, liyakat değil biat, mazruf değil zarf, aydınlar değil tüccarlar kazanacak. Çağın en önemli yetkinlikleri olan yaratıcı zekâ, eleştirel tavır, tasarım düşüncesi her sene değişen sınav sisteminin dışlarında un ufak olacak.

Bu şartlar altında, ülkenin gizli kalmış yetenekleri de kuş veya köpek taklidi yapan amcaların, kedilerin ya da maymunların, kolbastı ekiplerinin, bağıra çağıra şarkı söyleyenlerin, vasat illüzyonistlerin yetenek addediği yarışmalarla hiçbir yetkinliği olmayan bir jürinin iki dudağının arasında kendine bir gelecek yaratmaya çalışacak.

“Yüksek uygarlığın merdiveni sanattır” demiş Michelangelo. Biz o merdivenlerden yuvarlanarak iniyoruz.

İLLÜSTRASYON: GÜL ÇETİN
@GUL_RATMANOGLU_CETIN

Hiçbir hayvan ölümlerini gömmez

Hayvanların dünyasına yakından bakıldığında bütün hayvan eylemlerinin "insanileştirme" tehlikesi altında olduğunu görürüz. Sirk ve hayvanat bahçeleri bunun için vardır. "Ev hayvanı" statüsü bunun için vardır. Hayvan evcilleştirilme "insani" olur ve evcil hale getirildikçe -aynı zamanda- "sevilebilir" kılınır. Hayvanın en büyük şanssızlığı insan merkezli düşüncenin hem insan hem de hayvan üzerindeki görünür görünmez gücüdür. İnsan, kendisi dışındaki tüm dünyayı, kendisini merkeze alarak görür. Bu hem kendisini değerli kılanın hem de kendi dışını kontrol edebilmesinin en kestirme yoludur. Bu yolu Descartes açmıştır. Onun zihni/aklı bedenden sert bir şekilde ayıran müdahalesi yalnızca insan dışındaki doğa ve varlığı değil, aynı zamanda insan zihninin dışında kalan insan bedenini de kötülemiştir, ikincileştirmiştir ve yararsız kılmıştır. Beden işlevsel olduğu ve zihne hizmet ettiği ölçüde katlanılabilir hale gelmiştir. İşte Hayvan dediklerimiz, kendi bedenine ve arızalarına bile yabancılaşmış insanların dünyasında yaşamaktadır ve bu nedenle bile dünya onların cehennemidir. Çoğu zaman onların yaşamaya devam edebilmelerinin tek yolu ise merhamettir. Yani kendi yıkıcılığının farkına varmış olan bazı insanların insandışı dünyaya yaklaşımlarındaki yumuşama.

Hayvan ise dünyayı ben-merkezli şekilde

görmüyor ve bu insan için bir avantajdır. Çünkü aksı bir bilinçlilik hali insanın büyük kayıplar vereceği türler arası savaşı başlatabilirdi. Şu an olup biten, insanın yıkıcılığı ve merhameti arasındaki şekillenen dünya. Hayvanın yaşadığı dünyanın "bilincine varması" bir savaşı, hem de görülmemiş ölçüde kanlı bir savaşı, başlatabilirdi. Bundan kastım şu: İnsan yalnızca bir bilince sahip değil, aynı zamanda bir bilince sahip olduğunun bilincine de sahip. Hayvanlar (Yalnızca büyük maymunlar) kendilerinin bilincine sahipler. Ancak bunun bilincine sahip olduğunun bilgisine sahip değiller. Bazı araştırmacılar bunun beynin gelişimi ve evrimine ilgili olduğunu düşünüyor. Hayvanlar üriyor, yavrularının korunması ve bakımını sağlayabiliyor, hatta ayrılma korkusu gibi insanlarda da görülen duyguyu ve davranışları barındırıyor ancak bunları kavramsallaştıramadığı gibi bu davranışlarını bir dil dünyasının içerisinde ifade edemiyor. Bu da kendi bilincinin bilincine varamamaya ve dahası dünyada olup biteni anlamlandıramamaya neden oluyor.

Aynı nedenlerle hayvan öleceğini de bilmiyor. Ölen "sahibinin" mezarı başında günlerce ağlayarak inleyen bir köpek hakkında kesin olan tek bir şey söyleyebiliriz: O gerçekten acı çekiyor ve ağlıyor. Çünkü "ayrıldıktan sonra tekrar bir araya gelme çabası" milyonlarca yıl

süren evrimsel süreç tarafından beynine yerleştirilmiş durumda. Hayvan ölümü değil ama ayrılığı biliyor. Bu nedenle sokağa terk edilmiş bir hayvanın yaşadığı, insanın ölüm karşısında yaşadığıyla kısmen benzeşiyor.

Hayvan öleceğini bilmez. O, ölümü biz insanların sandığı gibi ne bir son, ne de yine biz insanların sandığı gibi bir başka hayatın başlangıcı sanır. Ölümden haberi yoktur. Ama ölenin ve ölümün aslında yaşama ait olduğunu insandan daha iyi sezer. O nedenle insanın dışındaki hiçbir hayvan ölümlerini gömmez.

Hayvan doğanın planlarına karşı koymaz çünkü o doğanın planının kendisidir. Oysa insan kendi karşısında konumlandığı doğayla ve onun sürekli kendisine zorkluk çıkardığını düşündüğü planlarıyla savaşıyor. Tam da bu nedenle hayvanlar yaptıklarından dolayı kendilerini suçlamaz, yargılamaz ya da kendi türünün diğer bireylerini suçlayamaz. Onların dünyasında ahlak yoktur çünkü hiçbir davranışları asla iyi ve kötü bir değer taşımaz.

Hayvan iyi ya da kötünün değil yalnızca doğal olanın uzantısıdır. Ve bizim iyi ve kötü değerlendirmeleriyle paramparça ettiğimiz, "insanileştirdiğimiz" yapay bir dünyada insanın samimi olmayan merhametine muhtaç yaşamaya çalışmaktadır.

Hayvan iyi ya da kötünün değil yalnızca doğal olanın uzantısıdır. Ve bizim iyi ve kötü değerlendirmeleriyle paramparça ettiğimiz, "insanileştirdiğimiz" yapay bir dünyada insanın samimi olmayan merhametine muhtaç yaşamaya çalışmaktadır.

POLİSİYENİN ÖNEMLİ TEMSİLCİSİ GLENN MEADE: Toplumu anlamamızı sağlayan en sağlam türlerden biridir POLİSİYE

Polisye edebiyatının önemli temsilcilerinden Glenn Meade geçtiğimiz günlerde yeni romanı için çalışmak üzere İstanbul'a geldi. Kitabının konusu hakkında Bavlul okurlarına bilgi veren Meade'in önmüzdeki yıl yayımlanması planlanan kitabı, yine polisiyeden tarihe birçok alandan beslenen bir eser olacak. Usta yazarla gerçekleştirdiğimiz söyleşide, eserlerinden İstanbul hakkındaki görüşlerine, edebiyattan yazarlık serüvenine kadar birçok konu hakkında sohbet etme imkânı bulduk. Meade için İstanbul çok farklı bir kent. "Farklı ipleklerle dokunmuş bir hal" diyor İstanbul için...

■ Yeni kitabınız için geldiğiniz İstanbul'u nasıl buldunuz?

Dünyada birçok büyük kent ziyaret ettim, hepsini de sevdim ama İstanbul, diğerlerinden çok farklı. Bu kent farklı ipleklerle dokunmuş bir halı gibi. Geçmişinde birçok değişik kültürün yaşadığı, bugün de o kültürlerin varlığını hissettiğimiz bir kent İstanbul. Bu farklılık benim açımdan çok önemli. Bu farklılıkların bu kentte yaşanıyor olması çok anlamlı. Benim için İstanbul'un anlamı bu.

■ Biryazarı için kentin anlamı nedir?

Farklılığı içerisinde barındırması. Ben yazmayı öğrendim tiyatro dünyasındaydım. Oradan çok önemli bir şey öğrendim. Gösteri dünyasında en önemli şey kontrast yani farklı katmanların iç içe geçtiğinde nelerin olduğu. Uzun boylu adam ile kısa kadın ya

da siyah ceketli ile beyaz gömlekli gibi... Yani bu farklılıklar önemli. Ben bir şehre bakarken buraları görmeye çalışıyorum. Oradaki farklılıklar ve iç içe geçmişlikler nelerdir bunları anlamamın derindiyim. Benim için şehirlerin de anlamı bu sanırım.

■ Üzerinde çalıştığınız kitabınız hakkında Türkiye'deki okurlarınız için bilgilivermeniz mümkün mü?

1908 ila 1945'te İstanbul'da yaşayan Avrupa kökenli iki ailenin bir hazinayı ele geçirmek için verdikleri mücadele ve aralarındaki rekabeti konu ediniyor yeni roman. Tarihsel olgu ile kurmacanın karışımı bir roman olacak.

■ Polisiye ve gerilim türünü tercih ediyorsunuz. Polisiyenin bir toplumu ve bireyleri anlamamızdaki işlevi nedir?

Roman hiçbir zaman karakterlerden ibaret değil. Önemli olan o romanın geçtiği ortam ve karakterleri şekillendiren dokudur, yani çevredir. Roman bunların örülmesinden destek alır. Karakterleri anlamlandıran da bu durumdur. Hatta şehir de bir anlamda romanın karakteridir. Onun da kurguya önemli bir katkısı vardır.

Polisiye de aslında tüm bunların anlaşılmasını sağlayan en sağlam türlerden bir tanesidir. Çünkü karakterleri ve çevreyi bu tür sayesinde daha derinlikli biçimde ele alabiliriz.

■ İçinde yaşadığımız dönemi nasıl tanımlarsınız?

Ben daha çok geçmişle ilgilenmeyi seviyorum. Şimdiki zamana çok güvenmem. Çünkü şimdi çok çabuk

değişiyor. Bu da üzerinde durduğumuz zeminin sağlamlığını azaltıyor. O nedenle geçmişle ilgilenmek bugünü araştırmaktan daha çok mutlu ediyor beni.

■ Eserlerinizi oluştururken mesaj verme kaygısı sizi ne derece etkiliyor?

Yazarın eserinde mesaj verip vermemeye konusu hep tartışılmıştır; ama bana kalırsa istesiniz de istemeseniz de yazarın eserinde her zaman bir mesaj vardır. Bundan kaçmak mümkün değildir. Ben, Brandenburg eserimde Neonazilerden bahsediyordum ama ister istemez Nazilere dair de bilgiler veriyordum. O döneme ilişkin mesajlar eserde vardı. Bu bağlamda benim genel olarak romanlarımı karşılık gelen bir meseleye dile getirmek isterim: Tarihi ne kadar iyi bilerseniz, tarih bilginiz ne kadar derinlikli olursa bugün konusunda da o kadar sağlıklı düşünebilirsiniz. Diğer taraftan bu sorumluluk meselesi romanlarım açısından sadece mesaj kaygısı üzerinden okunabilecek bir durum değil. Geçmiş, eğer iyi bilmezsek geleceğimiz olur. Benim kitaplarımda bu hep vardır ama didaktik biçimde değil.

■ Yazmak hakkında ne düşünürsünüz?

Tüm yazarlar için yazmak tatlı bir işkencedir. Acı çekerseniz yazarken ama bunu da durduramazsınız. Eseriniz bitince inanılmaz rahatlırsınız ve o yazma süreci aklınıza geldiği için eserle ilgili üretim sürecine dair bir daha düşünmek istemezsiniz. Ancak bu, o eser için geçerli. Sonra tekrar o istek sizi masanın başına geçirir. Yeni eserler için o süreç tekrarlanır.

■ En sevdiğiniz yazar ve eseri sorsam...

F. Scott Fitzgerald ve onun Muhteşem Gatsby'si. Çünkü eserin girişi ve sonu çok iyi kurgulanmış; şişirsel bir eser. Dili de çok iyi. İçin ilginç yani birçok yazar için de bu sorunun yanıtı benzerdir. Çünkü eserin bugüne geçmiş arasında gidip gelmesi okuyucuyu hep diri tutuyor. Bu yöntem daha önce hiç kullanılmamış ve bu da benim açımdan çok değerli bir şey.

ESİN IRIS

Süper kahraman

Bu ülkenin kadınları, en çetin şartlarda yeşermeyi bilen insanlardır.

1 937'de, Yalova'da doğmuş. Annesinin adı Fadime, babasının adı İshak. Annesi ona hamileyken, babası hasta düşüp ölmüş. Bir iki yıl sonra da annesi, armut ağacından meyve alırken altındaki dal kırılınca düşmüş. İstanbul'a hastaneye yetiştirmişler ama kuramamışlar. Annesiyle babasına dair bildikleri bu kadar.

Hem öksüz hem de yetim kaldığında Mürrüvet'i anneanesi Emine Hanım yanına alıyor. Teyzesi, teyzesinin kocası ve anneanne, hem Mürrüvet'e ve abilerine hem de kendisi gibi öksüz kalan kuzenine bakmaya başlıyorlar.

En büyük gelirleri, Çanakkale'de şehit düşen dedenin şehit maaşı. Bugünün parasıyla 500-600 lira eder. Anneanne, süper kahraman gibi; hem dikmiş diyorlar hem çocuklara bakıyor. Enişte de o işten, bu işten kazandığında fazladan üç beş kuruş gelirleri oluyor. Yemekten yana sıkıntıları yok çünkü tarla sürüyorlar, hayvan bakıyorlar, meyve-sebze ekiyorlar. Hep birlikte karınlarını doyuruyorlar doyurmasına ama üst baş desen, yok. Ayaklarına kara lastik alacak paraları olmadığından, enişte onlara tahtadan takunya oyuyor. Ayakkabıları; oyulmuş birer tahta parçası. Fakirlikten hiç goccunmuyor Mürrüvet, ta ki okula başladığı güne kadar.

Anneanne sabah erkenden kalkıp tarlaya gittiğinden, Mürrüvet'i giydirip süsleyecek hali yok. Okulun ilk günü, yedi yaşındaki Mürrüvet, sınıfın en saçaklı, en saç başı dağınık çocuğu. Öğretmeni Feride Hanım yanına geliyor, sinirleniyor, hafifçe dürterek "Bu ne hal? Böyle okula gelirin mi?" diye bağıyor. İlk kez görüntüsünden utanan Mürrüvet, ağlamaya başlıyor. Çocuklar araya girip diyorlar ki: "Öğretmenim, onun anne babası yok. Ona anneanesi bakıyor." Bu sefer öğretmen Feride Hanım da başlıyor ağlamaya... O günden sonra Feride Hanım ve eşi Ziya Utlav için Mürrüvet, kendi evlatları gibi oluyor. Diyorlar ki "Bizim evimiz senin evin, aşımız aşın. Neye ihtiyacın olursa bize geleceksin."

Mürrüvet, çok zeki bir çocuk. Adeta bir matematik dehası. Sınıfın en parlak öğrencilerinden biri oluyor. Kızları bir yandan okula, bir yandan hayvanlığa koşuyor, yazları ise bir yandan tarlaya bir yandan da Feride Hanım ile Ziya Bey'in yanına...

Beşinci sınıfa geldiğinde, o zamanın şartlarında zorunlu eğitimi sona eriyor. Feride Hanım ve Ziya Bey, kalkıp anneanesi Emine Hanım'ın evinde diyorlar ki "Mürrüvet'i bize evlatlık ver. O çok zeki bir kız, geleceği parlak. İstanbul'a götürülim, okutalım." Anneanne,

Mürrüvet'in geleceğini düşünmediğinden değil ama... Yine de ondan kopamıyor. Diyor ki "O bana Fadime'min emaneti. Ben onu veremem Öğretmen Hanım."

Bu fakirlik içinde, sabahları gün ağarmadan kalkarak, akşamları yorgun argın yatarak, bayram, tatil demeden her gün çıkararak da olsa sevgiyle büyüyor Mürrüvet.

On altı yaşına geldiğinde, onu istemeye geliyorlar. Aşağıdaki köyden bir ailenin en büyük oğlu Refik, Mürrüvet'i çok beğeniyor. Görüşürüyorlar, Mürrüvet de Refik'i görür görmey vuruluyor. Refik boylu poslu, yakışıklı, kibar, zeki, çakı gibi bir delikanlı. Gel gelelim, iki yıllığına askere gidecek. Anneanne Emine Hanım diyor ki: "Olmaz. Askere gitsin gelsin, öyle evlensinler. Mürrüvet daha küçük. On sekiiz olmasını bekleyin."

Refik ve ailesi, iki yıl beklerlerse, Mürrüvet'i başkasına vermelerinden korkuyorlar. Mürrüvet'in de gönlü Refik'te ya, anlaşıyorlar, Mürrüvet Refik'e kaçıyor.

Anneanne bu işin peşini bırakmıyor, evlerine gidiyor. Mürrüvet'le konuşuyor: "Seni kaçırdılar mı?" diye soruyor. Mürrüvet "Na, ben isteyerek geldim" deyince, "Peki" diyor. Mürrüvet'in doğum tarihini 1936'ya çekip, muhtar vekaletiyle evlendiriyorlar.

Mürrüvet, arka arkaya tam dört kız çocuk doğuruyor. Bir 1,5 yaşında, biri sekiz aylıktan ölüyor. Ölen kızların yasını, Refik'le birlikte tutuyorlar.

Bir yandan çamaşırhane de çalışıp, bir yandan dört doğum yapıp, iki evladını kaybeden Mürrüvet, beşinci çocuğuna hamileyken, Refik hastalanıyor. Doktorlar, hastalığını bir türlü teşhis edip iyileştiremiyorlar. Beşinci çocuk, erkek doğuyor: Bülent.

Bülent dört aylıkken Refik ölüyor. Mürrüvet yirmi altı yaşındayken biri altı buçuk, diğeri iki buçuk yaşında iki kız, bir de dört aylık erkek evlatla dul kalıyor. "Aranıyor" demesinler diye yüzüğünü hiç çıkarmıyor, kışları hiç almıyor.

Muhteşem matematik zekâsıyla, çamaşırhane kazandığı kurşunları biriktire biriktire, kendine önce bir arsa alıyor Mürrüvet. Sonra işten topluca çıkarılıyorlar, tazminatı ile ev yapmak için demir satın alıyor. Sonra tekrar işe giriyor, yine bir çamaşırhane de çalışıp o demirlere beton ekliyor, ev yapıyor.

Arap turizminin ilk dönemleri. Tek katlı evi Arap turistlere kiraya vererek, ikinci kata evine üstüne.

Üç evladını büyütüyor, hepsini okutup evlendiriyor. Biri Yalova'ya, biri İstanbul'a, biri Almanya'ya taşınıyor. Her fırsatta o evde toplanıp, her yaz o evin mutfağında sofa kuruyorlar.

Altmış yaşına geldiğinde bile, odununu dağdan kendi taşır, merdivenlerini kendi siler, emekli maaşını biriktirip evlatlarına ve etrafına hibe ederdi Mürrüvet, öz be öz anneannem.

Kadının ne kadar güçlü olduğunu, dimdik durmayı, çalışarak kendini var etmeyi, en zor koşullarda bile boynunu bükmemeyi bize o öğretmiştir.

Bu ülkenin kadınları, en çetin şartlarda yeşermeyi bilen insanlardır. Kabadaylıkla, espis gülmekle, erkeklik taslamakla, sağa sola çatmakla güçlü olunmaz. Bunun en büyük kanıtıdır anneannem, Mürrüvet.

Kadın hem hayat verir, hem de imkânsızlıkların içinde imkân yaratarak hayata yön verir. Hiç kimse bu kuvveti, bu ülkenin Mürrüvet'inden alamaz. İstedikleri kadar başırsınlar!

SEDEF ORMAN

İçimdeki kadınlara manifestomdur!

"İçimde kırk kadın, kırkı da yabancı, kırkı da ötek" der ya Frida Kahlo... Ahh bu içimdeki kadınlar... Hepsi ayrı kafada, hepsi ayrı telden çalıyor. Herkesin içi fırtınalı deniz belki ama benim kalabalığım da öyle çok ki! Çok yordular beni. Anlatmam lazım; belki içlerinden birisi duyar ve beni anlar...

Yıllar içinde her kırıldığım anda yeni biri olmuşum. Bilinçsizce her dönemeçte, her yeni aşkta, her savruluşta, her mağlubiyette... Ama yeni biri olurken de deri değiştirir gibi eskisini atamıyorsun ki; katlanarak, kalınlaşarak, dönüşüştüğünle birlikte yola devam ediyorsun.

Ama bir sabah uyanıp da baktım ki, artık bu farklı kadınları sayamaz olmuşum...

İçimde bir solist değil, bir koro taşıyor olmuşum.

Belki omuzlarım düşmemiş ama adımlarım epey ağırlaşmış.

İtiraf ediyorum içimdeki kadınların tamamı lider ruhlu ve savaşçı...

O yüzden hep savaşta, en çok da birbirleriyle...

Hepsi hayatını kendi bildiği gibi yaşıyor ve hepsi her an başa geçmek için içini yıkıp döküyor...

Ama ben de az eğildim, sonunda çözdüm ve hakem olmayı öğrendim; üstelik bu kalabalığa hüküm olmayı da...

Ama yine de bu çokluk beni çok yordu.

Hâlbuki belki içimdeki dingin kadını başa

getirsem daha usul akacak nehirlerim. Belki daha az güreleyecek gökler, belki daha mavi olacak yürünecek yollarım. Belki daha az yoracak hayat beni...

İş sahibi, üreten, çalışan kadın olmayı sevmek ile tüm gün evde yemek yapıp davetler veren, evinin kraliçesi olmak isteyen kadına duyulan özlem arasında gidip gelmeler...

Her şeyi bırakıp sırt çantasıyla dünyayı gezmek isteyen kadına disiplinli, sorumluluk sahibi olanın başırsırları...

Âşık, özgür ruh olanı benim en sevdiğim. Kafasının diki, cesur, hayalperest, ıpsız uçurtmam o benim... Mevsimi hep bahar, umudu hep mavi, makamı aşk olanım...

Bir de teni kitap koku, eli kalem tutan, kelimelerle raks yapan var sevdiğim ama bunca yıldır kıymetini pek bilemediğim. Hikâyecim o benim... Karakterimin tüm arızalarını bilenim, tüm yaralarımı sevenim, hüznü bile güzel olanım o benim.

En uzak durdularım içimdeki çok bilmiş, yaygaracı kadınlar, haklarını yiyenlere laflar hazırlayanlar, susmayan ve her durumda eline hâkimiyeti alanlar...

Bir de anaç olanı var, lakin empati yorgunu... Bazen dünyaları şaşırtacak kadar içimden taşan şefkatim, endişelerim, sürekli sevdiğimim üzerine titreme halim. Her tükenişte sığındığım, içimdeki yangınları söndürüp, yaralarımı sarmalayanım. Ona versem söz hakkı, alsın eline mikrofoni, kendini helak eder mi acaba kucaklamak için bu kötücül dünyayı? Karamsarlığımıza sanı bir bezle dalıp etrafı

parlatmaya tüm ömrü vefa eder mi?

Peki o zaman alınır mı içimde her türlü kadınlara yaftalanmış etiketlere ve baskılara karşı direnmeye çalışan o küçük kız çocuğu?

Onun canı çekmez mi elinde bir kase dondurmayla kanepede bomboş uzanmayı, kız arkadaşlarıyla fısıltılı gülüşüğünü sanarak ama yine de yaygara yaparak sabahlamayı; yarını hiç düşünmemeyi, daha çok zamanı varmış, her şeyin henüz çok başındaymış gibi, yüreğinin peşinden gidip kendini ateşlere atmayı?

Veya belki gece şamdanı nerede söndüreceğini bilmeyen eğlence düşkünü, hovarda olan... Ve ona ve diğer hepsine inat, sabah güneşin doğuşunu karşılamayı seven, sporu, meditasyonu, sağlıklı beslenmeyi aksatmayanı salmalıyım hepsinin üzerine, en dingin haliyle sustursun, durdursun, huzur buldursun içimi diye.

Kadınlığım benim, kendimin bile çözemediği denklemim.

Ve içimdeki tüm kadınlara manifestomdur;

Vazgeçmeyin! Devam edin!

Beni ben yapmaya, susarak, durarak, acı, sevinç, aşk ve hüznü tüm mevsimleri ve tüm iklimleriyle yaşamaya devam edin.

Kalabalıktan şikâyet etmeye ne hakkım var?

Mademki beni her yaşadığım dönüştürdün, ekledi, çoğalttı... O zaman bildiğim gibi, olduğum gibi yaşamaya devam...

Âşık, özgür ruh olanı benim en sevdiğim. Kafasının diki, cesur, hayalperest, ıpsız uçurtmam o benim... Mevsimi hep bahar, umudu hep mavi, makamı aşk olanım...

LİVANELİ'NİN PENCERESİNDEN YILMAZ GÜNEY

Bin yıllık dosttık biz

ZAFER KÖSE

Zülfü Livaneli:

O ilk karşılaşmamızda, kırk yıllık dost gibi sohbet ettik. Aslında bir anlamda öyleydik. İlk kez yüz yüze görüşüyorduk ama bu memleketin, bu kültürün köklerine bağlı, geleneksel değerlerimizi alıp modern tarzlarla geliştirmeye çalışan birer sanatçıydık. Bin yıllık dosttık biz.

Romanlarını, müziklerini, filmlerini bildiğimiz, hayat hikâyesini ve düşüncelerini okuduğumuz Zülfü Livaneli, ayrıca 30'dan fazla filmin de müziğini yaptı.

Yılmaz Güney'i de başta filmlerinden olmak üzere; öykülerinden, romanlarından, dergi çalışmalarından ve politik tavırlarından tanıyoruz.

1984'te genç yaşta kaybettiğimiz Yılmaz Güney'den sonraki Türkiye'nin siyaset dünyasında ve sanat alanında şiddetli savrulmalar yaşandı. 12 Eylül 1980 Darbesi'nin de etkisiyle, önce dünyada yükselen siyasal dalgaya kapılıp biçimde liberal anlayışlar, sonra da dinci eğilimler güçlendi. Baskıcı-milliyetçi devlet anlayışı ise hiçbir zaman kaybolmadı. Özellikle 2010'lu yıllarda, biraz tuhaf biçimde bir liberallik-dincilik-milliyetçilik ittifakı oluştu.

Böyle bir dönemde varlığı bir tür estetik-politik direniş simgesine dönüşen Livaneli'yle, sinema ve müzik konularından yola çıkıp eski dostu Yılmaz Güney'i konuşmak istedik.

■ **Yılmaz Güney'le ilk karşılaşmanızda herhalde ikiniz de birbirinizi tanıyordunuz. Yüz yüze ilk nerede, hangi vesileyle görüştünüz?**

1978'di sanırım. Yılmaz Güney, İzmit Cezaevi'nden haber göndermiş, benimle görüşmek istemişti. Haberi getiren Ali Özgentürk, Yılmaz'ın yazdığı senaryoyu Güney Filmcilik olarak filme çekmek için birçok dost sanatçının kolları sıvadığını anlattı. E, madem benden de katkı isteniyor, elbette diye düşünmüştüm, elbette filmin müziğini yaparım. Mahmut Tâli Öngören'in de katılımla, üçümüz kalkıp İzmit'e gittik.

Yılmaz hapiste büyük saygı görüyordu. Bizi müdür yardımcısının odasında karşıladı, çay ikram etti.

Belirgin bir enerji yayıyordu Yılmaz'dan. Elini sıkıştırdım bunu hissederdiniz. Öyle az sayıda insan tanıdım. Çoğu zaman sakın tavrıyla hareket ederdi, ama içinde gergin bir çelik yayın titreşmekte olduğunu duyardınız.

O ilk karşılaşmamızda, kırk yıllık dost gibi sohbet ettik. Aslında bir anlamda öyleydik. İlk kez yüz yüze görüşüyorduk ama bu melekelerin, bu kültürün köklerine bağlı, geleneksel değerlerimizi alıp modern tarzlarla geliştirmeye çalışan birer sanatçıydık. Bin yıllık dostluk biz.

"Durumumu görüyorsun" dedi. "O kadar rahatım ki, istediğim an kaçabilirim buradan. Ama benim kadar tanınmış bir kişi Türkiye'de saklanamaz. Yurtdışına kaçmam gerekir. Bunu da yapmam, yurtdışında yaşamam."

■ Film için istediği müzik hakkında bir şey söylemedi mi? Nasıl bir çalışma bekliyordu? Bunu neredeyse hiç konuşmadık. Müziği benim yapacağımı sanki yüz yıl önce kararlaştırılmış gibi, hatta nasıl bir müzik hazırlayacağım konusunda bekleymiş, onunla ilgili konuşmaya gerek yokmuş gibi davranıyordu.

Asıl tuhaf olan, benden filmde oynamamı istedi. Olacak şey değil idi elbette. Kabul edemezdik. Ama bir anda yakın dost olduğumuzu Yılmaz'a hayır da diyemezdim. Hele böyle bir dayanışma içinde çekilen filmle ilgili herhangi bir beklentiyi gerçeğe çevirmenin mümkün değildi. "Oyuncu değilim ki, nasıl oynayırız?" diye siktinimi dile getirmeye çalışıyordum.

Düşündüğü o rolü benim için yazdığını anlatıyordu. Filmde, tren yolculuğu yapan bir ozan olacaktı. İki jandarma ozanı tutuklayacak, elinde saziyla birlikte onu trenin indirecekti. O sırada ozan devrimci türküleri söyleyecek ve bütün treni ayağa kaldıracaktı.

Evet, güzel bir sahne olabilirdi, ama ben nasıl yapacaktım bu işi? Mümkün olmadığını Yılmaz'a nasıl kabul ettirecektim? Sonraki günler boyunca, sanki ona bir kötülük yapmışım gibi vicdan azabıyla kıvrandım. Sonunda kendimce bir yol buldum.

Hapishaneyi bir sonraki göidişimde yanımda ses kayıt cihazı götürdüm. Yılmaz'a yeni bir plak yaptığımı söyledim ve onun da bir türkü okumasını istedim. "Ben türkücü değilim ki, nasıl okurum?" dedi, keçingene. Zaten onunla iletişim için çok uzun konuşmak gerekmiyordu. Beni zor durumda bıraktığını kabul etti, böylece filmde rol almaktan kurtuldu.

Filmin müziklerini elbette özenle, hevesle çalıştım.

■ Bu, sonraki yıllarda Sürgün adıyla da tanındığımız müzik, değil mi? Ama filmdeki orijinal halinin daha otantik bir havası var. Filmde orkestra bölümlerinden ayrı olarak, yalnız insan sesi kullandım. Bunun için Türk müziği konservatuvarında okuyan ve Doğu gırtlığını becerebilen Ali'yi buldum. Doğuluydu.

Ali. Buradaki "Doğulu" sözcüğünü değiştirme ve tırnak içinde yaz lütfen. Özellikle "Kürt" demiyorum, "Doğulu" diyorum; o yılların duygusunu hissettirmek için. Türkiye'de "Kürt" kelimesini telaffuz etmek suç kabul ediliyordu. Hatta Kürtçe diye bir dil bulunduğunu söyleyenler hapse atılıyordu. Devlet radyosu çok gerektiği zaman Kürtlerden "Bir etnik grup" diye söz ediyordu.

Ben de müziğimizin en güzel makamlarından biri olan kürklicihazkâr makamına "etnik" hicazkâr" diyerek tepki gösteriyordum. Bu filmde ise ilk kez halka açık bir şekilde Kürt müziği ve Kürt gırtlığı duyuluyordu. Sonuç çok iyi oldu. Sonraki yıllar boyunca, sinemalarda Ali'nin "Hele vaye vaye" nidaları başlayınca insanlar toplu olarak alkışladılar.

Sürü, sinemamızda bir başyapıttır. Hem Türkiye'de hem dünyada büyük karşılık gördü, en önemli filmlerden biri olarak Türk sinema tarihinde yerini aldı. O yıl sinema ödülleri için tümünü Sürü'ye emeği geçenler olarak bizler aldık. Bunlardan biri de sinema yazarlarının verdiği "En İyi Film Müziği" ödülüyüdü.

Sürü'yü hâlâ, Türkiye'deki en güçlü sanatçı dayanışması olarak, büyük bir sevinçle anıyoruz. Ekipteki herkesin hesapsız kitapsız dayanışma ve özveri ruhu, filme geçti.

■ Bildiğim kadarıyla, Elia Kazan'ın en önemseddiği Yılmaz Güney filmi; Umut. Başka da çok önemli, güzel filmleri var. Ama Sürü ve Yol filmleri, tüm dünyada yaygın biçimde karşılık buldu.

Söz buraya gelince, iki değerli yönetmenimizi; Sürü filmiyle ilgili olarak Zeki Ökten'i ve Yol filmiyle ilgili olarak da Şerif Gören'i anmak gerekiyor.

Yılmaz Güney kuşkusuz büyük bir sinemacı, çok iyi bir yönetmen; fakat bu iki filmi çekimleri sırasında hapisteydi, yönetmenlik işini yürütecek koşullarda değildi. İlgün biçimde, dünyada önemli bir sinemacı olarak kabul görmesi en çok bu iki film sayesinde gerçekleşti. Sürü ve Yol, demin de dediğim gibi, benzersiz bir dayanışma ruhuyla, içtenlikli katkılarla çekildi. Elbette bu durumun oluşmasında en büyük pay, simgeleşmiş olan Yılmaz Güney adındadır ve onun dostlarıyla ilişkilerinde.

■ Yol filmi de büyük başarılarla geçti. Cannes'da Altın Palmiye ödülünü kazandı. Müziği de büyük başarıya ulaşan bu filmle ilgili, Yılmaz Güney'le iletişiminiz nasıl gerçekleşti.

Korsika'ya gitmiş ve Akdeniz Film Festivali'nin

açılışında Maria Farandouri'yle bir konser vermiştik. Derken bir Avrupa turnesi önerisi geldi. Şili'deki darbe sırasında gitar çalan elleri kesilmiş katledilen Victor Jara'nın ölüm yıldönümü dolayısıyla Maria, ben ve Jilili Grup İnti İltimarı, Avrupa çapında ama konserleri vermeye başladık.

A tina'da konserlerimizle uğraşırken Yılmaz Güney'in yurtdışına kaçtığını öğrendik. Türkiye bu haberle çalkalanıyordu. Yılmaz'ın nerede olduğunu bilen yoktu. Bir gün Maria'nın evine İsviçre'den bir telefon geldi. Bir filmle ilgili olarak Zürich'e gitmem isteniyordu. Durumu biraz tahmin ederek, Ülke'le birlikte gittik. Orada bizi Nihat Behram karşıladı. Cactus Film'in yöneticilerinden Eddie Hubschmit ve diğer ortaklarla tanıştık. Ve sili dağıla döne döne tırmanan bir yoldan Fransa sınırını geçtik, bir köye gittik. Orada Yılmaz Güney'le buluştuk.

Yılmaz, her zamanki sakin hareketleri ve büyük enerjisiyle kucakladı beni. Henen Bayram filminin iş kopyalarını izletti. O zaman filmin adı Bayram olarak düşünüldü, sonradan Yol diye değiştirildi. Perdede bir kar sahnesi ve Tark Akan'ın görüntüsü her gözümüzün önündedir.

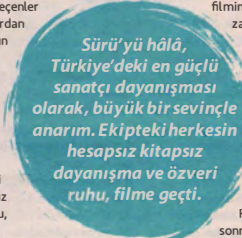
O akşam Fotoğraf bizi eve davet etti. Çok güzel yemekler hazırlamıştı. Fotoğraf önce aklı deneyen sonra artık korktuğunu ve sanki hep kötü bir haber alacağımı gibi

garip önsözler içinde yaşadığını anlattı. Yılmaz, çok doğal bir konudan söz edercesine, filmin müziğini yapmamı istedi. Laboratuvar çalışanları Paris'te sürdürülecekti. Orada buluşmayı kararlaştırdık.

Birkaç yıl önce İzmit Hapishanesi'nde "Yurtdışında yaşamamızı" dediğini hatırladım, o gece. Demek ki yaşayabiliyor, diye düşündüm. Ne var ki, birkaç yıl sonra ölüm haberini aldığımızda da kehaneti doğrulandı diye düşündüm. Gerçekten de yurtdışında yaşamamızı.

■ Bu arada 12 Eylül Askeri Darbesi gerçekleşmiş, Türkiye'de işler karışmış. Ve bu film, iyice belalı bir çalışmaya dönüşmüştü.

Çok zor günler yaşıyorduk. Bir yandan Paris'e yerleşmeye çalışıyor, bütçemize uygun ev bulamıyor, ciddi ekonomik sıkıntılar yaşıyorduk. Bir yandan da Yol filminin müziğini hazırlıyordum. Besteler bitince Stockholm'e gidip kaydetmek niyetindeydim. Çünkü oradaki müziyen çevresini ve stüdyoları tanıyordum. Ayrıca kullanmak istediğim otantik Anadolu sazlarını çalan müzisyenler de oradaydı. O sıralarda Paris'te yaşayan Altan Gökalp, Abidin

Dino gibi dostlarla sürekli iletişim halindeydik.

Sonunda film müziklerinin kayıtlarını Stockholm Decibel Stüdyo'da tamamladım. Ferhat akustik gitarıyla katılmıştı. Amerikalı ve İsveçli müzisyenler de vardı aramızda. Oluğca memnundum, çıkan müziği gerçekten beğenmiştim.

Paris'te bir film stüdyosunda Yılmaz'la birlikte müziği filme yerleştirdik. Yılmaz müziği beğenmişti. Yalnız Güneydoğu bölümlerinde, Kürtçe otantik türkülerin etkiyi artıracağına düşünüyordum. Ben çalışmayı bitirdikten sonra Kürt folkloru derlemiş olan Kendal Nezan'la birlikte, filme Kürtçe türküler de eklendiler.

Film müziğini Güzin ve Abidin Dino'ya dinlettim. Çok beğendiler. Ama müziğin kendisinden çok, Yol filminde adımın geçecek olmasının tehlikelerini konu ettiler. Türkiye'deki 12 Eylül rejimi bütün hoşrattıyla sürüp gidiyordu. Her gün gazetelerde "yurda dön" çağrısı yapılanların adları yayımlanıyordu. Dönerlerin can güvenliğiyle ilgili kaygılarımız vardı. Dönmeyenler de vatandaşlıktan çıkarılıyordu.

Benim adam okunmamıştı o çağrılarda, ama güvenli durumda değildim. Hele yurtdışında Yılmaz'la buluşup film müziği yaptığım belli olursa yurttan çıkartılma tehlikesi vardı. Oysa biz her gün Türkiye'ye dönme umuduyla yaşıyorduk.

Sonunda, Abidin Bey'in önerisiyle, Yaşar Kemal'in de görüşünü alarak, takma bir ad kullanmama karar verdik. Abidin Bey, "Britanya'da çok güzel köy adları vardır" dedi, "Hadi bir köy adı bulalım sana." Haritayı açtık. Abidin Bey o ünlü uzun parmaklarını köylerin üzerinde gezdirmeye başladı ve sonunda "İşte," dedi, "Argol Köyü. Bu, soyadın

olsun." Güzin Hanım da "Ben Sebastian ismini pek severim" deyince, Yol filmi afişlerinde kullanacağımız "Sebastian Argol" ismi ortaya çıkmış oldu.

■ Severim Argol'u. Ne güzel bir müzik yapmış öyle!
Ben hiç sevmem.

Şaka bir yana... Yol filmi ve müziği büyük başarıya ulaşınca, Amerika ve Avrupa'da plakları yayımlanan, taklit edilen ve her radyoda çalınan bir isim haline geldi. Sebastian Argol adlı hayaletim, müthiş ilgi çekiyordu. Öncesinde hiçbir çalışması kayıtlarda yer almayan, gizemli bir efsaneye dönüşüyordu. Filmle ilgili her etkinlikte, her yazıda, yoruma sürekli o takma isim geçiyordu. Ben de her gördüğüme "Aslında Argol benim!" diyemeyeceğimden bana sessiz sedasız katlanıyordum.

■ Sinema dünyasına film müziklerinizle, Sürü'den epeyce önce girmiştiniz. Sizinle hazırladığımız söyleşi kitabında bu konuda, sanat anlayışınız açısından yönetmenlerle uyumlu çalışmaların çok az gerçekleştiğini söylemiştiniz.

Onlar genellikle melodramatik sahnelerini seviyorlardı. Ve o sahneleri daha da kuvvetlendirecek müzikler istiyorlardı. Örneğin bir cenaze sahnesi oluyordu filmde. Ve orada, tam o görüntünün müziği olarak düşündükleri şeyleri bekliyorlardı. Ney sesi, ağıt falan. Ben buna karşı çıkıyordum. İkisi üst üste gelince, izleyiciyi fazla yönlendiren, fazla harir bir duygu ileten sahneler olarak görüyordum onları.

■ Film müzikleri yaparken, sinemaya, birlikte çalıştığınız yönetmenlerden farklı baktığınızı fark ettiniz. Yani yönetmenlik yapma kararınızda, filmleri başka bir anlayışla çekme isteğiniz belirleyici oldu. Filmlerine müzik yaptığınız yönetmenlerle tartışmalarımızın, sinemayla kuramsal olarak ilgilenmemde ve kendi sinema anlayışımı oluşturmamda epeyce etkisi oldu. Farklı bir anlayışla film çekme isteği duydum elbette. Bir de şu var: Benim içimde eskiden beri müzik ve edebiyat at başı gidiyor. Sinema bunları birleştirmenin bir yolu olarak da görülebilir. Kendi senaryonu yazıp, müziğini de besteleyerek filmi çekebiliyorsun. Birbirine ilgili olmayan bir müzisyen ve bir yazar olarak değil de bir yaptığın içinde, aynı kişi olarak yer almak...

Bunları aynı kişinin yapmasının avantajları görülebilir. Charlie Chaplin de müziklerini yaptı filmlerinin. Senaryosunu yazıp hem oynadı hem yönettiği birçok filmi var. Yönetmenin resim, müzik, edebiyat gibi sanatın

çeşitli dallarıyla ilgili olması çok önemli.

■ Livaneli sanatında bir tür mesafeli anlatım belirginleşiyor. Romanlarınızda, müziklerinizde olduğu gibi filmlerinizde de içtenlik bu mesafeye birlikte hissediliyor. İçtenliği kanıtlama çabası yok.
Evet, yok. Çok abartılı hareketler, aşırı tarifierle anlatmayı sevmiyordum. Küçük bir hareketle de duyguların anlatılabileceğine, okuyucu tarafından öyle de anlaşılacağına güveniyordum.

Örneğin, Bertolt Brecht'in film müziği teorilerini önemserim. Düşüncesini şöyle bir örnekle anlatır:

Güzel bir bahar günü cennet gibi bir göl, bir kayık. İki sevgili mutlutuk içindeler, sohbet ederek kirek çekiyorlar, güzel zaman geçiriyorlar. Fakat sonra aniden bir fırtına çıkıyor, kayık batıyor. Sevgililer de ölüyor.

Mutlu görüntüler eşliğinde eğlenceli müzik, fırtına çıktıktan sonra tehlike duygusu veren müzik... Böyle basit bir yaklaşımla sanat olmaz elbette.

Bunun müziği iki şekilde yapılabilir, diyor Brecht. O sakın gölde bir tedirginlik, bir zaman köh bir şey olacak kaygısı hissettirilsin; baştan itibaren, izleyicinin sonunda hissetmesini hedeflediğin duyguya hazırlık yaparsın.

Ya da, o güzel bahar gününe karşılık gelen, mutlu çağrışımlar olan pastoral flüt sesleriyle falan bir müzik yaparsın. Sevgililerin yaşadığı bulutluğu somutlaştırırsın. Sonra kayık batarken de, sevgililer boğulurken de o mutlu müziğe devam edisin. Böylece o güzel yaz gününde ölüp gitmenin saçmalığını, üzücülüğünü vurgularsın.

Ben hep bu ikinci yaklaşımı benimsedim. Ama yönetmenler çoğunlukla birincisinden yana oluyordu.

■ Bercht de ikincisinden yana.
Tabii. Brecht de ikincisinden yana.

■ Filmlerine müzik yaparken Yılmaz Güney'le türde uyum zorlukları yaşıdınız mı? O da sizin Brecht değerlendirmenize katılır mıydı?
Katılırdı. Doğrusu, Yılmaz Güney'le sanatsal tavırlarımız biraz farklıydı, tarzlarımız çok yakın değildi, ama film müziği konusunda oldukça uyumluyduk.

Ona yönelik, fazla eril bir anlatım geliştirdiği, hatta biraz kabadaylığı çağrıştıran tarzlar benimsediği gibi eleştiriler var. Bunlar ayrıca tartışılabilir. Ama ele aldığı konularda köklere bağlı kaldı, anlatım ve sinema tekniği açısından ise hep yenilik peşinde koştu. Onu büyük sanatçı yapan özelliklerinin başında bu geliyor.

1937

Adana Yüreğir'de doğdu. Gerçek adı Yılmaz Pütün olan sanatçı, yoksul bir ailenin iki çocuğundan biriydi.

1957

İktisat Fakültesi'nde okuma hayalleriyle İstanbul'a geldi, fakat üniversiteye devam edemedi. Atıf Yılmaz'la tanışması hayatının dönüm noktası oldu. Onun desteğiyle sinema çalışmalarına başladı.

1959

Atıf Yılmaz'ın yönetmenliğini yaptığı Bu Vatanın Çocukları ve Alageyik isimli filmlerin hem senaryosunu yazdı hem de filmlerde rol aldı. Karacaoğlan'ın Karasevda'sı'nda da yönetmen yardımcılığı yaptı.

1961

Yeni Ufuklar ve On Üç gibi dergilere öyküler yazan Yılmaz Güney, bir öyküsünde komünizm propagandası yaptığı gerekçesiyle yargılandı ve 1961 yılında bir buçuk yıl hapis cezasına mahkûm oldu.

1963

Cezaevinden çıktıktan sonra kaldığı yerden devam eden Yılmaz Güney, bu dönemde daha çok macera filmleri çekti. İkisi de Cesurdu filminde bundan sonraki filmlerinin ana karakteri haline getireceği "kabadaayı mitos"un temellerini attı. Filmlerinde ezilen, hor görülen Anadolu çocuğunun otoriteye başkaldırısını işledi ve "Çirkin Kral" lakabını bu dönemde aldı.

1972

"Devrimcilere yardım ve yataklık yaptığı" gerekçesiyle 10 yıl ağır hapis ve sürgün cezasına mahkûm edildi. İçeride kaldığı süre boyunca sinema ve sanatla ilgili fikirlerini, şilr ve öykülerini o dönemde çıkarmaya başladığı Güney dergisinde yayımladı.

1974

Cezaevinden çıktı. İki yıldan fazla cezaevinde kalan Yılmaz Güney aynı yıl Arkadaş filmini çekti. Yine aynı yıl Endişe adlı filmi çekerken Yumurtalık ilçesindeki bir gazinoda, ilçe yargıcı Sefa Mutlu'nun ölümüyle sonuçlanan tartışma sonucu tutuklandı.

1981

İsparta Yarıaçık Cezaevi'nden izin alarak ayrıldı. Yurtdışına çıktı ve Geri kalan yaşamını orada sürdürdü. Türkiye'den ayrıldıktan sonra, hakkındaki üç dava sonuçlandı ve toplam 20 yıl ağır hapis, 7 yıla yakın da sürgün cezası alması için hüküm verildi.

1982

Cezaevindeyken senaryosunu yazdığı Sürü, Zeki Ökten tarafından; yurtiçi ve yurtdışında büyük ilgi gören Yol ise Şerif Gören tarafından filme çekildi. Yol filmi 1982 yılında düzenlenen Cannes Film Festivali'nde "Altın Palmiye" ödülünü kazandı.

1984

Son yıllarını Paris'te geçiren Yılmaz Güney, mide kanseri nedeniyle yaşamını yitirdi. Yılmaz Güney, Paris'te yaşamış ve çalışmış kişilerin anısına kurulmuştu.

Arkadaş'tan Yol'a Yılmaz Güney

SELEN BARANOĞLU

Tarumar

Çokça dediler ki bize; "Bekle, sabret biraz; her şey geçecek, güzel günler gelecek." Bu sözlerle inanmak için elle tutulur hiçbir sebebimiz yoktu ama inandık, çünkü bekleyip sabretmek şu hayatta en çok ihtiyacımız olan bahaneyi sunuyordu bize; dinlenmek.

Yorgunduk hepimiz. Ellerimiz yorgundu. Saç diplerimiz yorgundu. Göz pınarlarımız yorgundu. Kalbimiz yorgundu. Ruhumuz yorgundu. Zihnimiz yorgundu. Hiçbir şey yapmadan sadece beklemek ve sabretmek ne iyi giderdi tüm o yorgunlukların üzerine. Oysa yaşadıkça gördük ki, bekledikçe hiçbir şeyin geldiği gittiği yoktu semtimize. İmrendiğimiz tüm o mutluluklar bizim durağı es geçip başka duraklara varıyordu. Gelmesini umduğumuz o güzel günler bir türlü kalkış terminalinden ayrılmayıp bize doğru harekete geçmiyordu. Öylece bekleyip sabrettikçe hiçbir şey kendiliğinden olmuyordu. Bunu bir kez fark ettikten sonra işe, artık yorgunluklarımızı sevmeye başladık çünkü gerçek hayat bize söylenenlerden biraz farklıydı. Gerçek hayatta sen koşmadan ötele sana gelmiyordun, yorulmadan güzel günler durağına varamıyordun ve yorgunluklarını sevmenden mutluluklarını inşa edemiyordun.

Tüm bunları anlayınca başının göğe ereceğini düşünüyordun Nesli. Şimdiye kadar çekmiş olduğu ve gönüllü olarak katlandığı tüm acıların bir amacını bulacak ve ona sık sıkıya sarılacaktı. Her şey çok kolay olacaktı. Evet, uzun zamandır sevdiği adam için adanmış bir hayatın içinde kendini kaybedercesine debelenmişti. Evet, sevdiği o adam ile aralarında hiç kapanamayacak bir sevgi uyusmazlığı vardı. Evet, bu uyusmazlığın bedelini ödemek sadece kendine düşmüştü

ama yine de tüm bunları kendi mutluluğunu inşa etmek için gösterdiği çabanın doğal yorgunlukları olarak görüyordu.

İnsan, müthiş bir canlıydı. Bir şeye inanmak istedi mi, sanki, bedenindeki tüm hücreler bir araya geliyor ve ona, inanmak istediği yalanlar için türlü bahaneler üretiyordu. Nesli de uzun zamandır bu bahaneleri gerçek kılacak arayışlar içindeydi. Bazen bir filmdeki kısacık bir sahne, bazen okuduğu bir kitapta tek satırlık bir cümle, bazen aynada kendine bakarken gördüğü ufak bir ayrıntı ona çektiği her acının yaşanmaya değer tecrübeler olduğunu fısıldıyordu. Bu fısıltıları duydukları rahatlıyordu Nesli. Derin bir "oh" çekişiyordu içinden. "Tamam" diyordu, "canım yanıyor ama bu iyi bir şey, çabalıyorum, öylece durup beklemiyorum, acılara göğüs geriyorum." Oysa elinde tuttuğu resme tersten bakması gerektiğini henüz idrak edememişti. Asıl çabayı, Burak ile birlikteliğinin tam bir kangrene dönüştüğünü fark edebilmek için göstermesi gerekiyordu. Aslında şu anda yaptığı şey tam olarak beklemektir. Olmaması gereken ama sürekli olan şeylerin kendiliğinden sona ermesini bekliyordu, ama kendini acıya alıştırdığını farkında değildi.

İlişkilerinin ilk zamanlarında ufak aşağılanmalarla başlayan küçük kavgalar yerini fiziksel şiddete bıraktığına artık

sadece kalben kanamıyordu Nesli; bedeninde de canı yanıyor, yaraları kan sızıyordu. Varoluşunun her zerrisinde yaşıtmaya çalıştığı bir aşkın acı izlerini taşıyordu hem kalbinde hem bedeninde. Sadece ruhu delik değil olmamıştı, sanki her bir hücresiyle kan ağlıyordu, ama bu acılara katlanmayı kendi mutluluğunu düşeyeceği yolun taşları olarak görüyordu.

Burak ile beraberliği boyunca deri değiştirmişti sanki. Önceleri etrafına ılık saçan bir ateş böceği iken sonrasında yer altında yaşayan bir haşere gibi hissediyordu kendini. Seviyordu Burak'ı ve küçüklüğünden beri öğretildiği üzere sevgi her şeyin ilacıydı, sevgi her zorluğun üstesinden gelirdi. Şu an tam 32 yaşında, çok okunan bir gazetenin editörüydü ve gerçeğin en acı haliyle tanışmış olmasına rağmen, hâlâ sevginin o

bahsedilen ilahi gücüne inanmak için yırıyordu kendini. Oysa içindeki öksüz sevginin ne de iyileştirici bir etkisi.

Gözlerinde kurumayan yaşlar, kulaklarında daimi bir çınlama, gözaltılarında fondötenle

kapanmayan morluklar, göğsünde nefesini kesen çürükler, kollarında hiç geçmeyen ezikler ve ruhunda bir türlü dinmeyen acılar bırakmıştı bu sevgi, son üç yıldır. İlahi falan değildi. Basbayağı zavallı bir sevgiydi. Fakat içten içe bildiği bu gerçeği hiçe saymayı da bir marifet bellemişti.

Başlangıçta büyük bir heyecan ve kalp çarpıntısıyla başlayan bu ilişki, ne zaman ve nasıl olduğunu anlamadığı bir belirsizlik içinde, tam bir hayatta kalma savaşına dönmüştü. Sevdığı adamın ilk aşagılamasına maruz kaldığında bunu çok önemsememişti. İçinden "herhalde kötü bir gün geçiriyor" diye düşünüp, duyduğu hakaretleri duymamış gibi yapmıştı. Bir süre sonra Burak'ın hemen hemen her gün kötü bir gün geçiriyor olduğunu düşünüp, onunla konuşmaya çalıştı. Oysa Burak'ın kötü günler geçirdiği falan yoktu. Keyfi yerindeydi. Özellikle Nesli'ye kendini değersiz hissettirdikçe kendini daha güçlü hissediyordu. Onu ezdikçe içinde büyüyen güç, ona erkekliğini hatırlatıyordu ve bu daha da hoşuna gidiyordu.

Burak kendini önemli ve işe yarar hissettirecek tüm tatmini Nesli'nin çaresizliğinden ve zavallılığından alırken, zavallı Nesli de hâlâ neyi yanlış yaptığını, Burak'ın hayatında nelerin yolunda gitmediğini sorgulayıp duruyordu. Oysa hayat, insanın kafasındaki sorulara her zaman mantıklı cevaplar vermezdi, çünkü zaten hayatta her şeyin mantıklı bir açıklaması da olmadı. Bazen üzerinde günlerce hatta aylarca düşündüğümüz bir sorunun cevabı çok sıradan bir ilkelikten türemiş olabilir. Nesli ise inatla bunu anlamıyordu ve üç yıl boyunca gördüğü şiddete tüm güzel şeylerin sabırdan sonra geleceğine olan saf inancıyla katlanmaya devam ediyordu. Sabredip düzelmesini beklediği kötü şeylerin aslında onun beklemesiyle daha da derinlere kök saldığını anlamasıyla kendini acil serviste bulması arasında ise sadece iki gün vardı.

Acıdan giriş yaptığı tam teşekküllü az teşekküllü devlet hastanesinin genel cerrahi bölümünde iki gündür yatmaktaydı. Ölümünden döndüğünün farkındaydı ama hâlâ tüm bunları neden yaşadığını bilmiyordu. İki gündür ilk kez bugün kan tükürmediğini fark etti. Sevindi. İçinde hâlâ bir umutla, hastane odasının kapısından içeri Burak'ın girmesini bekliyordu. İçindeki bu zavallı beklentili fark ettiği anda tarumar oldu. Nesli. İlk kez kendine acıdı ve asıl mağdur olanın kendi olabileceği ihtimalini göz önüne getirdi.

Acı, hayatın otomatik uyarı göstergelerinden biriydi ve hayat hiçbir uyarıyı boşuna yapmıyordu. Bazıları güzel günlerin geleceğini müjdelirken, bazıları kötü günlerin son bulması gerektiğini anlatıyordu. Yaşamaya değer acılarla, yaşanması değer kaybettiren acılar böyle ortaya çıkıyordu ve bu ikisi arasındaki farkı anlamak insanın yaşantısının gidişatını belirliyordu.

Bir
yalancıya
dürüst
düşünüy
asla
ispatlayamazsın.

Fırında Hâlâ Silkeleyip yağmurda balkon yıkayan,
komşularına ince bir kadınım.

Kutular ve günahlar

Kutulara kapalı hayatlarda yaşıyoruz, Richard Kelly'nin 2009 yapımı filmi *The Box*'ın kahramanı Mr. Steward'ın dediği gibi evlerimiz kapalı kutular, arabalarımız öyle, iş yerlerimiz, ofislerimiz hepsi birer kutu. Dört tarafı kapalı mekânlar içerisinde hijyenik, kendimize dönük hayatlarımızı yaşıyoruz. Kendi sorunlarımızı kendiyile barışık olamayın bir engellinin yaşadığı aksamayı gizlemesi gibi gizleyip kendi güvenli sınırlarımız içinde çözmeye çalışıyoruz. Gizli komple planları kapalı kapılar ardında yapıyor, bizi yönetenler kapalı oturmelerde kararlar alıyorlar, kozmik odalara hayatlarımız hakkında bilmediğimiz ve asla görmeye çalışmadığımız bilgileri depoluyor. Richard Kelly'nin ilginç ve çok sevdiğim filmi bu yüzden aklıma düşüyor yine. Film kutu metaforunun tüm anlamlarını kuşatan paranoid, gizemli, zaman zaman anlaşılmaz ve yine kendi üzerine kapanan bir anlatı yapısına sahip.

"Cehennem başkalarıdır" der Sartre "Huis Clos" adlı oyununda; "huis clos" dört tarafı kapalı kutu anlamına gelmektedir ve üç farklı kişinin içinde hiçbir şey olmayan bir odaya kapatılmaları ve bu odada kendilerini sorgulamaları hikâye eder. *The Box*'ta Cameron Diaz'ın oynadığı bir edebiyat öğretmeni olan Norma Lewis karakteri sınıfında öğrencilerine bu yapıtı okuttuktadır. Cehennem başkalarıysa iyi olan içimizdendir, tehlike dışarıdan gelir ve tekinsizdir. Gerçekten de öyle olur ve genç çift Norma ve Artur Lewis'e içinde kapana kısılacakları kutuyu da bir yabancısı getirir, yüzünün yarısı yamış Arlington Steward adlı biri. Gizemi seven bu adamın gelmesi kutunun açılması, çiftin düzenli yaşamın değişmesi anlamına gelir. Sartre başkalarının yargılarının bizi yanlışlara sürükleyebileceği, özün varoluşumuzda olduğunu söylemekteydi ve *Box* da ahlaki yargılarımızın başkaları söz konusu olduğunda

nasıl da çökebileceğini öne çıkarıyor. Tereddütlerin bu ilişkiler süreci içerisinde yeri yoktur ve kutunun içerisinden çıkabilme, yani geri dönüş imkânsızdır. Tıpkı Huis Clos'daki odanın içerisinde yazdığı gibi Norman ve Lewis çiftinin arabalarının camında da "no exit" yazmaktadır.

Burada ister istemez aklımıza başka bir kapalı kutu öyküsü, "Cube" geliyor akla, bu filmin içerisinde de toplulum değişik kesimlerinden insanlar vardır ve bu klostrofobik kutudan çıkmaya çalışmaktadırlar. Neden buradadırlar, küpü kim yapmıştır, amaç nedir bunların belirsiz olması *The Box*'a benzeyen bu filmin karakterleri de aslında her biri kendi kutusunun içinde hapsolmuş karakterlerdir ve kaçış yolları kısıtlıdır aslında başkalarıyla olan ilişkileri içinde kendi hayatta kalma mücadelesidir. Cube'ün kahramanlarının kurtulması çok zor ve meşakkatli de olsa *The Box*'taki Lewis çifti için işler daha kolay görünür, çünkü ellerinde basabilecekleri bir düğme vardır. Düğme (ki orijinal hikâyenin daha önce işlenişinde de bir Alacakaranlık Kuşağı bölümündeki "Button, Button" adlı bölümdür) yardım istemeye dair bir metaforudur ve düğmeye bastığınızda birçok sorunu çözmemiz mümkün olur. Dinsel bir okumayla Şeytan diye nitelendirilebilecek Mr. Steward'ın baştan çıkarmak için insanoğluna (Adem ve Havva) sunduğu elmadır. Mutlu mesut yaşayabilecek olan Norma ve Artur (aslında Kelly bize arka plan ve çiftin ilerinin iyi gitmediğini de vurguluyor, Norma'nın okulda ödeneği kesilir ve Artur da NASA'da almayı beklediği görevi alamaz) kendilerine uzatılan cazip elmayı yer ve günahı işlemiş olur. Tıpkı hikâyedeki gibi elmayı önce Norma yer. Zaten baştan beri tereddütleri olan ve Steward'a parayı geri verip al bunu diyebilecek kadar ahlaki bir erkek olan Artur'u ve kutunun verilmediğini gördüğümüz diğer çiftte de düğmeye basanın kadın

Sartre başkalarının yargılarının bizi yanlışlara sürükleyebileceği, özün varoluşumuzda olduğunu söylemekteydi ve *The Box* da ahlaki yargılarımızın başkaları söz konusu olduğunda nasıl da çökebileceğini öne çıkarıyor.

olduğunu düşüncecek olursak filmin günahı kadınlara layık gören tavrının da altını çizmek doğru olacaktır.

Kelly devamında zaman zaman kafaları karıştıran ve dinsel- ideolojik okumalara izin verecek şekilde, çiftin başlarına gelenlerden kurtulma çabasını, kutuyu ve tüm bu klostrofob tasarımların hikâyesini anlatıyor. Bu noktadan itibaren başta gerçekçi bir tavırla başlayan film fantezinin ve doğaüstünün sınırlarında gezmeye başlıyor. Mr. Steward'ın ve yanındakilerin kim olduğu hiçbir şekilde açığa çıkmıyor, filmin temel sorunu da bu zaten; tartıştığı bütün meseleleri büyük bir gizem bağlamında ortaya koyması ve bu gizemin atmosferinden anlatı yapısına tüm filmi işgal etmesi, sonunda da merakla bir cevap bekleyen izleyiciye küçük ipuçlarından başka bir şey vermemesi. Neden böyle bir kutu seçmiş, iş arkadaşlarının içinde olduğu bir kompo mu vardı, Mars'ta yaşam emareleriyle ilgili bir şey vardı da üstü mü kapatılıyordu, bir hükümet komplosu mu söz konusuydu, tüm bunlar yanıtız kalıyor. Bunu belki de film *Sartre* bir şekilde aslında kendimizi bırakmamız gerektiği argümanına yaslanmaması, gerçektir de başımıza neler geldiyse kaynağının gizemli Mr. Steward değil bizzat kendimiz olduğu gerçeğiyle açıklayabiliriz. Sonuçta ahlaki değerleri ayaklar altına alıp düğmeye basarak birbirimizi cezalandıran bizleriz, gizemli adamın yaptığı sadece ne olduğumuzu ortaya çıkarmak. Bu durumda kim olduğu çok mu önemli?

The Box ve *Cube*, kapalı kutuların kırılması gerektiğini söyleyen hikâyeler. Bir yandan da bastırılan kutuların içinde saklansa da bir gün geri dönceğini anlatmaktalar. Kutuları beklemeden açmak, sonra da fırlatıp atmamak gerek.

SÜMER HAYVAN MASALLARI

BOYNUZLU TILKI GÖRDÜM MÜ?

Tilki güneşli bir günde dışarıya çıkar, birden gözüne güneşin parlamasıyla ıslıdayan bir şey ilerir. Merakla o tarafa doğru yürür. Parıltıya yaklaşıncaya birden yaban öküzü ve parlayan boynuzlarıyla karşılaşır. Göz kamaştıran boynuzlarla bakarak "Ne güzel boynuzlar! Benim de keşke böyle boynuzlarım olsaydı" der. Boynuzların çok güzel olduğunu ve ağır olup olmadığını özüne sorar. Öküz "Teşekkür ederim, ben de boynuzlarımı çok sevirim. Ağır olmasına gelince sen duymadın mı 'öküz boynuzu ağır gelmez' atasözünü? Ben onları doğduğumdan beri taşıyorum, ağırlığını da hiç hissetmedim" der. Bunun üzerine tilki, Tanrı Enlil'in tapınağına gider. Kendisine yalvarır; öküzün boynuzları gibi boynuzlara sahip olmak istediğini söyler. "Tilkiye bak başka isteyecek bir şey bulamamış boynuz istiyor. Bir de kurnaz ve akıllı geçinirsin" der. Tilkinin ısrarından sıkılan Tanrı Enlil istediğini yerine getirerek; "Al gör bakalım boynuzlu!" der, kulaklarının yanından boynuz çıkarılır. Tilki, bütün hayvanların önünden salınarak geçerken, onlara boynuzlarıyla hava atıyor ve kendince onları özendirirdiğini düşünüyordu. Birden gökyüzünde bulutlar belirdi ve rüzgâr esmeye başladı. İri iri yağmur damlaları düşerken bütün yaban hayvanları yuvalarına kaçıyorlardı. Boynuzuna kavuşan tilkiyse, inine doğru hızla koşarken, kapağına öyle bir topladı ki ne olduğunu anlamadı. Böyle olacağına hiç düşünmeyen tilki boynuzlarından dolayı yuvasına giremiyordu. O gece dışarıda kalmak zorunda kaldı. Öküzün boynuzuna özenmek ne büyük bir hata yaptığını anlamıştı. Ertesi gün Tanrı Enlil'den, "Bu boynuzları istediğim için ve başkalarında

olanlara gereksiz yere özendiğim için beni affet" diye yalvardı. Fakat bunun için çok geçti.

Sümer Hayvan Atasözleri

Bir köpek, ceylanı kovalıyormuş. Ceylan kaçarken, "Sen beni asla yakalayamazsın" diye bağıryormuş. Köpek, "Nedenmiş o?" diye sormuş. Ceylanı yanıtlamış "Çünkü ben canımı kurtarmak için koşuyorum, sense efendinin isteğini yerine getirmek için" diye yanıtlamış. Aslında verilmesi istenen mesaj oldukça net değil mi? Başkası için yapılan işi pek önem vermeden yapmıyor mu insan?

Sümer Hayvan Atasözleri

Bir köpek ziyafete gitmiş oradaki kemikleri görünce, "Bundan sonra gideceğim yerde eminim daha çok yiyecek bulurum" diye geçirmiş içinden. Bir başka gittiği yerde, onu da bulamamış.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Sanırım, tilkinin kendisine verdiği cezadan daha büyük bir ceza olamazdı.

"ÇUKUR'U SINIRLARA DİL ÇIKARMAK İÇİN YAZDIM"

Bu ülkede
kendimizle de
dalga
geçemeyeceksek
kiminle geçicez
Hâkim
Bey!

Aksiyonlu sahneleri, karakterleri, duvarlardaki yazılamaları ve tabii ki sembolüyle adından çok söz ettiren Çukur, beyazcamdan taştı ve şimdi bir kitap olarak okurla buluştu. Çukur Yamaç'ın Dönüşü adlı kitabın yazarı ve dizinin senaristi Cökhan Horzum'la görüşmek üzere "Çukur"a gittiğimde, dizinin tahminlerimin de ötesinde bir alanı çevrelediğini, daha doğrusu inanılmaz bir ikona dönüştüğünü gördüm. Bu durumun bende yarattığı etkiden dolayı bu söyleşinin çerçevesi kitabı biraz aştı diyebilirim.

■ Kitabı yayına hazırlama fikri nasıl oluştu? Çeşitli yayınevlerinden de birtakım teklifler gelmişti. Bu yönde bir talep olduğunu da görünce kitap basmaya karar verdim.

■ Kitap aslında senaryonun basılmış hali. Fakat senaryo olmasına rağmen yoğun bir ilgi var. Bunu nasıl yorumlarsın? Senaryo okumak "daha kolay" olduğu için mi bu ilgi? Yoksa "Çukur'un kendi çekiminden mi kaynaklı? "Demek o sahnenin yazılmış hali böyleymiş" ya da "Okurken o sahneyi tekrar izler gibi oldum" gibi yorumlar benim sosyal medyada karşılaştıklarım. Ama bu yorumlar, o yoğun ilginin ne kadarını karşılıyor onu bilmiyorum. Sanırım çok sevdikleri bir dizinin bir parçasının evlerinde, kitapluklarında olmasını istiyor insanlar. Bir şeyin parçası olmak, o şeyin bir parçasının da sana ait özel alanda olması. Galiba böyle karşılıklı bir duygu transferi var. Sezebildiğim kadarıyla söylüyorum, yoksa hiçbir şeyden emin değilim. Ben de ilk defa yaşıyorum bu tecrübeyi çünkü.

■ Peki kitabın hedef kitlesi kimler? Dizi izleyicisine mi hitap ediyor, yahut dizi izleyicisini aştı mı? Ne tür geri dönüşler var? Kitabın hedef kitlesi, ki hedef kitle tanımı bu kitap için kesinlikle doğru, kesinlikle dizinin izleyicisi. Hedef kitle doğru tanım diyorum çünkü bu kitap aslında bir televizyon dizisini seyretilmiş ve sevmiş insanlara hitap ediyor. Yani aslında piyasaya sürülmüş. Karşılığını bulmuş, yani tüketilmiş bir ticari meta bu. Ama insanların damagında bir tat bırakmış olması ki kitabını almayı da teşvik ediyorlar. "Edebiyat mı bu şimdi?" gibi bir takım ezberden yorumlar görünce derin bir nefes alıyorum mesela.

Senaryoyla ilgili ilk öğrendiğim şeylerden birisi şu: Senaryo bir edebi metin değildir. Bir teknik metindir. Onun haricinde bu kitabın herhangi bir yerinde bir edebi eser olduğuna dair ufaklık bir gönderme bile yok. Ben hiçbir zaman aksini de iddia etmedim. Okumama özgürlüğüne sahipsiniz. Bu özgürlüğünüzü kullanıyorsunuz. Peki neden okumayı seçenlere tepeden bakıyorsunuz? Bunu sadece Çukur kitabı üstünden de söyleyebirim ayrıca. Her yaratıcı üretim için aynı şeyi düşünürüm. Her zaman yüz yıl sonrası kalan bir şey üretmek değildir ki üretenin derdi. Bırakınız okuyan okusun, dinleyen dinlesin, izleyen izlesin. Çok Seydim Yalan Oldu farkısı siz sevmiyorsunuz diye bir anda ortadan yok olmayacak ki. Zamanla yok olacaktı. Altkı ay mı bir yıl mı beş yıl mı ya da elli yıl mı? Onun hakemi bir tek zamanın ta kendisidir zaten.

■ **Kişisel olarak benim pek alışık olmadığım tarzda bir kitap diyebilirsiniz. Bol görsel ve büyük puntolu "duvar yazıları" içeriyor. Böyle bir yöntem izleme sebebi neydi?** Seyircinin zaten izlediği, bildiği sahneleri ya da karakterleri bir kitaba taşırsan o sahnelerin unutulmaz anlarını ya da karakterlerin ete kemiğe bürünmüş hallerini yansıtan görselleri kullanmak çok doğru bir yaklaşımdır. Duvar yazılarına gelince Çukur'un atmosferini oluşturan önemli katkılar duvar yazıları. Ayvansaray'ı yani Çukur'un doğal set ortamına gittiğinizde de her duvarda bir yazı görürsünüz. Çukur'la alakası olmayan, orada yaşayan gençlerin içini döktüğü duvar yazıları onlar. Bir Çukur'u çekmeye başlamadan önce de oradalardı, Çukur bittikten sonra da orada olacaklar. Çukur'un anlatmaya çalıştığı alt kültürün kendini ifade etme biçimlerinden biri duvar yazıları. Dizinin bir bölümünde mesela yarım saatte anlattığın bir derdi iki cümleyle sığdırabildiğin bir özgürlük alanı. Ayrıca çok daha kolay hatırlanıyor ve söylenebiliyor olması da müthiş bir yayımla hızı getiriyor o içeriğe. Görseller ve duvar yazılarını için içine katmak sevgili Cem Erçiyas'ın fikriydi, onun bu konudaki tecrübesi benden bin kat fazla olduğu için hemen kabul ettim. Ortaya çıkan sonuç ne kadar doğru bir fikir olduğunu gösteriyor bence.

■ **Yaşamını yazılıya idame ettirmenin zorlukları nelerdir? Ne tür sınırlar koyuyor bu durum?** Benim yaptığım tam anlamıyla yaşamını yazılıya idame ettirmeye girer mi bilemedim. Çünkü benim ürettiğim nihai ürün değil. Ne zaman ki televizyonda yayınlanıyor o zaman nihai ürün haline gelmiş oluyor. Ben televizyon draması yazmanın, reytingin, RTÜK'ün ve daha bir sürü alt kısıtlayıcının süzgecinde geçirilmiş bir metin yazmaya çalışıyorum.

■ **Çukur'u yazarken bu sınırları aşabildin mi?** Ben Çukur'u bu sınırlara dil çıkarmak için yazmaya başlamıştım. Ha, dil çıkarp sonra bir köşede "Abiy çok güzel senaryo yazayım abiy, iki satır yazıyı abiy yüften!" durumuna düşebiliyordum. Öyle olmadıysa çok memnunum. Televizyon izleyicisinde bir özgülük istediğini görüyordum, seziyordum ama böylesi bir teveccühü açkçası beklemiyordum.

■ **Çukur ilginç bir yer kapladı aslında. O meşhur sembolün dövmesini yaptırırlar mı dersin, duvarlarda yine o sembolün grafitileri mi dersin?.. İnsanlar neyi arıyordu, neyi buldu ki bu dizide böyle bir etki yarattı, dizi gerçekliğe karıştı?** Akşam yataktan akım derken sabah kalktığımda böküm diyen bir ülke burası. Bir sonraki tekmenin ne zaman nerden geleceğini bilmiyoruz. Güncellik hayatında böylesi bir karanlığın içinde el yordamıyla ilerlemeye çalışmak çok korkutucu. Üstelik hayatın kendisi de müthiş bir hızla değişir, her kuşağın bir öncekiyle arasında şaşkınlık verici bir uçurum oluşurken... O zaman işte tek başına olmak gerçekten can sıkıcı, tedirgin edici, bazen de korkutucu oluyor. Ama o karanlıkta el ele yürüyebildiğin insanlar olduğunu bilersen işler değişiyor. Korku paylaşıp azalır çünkü. Çukur'un kahramanları da bidden bu anlamda çok farklı değiller. Korkuyu paylaşıyorlar ve üstüne el birliğiyle gidiliyor. Yardımlaşıyorlar, birbirlerine destek oluyorlar, birbirlerinin derdine derman olmaya çalışıyorlar. Sınırım in dipte yatan esas mesele bu.

■ **Bunu sormadan edemeyeceğim. Bazı sahneler çok konuşuldu; tekerlekteki adam mesela. Nasıl bir kafanın ürünü demeliyiz? Şu önsözde bahsettığınız "kendi manyaklıkların" kategorisinde mi?** Bu konuda en güzel açıklamayı sevgili Erkan Kolçak Köstendil, Caner Özyurtlu'nun Youtube'daki sohbet programı "Loş Sohbetler"de yaptı. Altına ben de imzamı attım. Benim "kendi manyaklıklarım" genelinde alt benliğimi serbest bıraktığımda ortaya çıkan şeyler.

■ **Tabii sonra bu sahneyle de dalga geçtin. Aslında pek alışık olmadığımız bir şey. "Kendinde dalga geçmek." Bu konuda ne söylersin?** Katı olan her şey buharlaşıyor mı? Yaptığım işi hiçbir zaman aşırı ciddiye alan bir insan olmadım. Aslında herhangi bir şeyi aşırı ciddiye alan biri değilim ben. Dalga geçmek nerdeyse tabu haline gelmiş durumda. Hallaç dövmese pamuk nefes alabilir mi? Kabarmabilir mi? Yumuşak olabilir mi tekrar? Öyle

■ **Diziyi, daha doğrusu yarattığın "evrene" döneyim bir daha; "Türkiye'nin Godfather'ı" benzetmesine ne diyorsun?**

Böyle bir benzetme varsa gurur duyuram ama sonra da topuklarım içime vura vura kaçardım. Çünkü kabul edersem Mario Puzo mezarından kalkıp beni islak sapıyla kovalar. Türkiye'nin Godfather'ını yazayım gibi bir niyetim olmadı hiç. Ercan abı sağ olsun yakında kıyıya vuracak dalgaları da gördüğü için daha en başında "Evet, bu bir Godfather uyarlamasıdır" dedi. Ama bunu aynı zamanda "uyarlama" kelimesini Türkiye'deki genel negatif çağrışımından temizlemek için de yaptı. Uyarlama, -benim uydurduğum bir kelimeyle- Türkiye edebliğinin süreç sinemada ya da televizyonda geçerli bir yöntemdir. Doğru, Çukur'un tohumunda Godfather vardır. Suç ve aile kavramlarını bir araya getirdiğinde dünyada bilinen en iyi eser çünkü Godfather. Ama "almış Godfather'ı yapmış" diyen de ya hiç Çukur izlememiştir ya da kötü niyetlidir. O tohumu ve başka birçok tohumu alıp buralı bir iş yapmaya çalıştım ben.

kataşmış durumdayız ki kimse bir gün öleceğini hatırlamıyor. Can Yücelvari bir soru sorayım ben de sana olarak: Bu ülkede kendimizle de dalga geçemeyeceksek kiminle geçicez Hâkim Bey!

ALİ DENİZ USLU

ZAMANSIZ

Toprağa düşse de bedenler sabırsız,
Bir adım ötede bekliyor bizi zamansız.
Su gibi, toprak gibi, ateş gibi...
İnerdi baharın geç geldiği akşamlar.
Sigaranı yakardın pışmanlığın ateşiyile
Gıcirtısı duyulurdu geçmişin
Gölgesi düşerdi içimize yenilginin
Dalgaları sürüklerdik aramızdan
Aldattığımız sevdalar beklerdi eşikte
Yalanı tüküren türküler dinlerdik,
Biz hep sabırsız, biz hep zamansız.

Mehmet Ali & Akşamsefasi

ÖNDER ABAY

TARİHİ SIRTLAYAN HAMALLAR

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte çalışma hayatının içerisinde insan gücünün yeri daha da azalıyor. İşletmeler, daha hızlı ve güvenli olduğu için makinelerle çalışmayı tercih ediyor. Bir zamanların en gözde meslekleri bir bir tarihe karışıyor. Osmanlı döneminde bütün ticareti sırtında döndüren hamallar, bugün işsizlikten şikâyet ediyor. Eskiden İstanbul'un hemen her yerinde rastlayabileceğimiz hamallık mesleği şu anda Eminönü ve Tahtakale civarına sıkışmış durumda. Eskiden bütün basın büroları ve yayıncılar Bâb-ı Âlî'deyken hamallar randevuyla çalışıyor ve her ofisin özel iki tane hamalı oluyormuş.

Doksanların başında basın sektörünün Bâb-ı Âlî'den taşınmasından sonra boşta kalan hamallar, kaset sektörünün başlamasıyla birlikte Unkapanı Plakçılar Çarşısı'na gidiyor. Kasetlerin milyon sattığı sektörün altın çağı yaşadığı dönemde İMÇ Plakçılar Çarşısı'nda 200'ün üzerinde hamal çalışıyormuş. Gecelerin körüne kadar kaset kolileri taşıyan hamallar, işi yetiştiremeyip başka semtlerden hamal çağırırılmış. Hamallığın altın çağı, kasetçiliğin bitmesiyle sönmüş. Şimdilerde tekrar Eminönü'ne dönen hamallar eskisi kadar yoğun iş olmasa da sırtlarında semerleyle köşe başlarında bekliyorlar. Hac malzemelerinden kuruyemişe, peynir tenekelerinden prezervatif ve cinsel istek artırıcı hap kolilerine kadar ne bulursa taşıyıp ekmek parası kazanmaya çalışıyorlar.

Genelde daha rütbeli olanlara çavuş, kâhya veya dayı başı deniyor. Çavuşlar iş bölüşümünü daha adil yaptığı için karışıklık olmuyor. Tahtakale'nin hamallarıyla bu mesleği konuştuk.

■ **Ramazan Yaman:** Ben yirmi seneden beri bu iş yapıyorum, on senedir Tahtakale'deyim. Önceleri semt pazarlarına giderdim şimdi kalmadı tabii. Burası da eskisi gibi değil artık. Bizim işte bölük sistemi var. Ben bölükcü değilim, tek çalışırım. Araplar ellerinde poşetler

yürürken "hacı hamalı taksi" derim onlar da "okey" derse taşıyım. Bazıları gezdirmemi ister. Dört beş saat dolaştığımız oluyor, bir nevi rehberlik ediyorum. Kiş oldu mu işler düşüyor tabii. Yağmurda küfe islandı mı yandın, hiç taşınmaz oluyor. Zaten yapılacak iş değil bil, çaresizin işi. Ne kazandığın belli değil bir kere. Sigorta yok. Siftah yapmadan bitirdiğimiz günler oluyor. Ama aç bırakmaz Allah'a şükür. Beni salsalar köyegeri döneğim aslında ama köyde yapacak bir şey yok. İki yıl evvel dizimden ameliyat oldum; menüsküs varmış. Şimdilerde yine ağrıyor. 6-7 bin lira BAĞ-KUR'a borcum var. Emekli olsam bırakacağım işi, hayırlısı...

■ **Ömer Okan:** Bizim iş çok eskidir. İl. Abdülhamit döneminde buralarda hep Yahudi, Ermeni, Rum tüccarlar varmış. O zamanlar padişah bir taşıyıcılar bölüğü kurulmasını emretmiş. Kurtuluş Savaşı zamanında hamallar cepheye parasız yük taşımış, Mustafa Kemal de vergiden muaf etmiş hamalları. Çok köklü meslektir. Sonra işte o dönemden bu döneme kadar gelmiş. Benim dedem hamalı, babama geçti, şimdi ben hamallık yapıyorum. Çocuğuma hamallık yaptırmayacağım. Bizim bölümümüzün ismi "Şekerci bölümü", yüz kişi çalışır. Tahtakale civarında 14 bölük var: Kapalıçarşı, Çakmakçılar, Meydanık, İççiler. Her bölümün kendi sınırı var. Kimse kimsenin sınırını ihlal etmez. Her bölümün amiri yanı kâhyası var. Kâhya çift yevmiye alır, ondan sonra "Kesedar" ve "Kolbaşı" gelir. Kâhya'yı kendi aramızda seçeriz. Bizde demokrasi vardır. Çoğunluk ne diyorsa öyle hareket ederiz. Baktık seçtiğimizi kâhya beceremiyor hemen değiştiririz. BTMM'den daha demokratız. Aramızda kavga çıkmaz. Malları semerle taşırsın. Semerin ağırlığı 5-6 kilo, için de sap saman diki ise deridendir. Dükkanlara mal gelince bize haber gelir. Biz de taşırız. Ortalama yüz kilo alırsız sırtımıza bir kerede. Günün sonunda paralar havuzda toplanır. Sonra kâhya ortak bölüştürür herkese. Tahtakale çok değişti. Eskiden buradaki esnafa hamal iş içeydi şimdi herkes birbirinin kuyusunu kazıyor. Herkes fakirleşti. Bu işte eskiden iyi para kazanırdı artık öyle değil. Millet Tahtakale'ye eskisi gibi gelmiyor. Günlük 5 - 10 lira kazandığımız bile oluyor. Sigortamız yok.

■ **Mehmet Kara:** Hamallıcılık şimdiden değil eskiden meslekti. Ben otuz yıldır bu mesleği yapıyorum. Eskiden gecemiz gündüzümüze karışırdı da gelen malları bitiremezdik. Bizim bölümümüzde 200 tane hamal vardı. O kadar kalabalığa rağmen bazı günler işi yetiştiremezdik. Eskiden Eminönü ticaretin merkeziydi, yüzlerce kamyon mal girer çıkardı. İnsanların alım gücü vardı. Şimdi buralara gelenlerin yarısından çoğu gezmeye geliyor. Eskiden buraya gelenler alışveriş yaparken arkalarında 4 tane hamal gezdirirdi.

Şimdi insanlar kuyuyemişi bile gramları alıyor. Her şey yavaş yavaş bitiyor. Kitapçılar buralardan taşınıncı biz plakçılar çarşısına gittik. Hiç unutmuyorum gün geceli gündüzlü Mahsun Kırmızıgül kasetlerinin kolilerini taşıdık. Orada gececi hamallar oluyordu. Sabah olduğu kadar geceleri de iş çok yoğun oluyordu. Ama kaset bitip CD çıkınca bizim de orada işimiz bitti. Ben bu meslekten 3 çocuk okuttum ev, ocak sahibi oldum; para kazanmadık desek ayıp olur.

■ **Abdullah Çavuş:** Ne anlatayim ki hamallıkla ilgili. Şimdi kalmadı eskisi gibi para bu meslekte. Ben bu işten iki ev doyuruyordum, şimdi kendi karnımı zor doyuruyorum. Bazı günler siftah yapmadan eve gittiğimiz oluyor. Hele yağmur yağdığında hiç iş olmuyor. Eskiden böyle şeyler hiç olmazdı, hatta izin günlerimizde bile aralar işlerin yoğunluğunda. Velhasıl kelam hamallıcılık bitti kardeşim. Osmanlı döneminden beri var olan mesleğin sonuna geldik.

Hamallık artık kendi içinde teşkilatlanmış ve örgütlenmiş bir yapıya sahip. Hamalları, hamallık yaptığını gösteren kendi adlarına hazırladıkları kartları ve kendi isimlerinde dernekleri var. Kendi aralarında rübetleri olan hamalları aynı zamanda çalıştıkları bölgelerin de isimleri var. Bunlar, Şekerciler Bölüğü, 34'üncü Bölük, Tekstilçiler Bölüğü gibi eskiden

Bizde demokrasi vardır. Çoğunluk ne diyorsa öyle hareket ederiz. Baktık seçtiğimizi kâhya beceremiyor hemen değiştiririz. BTMM'den daha demokratız.

beri kullanılan ve hâlâ devam eden isimler. Tahtakale'deki hamalların kendi bölgeleri içindeki bir bölgede yük indirip bindirmeleri ve taşımaları yasak. Herkes kendi bölgesinde yükten sorumlu. Bir bölgeden bir başka bölgeye yük taşıyorsanız, diğer bölgenin sınırları içerisinde girdiğinizde yükünüzü bir diğer hamal grubuna teslim etmeniz gerekiyor. Yani sizin anlayacağınız sistemde kendilerine yer bulamayan bu insanlar, kendi sistemlerini yaratmışlar. Devletin kendilerine yük olması yerine, kendi yükünü sırtlamayı seçmişler.

Semer denilen sırtıklarla yüz elli kiloya yakın yükü sırtlarında taşıyan hamalların herhangi bir sağlık güvencesi yok. Hastalandıklarında, hastane masraflarını kendi ceplerinden karşılıyorlar. Ayrıca işlerinin herhangi bir güvencesi de yok. Tek güvenceleri kendi aralarındaki ve esnaf arasındaki ilişkileri ve endişesi içerisindedir. Bütün bunlara rağmen, geçinmek için bu işi yapmak zorunda olduklarını çünkü iş bulmanın ve geçinmenin, günümüz şartlarında çok zor olduğunu söylüyorlar. Sosyal hayatın içinde büyük yer alan hamallar edebiyata da yansımış. Son olarak Said Faik Abasıyanık'ın bir yazısından alıntıyla dede edelim.

"Esenesine sokulu kamburunu kaşdı, şu kocaman bavulu beş kuruşa taşıdı."

Mehmet Ali & Akşamsefasi

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://irantey.org>

Ne fark eder ki?

Her yerden fırlayan ışıkları, dev panoları, kabloları, kameraları, izleyicilerin oturduğu bölmesi ve konukların oturduğu üçlü kanepesi ile stüdyo, televizyonda görüldüğünden çok daha soluk ve cansız geldi Deniz'in gözüne. Ekranı nasıl canlanıyordu ki bu renkler?

Kendini tedirgin ve yabancı hissediyordu. Beyninin bir tarafında sürekli aynı ses yükseliyordu: "Ne işim var burada benim?" Orkestra ile beraber, sesleri kontrol ettikleri "soundcheck" denilen kısım atlatır atlatmaz, konuk odasına dönmek üzere sahneden indi. Ama tam o sırada kocaman kulaklıkları olan bir adam, "Lütfen konuklar yerlerine" diye bağırınca, tekrar sahneye çıktı. Monitörden sürekli nasıl görüldüğünü kontrol eden sunucu Ayla Altın açılış konuşmasını tekrarlıyordu kendi kendine. Neşeli halleriyle bilenen bu kadının kamera arkasındaki sinirli ve kibirli hali, bir yandan da sürekli memelerinin dekotesini kontrol ediyordu Deniz'i fazlasıyla irite ediyordu. Tam o anda beyin hücrelerinde jenerik müziğini duymaya başladı Deniz. Spot ışıkları son gaz yanıyordu, ağzından burnundan renkler ve sesler içeri giriyordu. Kendini ayınada gördüğünde kuş yuvası gibi kabartılmış siyah saçlarını ve simsiyah boyanmış göz makyajını çok abartılı bulmuştu ama programı zar zor ayağa atan

menajerini kırmamak için ses etmemişti.

"Herkes yerine!" komutu gelmişti tepeden. Son bir koşturmaya, bir telaş... Etrafta olan biteni film izler gibi izliyordu Deniz. Tümülle dışarıdaydı sanki. Aklini veremiyordu. Ayla Altın, hoş geldiniz beş gittiniz gibi bir şeyler diyordu. "Evet, sevgili izleyenler, bu gece ilk önce aklın sınırlarını zorlayacağız. Normal bir insanın yapamayacaklarını yapabilen, özel yeteneklere sahip bir mentalist, sizlere başka bir dünyanın kapılarını açacak. Bildiklerinizi unutun ve bambaşka bir gerçeklikle tanışmaya hazır olun! Performans konduğum ise, yine yepyeni bir isim. Her zaman olduğu gibi genç yeteneklere destek olmaya devam ediyorum. İşte karşınızda Deniz Moris."

Kameralar ve Ayla Altın, Deniz'e döndü. Büyük bir alkış koptu ve daha ne olduğunu anlamadan, orkestra şarkıya girdi. Deniz, hemen ayağa kalktı. Gülümsemesi gerektiğini düşünüp gülmeye çalıştı. Tepesinde bir uzay yaratığı gibi dolaşan ince uzun kamera, başını döndürüyordu. Diğer iki kamera ise sağından ve soldan saldırıyordu. Ama bir an önce konsantre olup şarkısına odaklanmalıydı. Asıl adı Deniz Cencer'di ama menajeri yabancı soy isimlerin ilgi çektiğini düşündüğü için Deniz Moris adını kullanmaya karar vermişti. Bir

de kendi şarkısını söylemek yerine şimdilik cover yapması gerektiğini söylemişti menajeri çünkü kim ne yapıyordu Deniz'in iç dünyasını. Şarkı bittiğinde Deniz'in anında ter birikmişti. Alkışlar sel gibi üzerine akıyordu.

Hemen reklam arası verildi. Deniz içinse gerçeklik molası... Asistanlar stüdyodaki uzayımsı dekora bir şeyler yapıyorlardı. Yıldızların renkleri değişiyordu. Hemen koltuğuna geri oturdu. O arada elinde pudra ve şırıngayla makyöz kız, Deniz'in üzerine koştu. Makyajını tazeledi. Sonra menajeri geldi yanına. Omuzlarından tutup "harika gidiyorsun" dedi. Gerçekten öyle miydi, iyi mi gidiyordu? Ne farkı vardı ki her hafta çıkıp burada kendini göstermeye çalışanlardan? İnternette bir şeyler yazarlar mıydı, yazmaya değer bir şey çıkar mıydı? Ya beğenilmiydeseydi? Yeterince güzel gözüküyor muydu acaba? Sesi, durumu?.. Hata yapmış mıydı? Sezen Aksu parçası okumak gerçekten iyi bir fikir miydi, yoksa klişenin dibine mi vurmuştu? Ama caz gırtlığıyla ve Amerikanvari bir Türkçeyle okuması belki menajerinin de dediği gibi dikkat çekmesini sağlayabilirdi. Yine de yeterli değildi. İçten içe biliyordu. Başka bir şeyler yapmalıydı. "Son 10 saniye, beyefendilerinize lütfen," sesiyle menajeri yerine işinlandu. Ayla Altın yine konuşmaya başladı:

"Harika, harika bir gece... Deniz gerçekten muhteşemdi! Birazdan onu tekrar sahneye alacağız ama önce bambaşka bir mucizeye hazır olun. Mentalizmin gizemli dünyasında gezmeye hazır mısınız? İşte Mentalist Mehmet karşınızda!"

Kadının tam bir sirk sunucusuna benzediğini düşündü. "Bakın bakın, neler göreceksiniz; cadrimıza girin! Üç kafalı uçubeler gösteri yapacak şimdi" der gibi bir hali vardı. "Uçubelerden biri de benim," diye düşündü Deniz, "diğeri de Mentalist Mehmet."

Söylediğine göre, elindeki kaşığı herkesin gözleri önünde eğecek, bukecek, hatta evden izleyicilerin bile kaşıklarını bukecekti Mentalist Mehmet. Deniz merak ediyordu: Mutfağa koşup kaşığını alan yüzlerce insanın içindeki umut nasıl bir şeydi acaba? Neyin umuduydu bu? Tek düze hayatlarının tırtıklıca larından, hapşoldukları normallik ve rutinden bir iki dakikalığına kaçmanın umudu mu? Sıra dışı bir şeyleri görmeye hasret yüzlerce insan; hayatlarını sabah 9 akşam 5, okul, ev, iş ve eş kısr döngüsünden çıkarmalarını sağlayacak bir mucize bekliyordu. Bir sihirli değnek. Bilmem kaç reyting bedelinde gerçeklikten kaçma izni...

Mentalist Mehmet, kuyluklu ceketi, dağınık saçları, siyah sürmeli gözleriyle, Japon çizgi filmlerindeki उन bacakı kahramanlara benziyordu. Rüzgâr efekti, saçlarını karşıyordu. Üzerine düşen ışık, onu daha da gizemli kılıyordu. Bir de sis banyolardı arada. Adam, elindeki kaşığı ovaladıkça kaşık boynunu bükmeye başladı. Reji müziği yükseltti, stüdyo şefi alkış işaretini yaptı, salon alkışlarla inledi. Ayla Altın, Mehmet'in elinde minyatür bir mknatsız olduğunu bilse de çok şaşırmış gibi yaptı. "İnanişmaz ben gösteri" dedi. "Bravo Mehmet, emimin ekran başındaki tüm izleyiciler de benim gibi çok olmuş durumdadır. Bu numarayı kadınlara karşı da uyguluyor musun bakalım, hepsi sana böyle boyun eğiyor mu?"

Bu espiyrie güldü stüdyodakiler. Çünkü espiyriegülünmeye gerekirdi. Deniz de güler gibi yaptı. Mentalist Mehmet o sırada yeni numarasına başladı. Öncebantla gözlerini sıkı sıkı kapatırdı. Kameraya, "bana güvenin" dercesine bir bakış attı. Sunucunun önüne yemekler geldi. Hepsinden birer kaşık tadıyordu kadın. O tattıkça, Mentalist Mehmet, onun neyi tattığını bulmaya-

çalışır gibi düşünceli bir şekilde saçlarıyla oynuyordu çünkü muhtemelen stüdyo şefi, ona kulağındaki kulaklığın görünmemesi için saçını biraz örtmesini işaret ediyordu. Kulaklığını, kadının tattığı tüm yemeklerin bilgisi Mentalist Mehmet'in kulağına akıyordu. O da hepsini tek tek biliyordu. Bilinmez bile kahraman mentalist için büyük bir alkış koptu. Sonrasına reklam arası...

"Ne işim var burada benim?" duygusu gittikçe Deniz'in içine oturdu. Ama iyi bir oyuncu Deniz. Kanının son dakikası kadar oynayacaktı. Kurallara göre oynamayı sevmeyen, oyunbozan oldukları için de kırmızı kartla sahanın dışına atılan insanlardan olmayacaktı. Hiç kimse olmaksansa ikiye yüzü bir oyuncu olacaktı. Bir iki dakika sonra asistanlardan biri koşarak geldi, orkestra ve Deniz'in tekrar sahneye çıkışı. Lensleri Deniz'in gözünü çok fena yakıyordu ve spot'lerden ötürü yüzüne ateş basıyordu. Stüdyo şefi "Son beş, dört, üç iki, bir" diye bağırdı. Gitarist ilk notayı vurdu, müzik bir kez daha döğüldü. Deniz, rolünün içine saklandı ve şarkısını söylemeye başladı. Ama sonra bir şey oldu. Makyajından memnun olmayan Ayla Altın'ın sinirli bir şekilde makyöz kızı ittiğini gördü. Ardından seyirciler alkış tutsun diyi kendini paralayarak stüdyo şefi ve zorla alkış tutan insanlar yeniden çarpıtı gözüne. Midisine şiddetli bir kramp girdi. Mentalist Mehmet ile selfe çekirmeye çalışan bir teyze, Ayla Altın'ın saklinleştirilmeye çalışan yönetmen, dönen ışıklar ve abartılı

hareketlerle dikkat çekip kamerada gözükmeye çalışan izleyiciler, kalbini sıkıştırmaya başladı. Birden şarkıyı söyleyemez oldu. Alnından terler boşaldı. "Bunu yapmakt istemiyorum" dedi mikrofona. Orkestra şaşırmış, çalmakla çalmamak arasında kalmışlardı.

"Yok" dedi zorla nefes alarak. "Yapamayacağım bunu. Kendimi sirk maymunu

gibi hissediyorum. Hiçbirinizin beni alkışlamadığını biliyorum. Alkışlamak zorunda olduğunuz için alkışlıyorsunuz. İsmim de Deniz Moris değil. Deniz Cencer." Gözleri dolmaya başlamıştı. Ayla Altın telaşa yanına koştu. Deniz'i susturmak için elinden mikrofonu alacakken, stüdyo şefi yeni bir reyting fırsatı yakalamanın heyecanıyla, "Brak konuşun" işareti yaptı. Ayla Altın hemen tavır değiştirip "Tamam canım, anlat, dök içini bize" dedi son derece soğuk bir ifadeyle. Deniz'in gözyaşları döğölüverdi birden. "Çok yapmacksınız Ayla Hanım. Çok üzgünüm ama aşırı şaşırsınız?"

dedi ağlayarak. Sinirleri boşalmıştı, artık kendini tutamıyor du Deniz. "Ben niye kendi şarkımı söyleyemiyorum? Benim burada ne işim var?" Burnunu çekti. Arkadaşı tarafından oyunda mızıklaşa uğrayan küçük bir kız çocuğu gibi "Ayrıca Mentalist Mehmet hepimizi kandırıyor," dedi. "Hepimiz kandırılıyor?" Sonra da mikrofonu bırakıp ağlayarak stüdyodan dışarı koştu. Kulakları ve başı alev almıştı. Kalbi, ağzından fırlayacak gibiydi. Bir yandan rezil oldum duygusu, bir yandan her şey bitti hissiyatı içinde enkaz altında kalmış hissediyordu. Yanına koşan menajerini gördü. Kim bilir nasıl paylayacaktı onu. Ne dese haklıydı. Bu programı bağlamak için gerçekten günlerdir uğraşıyordu menajeri. "Çok özer dilerim Kaan" dedi gözyaşları içinde. Kaan ise büyük bir coşkuyla "Harikaydın, harikal" dedi, "İçerde yaptığın söva ben cesaret edemedim doğrusu. Ama gerçekten çok akıllı bir kızsın!" Deniz anlamadan bakakaldı. Kaan'a. "Ne?" dedi gülmekle ağlamak arası. "Deniz'im harikasin diyorum. Süper bir şey yakaladın. Yarımcı manşetleri görüyoruz. Sanatını yapmakt isteyen kız, çıktığı programdaki yapaylıklara dayanamaz ve tüm doğallığıyla bu yapay piyasaya canlı yayında gözyaşlarına boğularak rest çeker! İşte bu!" Deniz iyice şaşkına dönmüştü. Kaan kızın değil miydi yani şimdi? "Ne bakiyosun böyle şaşkın şaşkın" dedi Kaan gülerle. "Bana hiç numara yapma. Hepsini planlamıştın kafanda. Orda çıkıp şarkını söyleyen kimsenin dikkatini çekmeyecektin. Ama şimdi herkes, sosyal medya falan bunu konuşacak." Kaan konuşukça, Deniz rahatlamaya hatta sevinmeye başladı. Dikkat çekmek, sıyrılmak, önemsenmek, konuşulmak fikri hoşuna gitmişti. Yoksa gerçekten de bilerek mi yapmıştı? Altın alta böyle bir şey yaparsa dikkat çekeceğini bildiği için mi yapmıştı, yoksa gerçekten de ruhu isyan mı etmişti? Akı karşıyordu. Emin olamıyordu tam olarak ne hissettiğinden. Kaan hemen sosyal medyaya göz attı. Tahmin ettiği gibi arı ardına yorumlar yağıyor, herkes canı yayında hüngür hüngür ağlayıp Ayla Altın'a "yapmacksınız" diyen kızdan bahsediyordu. Oh ne de güzel demisti kız. Ayla Altın'ın ağzının payını vermişti. O kim oluyordu da koskoca Ayla Altın'a laf ediyordu? Böyle doğal insanlar kalmış mıydı? Kız tamamen şov peşindeydi. İsmi gibi deniz ve derin bir kızdı. Doğallıktan bahsedene bakın, soyadı bile sahteydi. Deniz şaşkın gözlerle yorumları okuyordu. Ama mutluordu. Fark edilecek muhteşem bir duyguydu. İçinde garip bir vicdan azabı hissediyordu yine de. Kaan'a döndü. "Ben gerçekten emim olamıyorum. Hissettiğim için mi ağladım?" dedi soran gözlerle, "Yoksa ağlamamın işi yarayacağına düşündüğüm için mi?" Kaan gülip elini Deniz'in omzuna attı. Ve çağın altın sorusunu sordu: "Aradaki farkı söyleyemedikten sonra, ne fark eder ki?"

AYŞEN ŞAHİN

BİR KANTİN HİKÂYESİ

Ortaokul yıllarımda, kantine Selim abi ve eşi Hilal abla bakardı.

Tost, hamburger ve patates kızartması, bir de işte abur cubur... O zamanlar, sağlıklı beslenme üzerine pek de kafa yorulmayan yıllardı.

Kantinin servis verdiği bölmenin arkasında, köftelerin ızgaraya atıldığı, patateslerin fritözde fokurdadığı ufak bir mutfak vardı. Bir de kocaman döküm tost makinesi durdu ayrı bir tezgâhta. Hilal ablanın, tostların içine sürmek için yaptığı, tarifi kendine has çemenli salçası sosuyla hiçbir ketçap yarışamazdı. Beyaz peynir, sos ve maydanoz koyduğu yarım ekmekleri ktır ktır olana kadar makinada basar, evdeki hiçbir deneme o lezzeti tutturamazdı.

Bu üç çeşit yemeğin her teneffüs seri şeklinde pişirildiği ufak mutfakta, yan çevrilmiş kola kasalarının -evet camdı kola şişeleri ve kasayla gelirdi- üzerine oturmuş, dizlerine koydukları kitapta seri şekilde ödev yetiştirmeye çalışanlar olurdu.

Çünkü en hızlı ödev Selim abiyle çözüldü.

- Abi Mohaç kiminle idi?
- Kanuni - Macar Kralı 2. Layoş 1526.
- Abi Bilecik hangi bölgedeydi?
- Marmara, Karadeniz, İç Anadolu ve Ege Bölgesi'nin kesim noktaları üzerinde. Doğu'dan Bolu ve Eskişehir, güneyden Kütahya, batı'dan Bursa, kuzeyden Sakarya. Şaşırmacı soru çikabilir, şıklysa Güneydoğu Marmara işaretle.
- Abi İzotop neydi?

Bir yandan patatesi yanmasın diye telde, köfteleri ızgarada çeviren, birine kola açarken diğeri için ayrıncı calkalayan Selim abi, böyle durumlarda elini ıslak havluyla siler, sakince "Ver bakayım" der, "bak nötron ve proton biliyor musun sen?" diye başlardı çizerek anlatmaya...

10 dakikalık teneffüslerin ücretsiz özel dersiydi Selim abi.

Seri test çözücü, her sorunun şaşmaz yanıtı, internetin icadından önceki

dönemde vücuda gelmiş google gibiydi.

Çok sabırlı, çok kalender insandı, aslında ikisi de öyleydi. Karı-koca çok güzel muhabbetleri vardı. Uyum içinde, seri hareketlerle çalışırken bir anda durup birbirlerine öpücük atar, yanaktan makas alır, birbirlerinin sırtlarını sıvazlardı.

bilirdik.

Selim abi köyün ilk üniversite kazanan genciydi. Sınavı kazandığı duyulunca köylü ortaklaşa kurban kesip davullu zurnalı kutlama yapmış. Hilal ablayla çocukluktan beri aşıkmişler birbirlerine.

Vali ile evlenmeyi hayal etmek gibiydi dendi Hilal abla, "Düşünsene adam üniversiteye gidecek." O kutlamalı yazda, Hilal ablanın ablası doğum yaparken vefat etmiş. Eniştesi beklele kaldı diye, Hilal'i ona vermek istemişler. "Bir borcam almışsın da ocağa patlayınca yerine teselli niyetine bir ufak boyunu veren züccaciye gibi." Ben demiyorum. Hilal abla böyle benzetirdi.

İşte üniversiteyi kazandığı anlı şanlı o yaz, sevdiği kıızı sevmediği birine vermesinler diye alıp kaçırmış Selim abi.

Kıraathanede çaycılık, lokantada komilik, sonra garsonluk, mutfakta şefin yamağı, fabrika yemekhanesinde aşçı derken bizim okulun kantin ihalesine her şeylerini ve dürüstlüklerini koyup girmişler.

O süreçte tam 8 kere daha üniversite sınavına girmiş, hepsinde bir yerleri kazanmış. Ama hayat gâllisi işte, gidememiş. Bir hobiye dönmüş sonra. Kazanıp da gidemediği okulları sayardı bız sordukça; İktisat, eczacılık, makina vesaire...

Bazen de grip olduğumuzda ıhlamur kaynatıp verir, dur bir sene de tıbbi kazanıp gidemeyeyim bakalım derdi.

Çocukları yoktu. Hilal abla bunun kendi yüzünden olduğunu düşünürdü. O adamla evlenmemek için ablasından miras özeğini de bırakıp kaçmıştı. "El kadar bebeyi bıraktım, ahi tuttu" derdi. Selim abi materyalist adamdı. Bıkmandan karısına spermsayısı düşüklüğü, yumurtalıkların işlevi, bunların herkesin başına gelebileceği gibi açıklamaları her seferinde baştan anlatır, bu teknik bilgiler ergenliğin zirvesindeki bizleri nedense çok güldürürdü. O yafta sperm sayısı duyunca bile insanın akına cinsellik geliyor, gülyürsün elde olmadın.

10 dakikalık teneffüslerin ücretsiz özel dersiydi Selim abi. Seri test çözücü, her sorunun şaşmaz yanıtı, internetin icadından önceki dönemde vücuda gelmiş google gibiydi.

Kantinden kâr ediyorlar mıydı bilmem, her malzemeyi bol tutarlardı. Her gün evden taşıdıkları bir koca tencere çorba olurdu. Hasta olan varsa öğlenleri ona patates satmaz, zorla bir tas çorba koyarlardı.

Okul kredili sisteme geçince ara dersler bazen boşa çıkar olmuştuk. O zamanlar ilk koşan birini kapardı. Ergen aşklarını ciddiyletirdi, önemseyerek yorumlar yapar, yol gösterirlerdi. Hilal abla kızlara, Selim abi erkeklerle danışmanlık ederdi.

Bunun dışında derslere özel sınava çalışma tüyoları, anne ve babaya olan kızgınlığın yatıştırılması, abla/abiye tahammül, haksızlık yaptığı düşünülen öğretmene gösterilmesi gereken tavır gibi birçok başlık daha vardı. Yetişkinler dünyasından bizi anlayan, yargılamayan, hak veren ve ukalalık etmeden yol gösteren iki insan...

Kendilerini de sakınmazlardı. Hikâyelerini

Sonra yıllar geçti, ben başka okullara

geçtim, sınavlar kazandım, mezuniyet törenleri, iş hayatı, çocuk çocuk işte herkesinki gibi bir hayat çizgisi... Büyüdüm gittim lafin özeti. O okula da uğrayamadım bir daha.

Bir sonbahar günüydü, yazı uzatmak için sahilde bir yere kaçmışım iki günlüğüne. Kendimi kandırmak aslında, deniz buz olmuş, günler kısalmış. Ama maksat hayata bir çalım atmak. Çocuklarım büyümüş, sınava girecekler. Her gün evdeyiz kışa. Bu sene bu kaçış, maviliklere son bakış. Çözülecek testler var, o sebeple anımsıtım Selim abıylı yakın zamanda, keşke olsaydı da hızlı hızlı anlatırsaydı şu konuları diye.

Sırtımda ince battaniye, pansiyonun mutfagında okkalı bir kahve yaptım kendime. Kahveni yudumlarken orada bulduğum yerel bir gazeteyi açtım. Zorla evlendirilmek istediği için ailesi içindeyken evini yakan 16 yaşındaki M.K.'nin avukatı Selim A.'nın yaptığı basın açıklamasıydı. Gazetenin kâğıdı iyi kalite değil, mürekkep de... Fotoğraf hiç net değil. Yok artık dedim kendime, isim benzerliğidir. Bu sıralar adını andım diye bana öyle gelmiştir. Ama adıyla ölümlü, üzerinde avukat cüppesiyle konuşan Selim'in hemen yanı başında, kollarıyla M.K.'yi (16) sarmalayan Hilal'i görünce emin oldum. Selim abı bir üniversiteye sonunda girmiş belli ki, hukuku seçmesi de adaletine uygun düşerdi.

Gazetenin aslının ikinci sayfasında, barolar birliği başkanının imam nikahına katıldığını anlatan haber vardı.

Ben, Selim'lerin zaferine inmanayı tercih ettim, adaletten kariyer biçenlere inat, yaşasın adaleti ömrüne yayanlar!

Altından kahve damlatan fıncanımı nikâh haberinin üzerine koyup kasım geliyor demeden denize girdim.

-Selim abı insan vücudu 5 derece suda donar mı?

-Selim abı, birine beddua etsem hakaret kapsamlıca cezaya tabi olur mu?

BARİŞ AKPOLAT

Gelmiş geçmiş en önemli protest şarkı

'Kent State Saldırısı' olarak tarihe geçen katliamı haberlerde geçen bir müzisyenin bunu şarkılaştırması, olayı tarihe geçiren hareket olmasa da dünyaya gerçekleri anlattı. Neil Young'ın yazdığı 'Ohio' şarkısından bahsediyorum...

ABD'de Nixon dönemi. 1970'te bir grup öğrenci ABD'nin Vietnam işgalı'ni protesto ediyor. Ohio'daki Kent State Üniversitesi'ndeki bu protestoda gençler yürürken askerler saldırıyor, dördü orada yaşamını yitiriyor.

4 Mayıs 1970. Askerlerin içinden bir grup öğrencilere dönüp ateşe başladı. O andan 61 mermin... Bill Schroeder, Sandy Scheuer, Allison Krause ve Jeff Miller adlı 4 genç yaşamını yitirdi, dokuz kişi ağır yaralandı. Bu olay büyük bir ayaklanmayı tetikledi, ABD'de yüzlerce üniversitede öğrenciler ayağa kalktı. Liseliler de olaylara katılmaya başladı. 4 milyon öğrenci okula gitmeyince greve gidilmiş gibi eğitime ara verildi. Bu olay, 'Kent State Saldırısı' veya 'Ohio Katliamı' olarak tarihe geçti. Mevzuyu haberlerde gören bir müzisyenin bu olayı şarkılaştırması, olayı tarihe geçiren hareket olmasa da o dönem tüm dünyaya gerçekleri anlattı. Neil Young'ın yazdığı ve Crosby, Stills, Nash & Young'ın kaydettiği 'Ohio' şarkısından bahsediyorum.

Neil Young, 'Ohio Katliamı'nı Life dergisinde okuyup çok etkilenmişti. Bundan neredese 50 yıl önce gerçekleşmişti bu olay. David Crosby, Neil Young ile tur menajerleri Leo Makota'nın evinin verandasında takılırken haberi okuyup dergiyi Neil Young'a uzattı. Derginin o sayısının en önemli olayı fotoğrafı, çünkü katliamın görselleri sansürsüz bir biçimde orada.

Fotoğrafların en önemlisi ise fotoğrafçı Bob Felt'in 1970'de çektiği fotoğraf.

yaşındaki Mary Vecchio, Jeff Miller'in ölü bedeninin önünde dış çıkmış bağırarak ağlıyordu.

Young, bazı röportajlarında daha dergideki fotoğrafları görür görmez sözlerin aklında belirginden bahseder.

Young, sözler kafasında oluşurken bir gitar uzatır Crosby'ye ve şarkının ana hatları ortaya çıkmaya başlar böylelikle. Dünyanın gelmiş geçmiş en önemli protest şarkılarından biri tam da o an ortaya çıkmak üzere... Crosby, Neil Young'ın biyografisini yazan Jimmy McDonough'a şarkıyla ilgili şöyle bir yorum yapmıştı: "Şarkının sonundaki 'Neden? Neden?' diye bağırımları o kadar içtendi ki il duyduğumda ödüm kopmuştu."

Young ve Crosby hemen Los Angeles'a Graham Nash ve Stephen Stills'in yanına gitti. Şarkıyı birkaç tekrarda kaydedip Atlantic Records'un başındaki Ahmet Ertegun'ı verildi. Şarkı da zaten Ertegun'ın sayesinde bu kadar hızlı yayımlandı. Sokakta gösteriler devam ederken plak, zarfında ABD Hakları Bildirgesi'nin konuyla ilgili kısmı basılmış halde yayımlandı.

Şarkı gerçek anlamda mükemmel bir protest şarkı olarak değerlendirildi; zamanlaması mükemmeldi, akılda kalıcı ve insanı harekete geçiriyordu.

Young, 'Ohio'ya konu olan vahim hadiseyi "Amerikan eğitim sisteminin aldığı en büyük ders" olarak anlatmaya yıllarca devam etti.

ORHAN AYDIN

Gerçek çırılçıplak...

"Yüz binlerce
betondan
tabutlukta
milyonlarca
insan
yaşıyoruz."

"İstanbul'un altı köstebe yuvası gibi" diyor haber.

"Metro için kazılan ve bir buçuk yıldır hiçbir şey yapılmayan tüneller, depremde canımızı yakan" diye devam ediyor.

Oysa İstanbul'un altı ne ise üstü de o.

"Yüz binlerce betondan tabutlukta milyonlarca insan yaşıyoruz."

Üç yıl önce bir belgesel çekimi için Sabiha Gökçen'den havalandık, 35 dakika sonra Atatürk Havalimanı'na indik.

Gördüklerimi aktaracağım, ekip de gördüklerini kaydedecek.

Bırakın benim şaşkınlığımdan cümle kuramaz oluşumu, önce kamera grubu sonra yönetmen "Olamaz, biz böyle bir şey görmedik, bir kent nasıl bu hale dönüştürülür, bunun bir adı olmalı" demekten geri duramamıştı.

Gördüğümüz; tüm ormanların, su havzalarının, yeşilliğin olduğu her yerin içinden yükselen inşaatlar, inşaatlar, inşaatlar.

"Haramiler saltanatlarını sürdürmek için geleceğimizi çalışıyorlar" dedim, kayda geçti.

Kuzey Ormanları bölgesine, Karadeniz sahiline doğru geldiğimizde ise ağıladım, o da kayda geçti.

Ağaçların topluca katledildiği, iş makinelerinin havaalanı ve bağlantı yolları inşaatı için homurtularla çalıştığı, beton dökme araçlarının canavarca doğayı mezarla gömdüğü, su havzalarının üstüne, göletlere milyonlarca ton toprağın, taşın döküldüğü zamanlardı.

Kuzeyden güneye doğru süzülürken, her

iki Çekmece gölünün yanı sıra İstanbul'un su depolarının çevrelerindeki yapılaşmaları görünce, kentin ne denli plansız, projersiz biçimde ahlaksızca talan edildiğini anlamak zor değil.

Vadilerin arasında oluşturulmuş yapay yaşam alanlarının içinden yükselen betondan dağlar.

"Burası da İstanbul mu?" diye sordu kameraman.

Gül düm acı acı küfürler savurarak.

Beton tapınmacılarının yeni kenti İstanbul ağlıyordu.

Bizans su kemerleri boyunca her taraf beton, beton, beton.

Ortada görünen olan Mimar Sinan'ın camilerinden başka bir tek kültürel varlık kalmamış.

Sahillerde dolgular, dolguların üstünde göklere tırmanan tabutluklar.

Çocukluğumun plajlarında bile haramiler geviş getirmeye başlamış.

"Bu kent deprem kenti" dedi Alman yönetmen.

"Evet, ilk depremde yerle bir olacak bir deprem kenti" dedim.

İlk depremde milyonlarcamız öleceğiz.

Milyonlarcamız sakat kalacak.

Milyonlarcamız evsiz...

Bu gerçeğe hazır olmak önlem almak gerekiyor.

Gerekiyor da yurttaşlar tek başlarına ne

yapabilirler?

Devlet ve onu ele geçirenlerin tek beslenme kaynağı bu beton.

Atatürk Havalimanı'na indik.

Gerginlikten ellerim titriyor, cümle kurmakta zorlanıyorum.

"Bize toplu mezar olacak bu kent" demiştim.

Yönetmen arkadaş şaşkınlığını gizlemeden "Dünyanın dört ülkesinde 4 kent havadan dolaşarak görüntüledik. Paris, Londra, Moskova ve İstanbul. Böylesine tanklık etmedik. Siz Türkler kendi yaşam alanlarınıza tecavüz edenlere neden izin veriyorsunuz anlamadım" demişti.

"Ben onlardan biri değilim" diye bağırdım, yadrganacağımı bile bile.

Belgesel ZDF'de gösterildi.

İstanbul bölümünün son cümleleri "İlk depremde milyonlarca insan ölecek ve onları gömecek boş toprak bile bulunamayacak" idi.

Üç yıl önceydi.

Bağırdık.

Belgeledik, duyan olmadı.

Deprem bilimciler, birkaç üniversite, meslek odaları bağırdı duyan olmadı.

Şimdi belgeselin sonundaki o ağır gerçeğe yol alıyoruz, yine dinleyen yok, yine siyaset cambazları yalnızca yalanlar söyleyerek geleceğimizi karar tmanın peşindeler.

Gerçek ise çırılçıplak.

Elbet bir gün düzelir her şey

Danimarka Prensi Hamlet'le yaptığım söyleşi hatırlarsınız. Ophelia ile, işte o söyleşi sırasında tanışmıştım ve bana Hamlet'i ne kadar sevdiğinden bahsetmişti. Helsingör'e bu sefer Ophelia ile sohbet etmek için gittim. Babası, abisi ve sevdiği erkek tarafından şiddetin bin bir türüsünü yaşayan kadınlardan sadece biri Ophelia. Susması beklenen ve yaşanan olumsuzlukların sorumlusu gösterilen kadınlardan sadece biri. Her kadın gibi o da hayatla başa çıkma yöntemlerini geliştirmiş ve mücadelesinden vazgeçmemiş. Artık tek başına ayaklarının üstüne basan ve sadece kendi istediğini yapan bir kadın... Bir nehrin başında buluştuk ve birbirinden güzel çiçekleri koklayarak konuştuk.

■ **Sevgili Ophelia çok zaman geçti sizi son gördüğünden beri. Konuşacak çok şey sorulacak çok şey var size. Ophelia:** Hepsini kilitli aklımda, anahtar da sizde!

■ **Neler oldu böyle size, nasıl oldu bu değişim anlatın, lütfen?**

Ophelia: Soruyorsunuz madem... Prens Hamlet'le ilgili her şey.

■ **Hamlet tüm güçsüz erkekler gibi yaşadıklarının acısını sizden çıkartmaya çalışmış. Doğru mu?**

Ophelia: Ah bilseniz, bir bilseniz nasıl korktum. Odamda oturmuş dikmiş dikiyordum. Prens Hamlet çıka geldi birden; gömleği çözü, başı bağı açık. Bağış, düşük çorapları çamur içinde; benzi çumş, dizleri birbirine vurasıya titrek. Ve öyle yürekler acısı bir bakış ki, cehennemden kaçıp gelmiş sanki gördüklerini anlatmaya... Bu haliyle yürümez üstüme! Ne kadar zalim, ne kadar zalim! Ulu Tanrım yardımcısı olsun, şifasını versin.

■ **Ne hissediyorsunuz ona karşı?**

Ophelia: Beni sevdiği zamanlardan bir gün geliyor hep aklıma; Bileğimi yakaladı, sınıksı tuttu, sonra kolu yetesiye uzaklaştı geri geri. Öteki eli gözleri üstünde, söyle, resmimi yapmak ister gibi, öyle acı öyle deri bir ah çekti ki, kendini paralamak, yok istiyordu sanki. Sonra bıraktı beni ve başı bana dönük, yürüdü bir

O kadar mı sadece? Bir korobaşı gibi, bıçak gibi keskin dilleriyle ne yapmam gerektiğini söyleyip duruyorlar ama ben artık eski Ophelia değilim. Dinlemiyorum onları. Öldü güzel güzel laf dinleyen Ophelia, çoktan öldü. Öldü gömüldü bile. Başında yemyeşil otlar büyüdü, taş dikildi bile...

önüne bakmadan. Çıkıncaya kadar hep üstümde kaldı gözleri ışıltı... İşte böyleydi. Son günlerde bana yine pek bağlanmış görünüyor ama artık benim için bitti. Üzücü sözleri gibi çıkardım onu hayatımdan. Mektuplarını çevirip görmeye de yanaşmadım.

■ **Peki ya babanız ve erkek kardeşiniz, sizin yerinize kararlar vermeye devam ediyorlar mı?**

Ophelia: O kadar mı sadece? Bir korobaşı gibi, bıçak gibi keskin dilleriyle ne yapmam gerektiğini söyleyip duruyorlar ama ben artık eski Ophelia değilim. Dinlemiyorum onları. Öldü güzel güzel laf dinleyen Ophelia, çoktan öldü. Öldü gömüldü bile. Başında yemyeşil otlar büyüdü, taş dikildi bile... Elbet bir gün düzelir her şey. İnsan sabırlı olmalı ve vazgeçmemeli kendinden. Soruyorum size, güzelliğin doğruluktan daha iyi arkadaşı olabilir mi?

■ **Olamaz tabii. Çok sevindim bu yeni halinize. Umarım her şey sizin istediğiniz gibi olur. Kimsenin bir kadına ne yapmamız gerektiğini söylemesine ya da hangi durumlarda namuslu hangi durumlarda namussuz olduğumuza karar vermesine kulak asmamalıyız. Ophelia:** Güzel öğütlerin kulağımda küpe kalacak, ama sevgili kız kardeşim sen de pek benzeme sakın şu ikiyüzlü papazlara. Bizi dikenli, sarp cennet yollarında sürerler. Kendileriyle, aldırmaıyıp verdikleri talkına. Göbekli, gamsız, kaygısız çapkınlar gibi, zevkin zülümlerinde sezenler.

Deve âşık olan Tanrı

Eve döndüğünde günlere odasına kapandı Freyr, ne bir şarap içti ne de dışarı çıktı. Üvey annesi Skadi ve babası Njörðr oğullarının bu durumuna kaygılanıyorlardı, Skirnir'e ne yap ne et durumu öğren diyerek ona gönderdiler. Hizmetkârı Skirnir güç bela öğrendi efendisinin sıkıntısını ve efendisine "Kılıcınıza karşılık o Gerdr'ı size getiririm" dedi.

Vanır tanrılarının en görkemlisi olan Deniz Tanrısı Njörðr'un oğlu Güneşin, Havanın, Bolluğun ve Bereketin Tanrısı Freyr, göğün en üstünden aşağılara bakıyordu. Hayatında bir eksiklik seziyordu, ama ne olduğunu bilmiyordu; boşluğu hissediyordu, ama onu neyle dolduracağını bilmiyordu.

Mevsimleri o yaratmıştı, toprakları o canlandırmış, yaşamı sıfırdan var etmişti; Midgard'daki tüm faniler ona bu sebeplerden ötürü saygı duyar ve taparlardı. Ancak bu, onun içindeki boşluğu dolduruyordu. Ne o kınından çıktığında kendi başına can almaya gönüllü kılıcı ne de üzerine bindiği, karalığı aydınlatacak kadar kadir, altın bırıklı, iri çüseli Gullinbursti adındaki domuz bu boşluğu doldurabiliyordu. Tüm diyardaki en büyük gemi olan, denizleri yaran, korkular saçan Ivaldi'nin oğullarının yaptığı Skidbladnir adlı gemi de onun bu boşluğunu dolduruyordu. Freyr gökyüzünde bir eksiklik hissediyor ve bunun boşluğuyla aşağıya bakınıyordu. Ellerin diyardında yaşıyordu, belki de tüm âlemlerdeki en aydınlık yerdin meskeni ama bu bile onu içine düştüğü histen kurtaramıyordu.

Tüm bu boşluk arayışında daha fazla olduğu yerde duramıyordu Freyr ve böylece sadık hizmetkârı Skirnir'a, Gullinbursti'yi hazırlattı ve Asgard'a doğru yola çıktı. Şu zamanın şafağında bu yana girilen bütün muharebelerde asil bir şekilde ölen yiğitlerin yaşadığı salona, Odin'in Valhalla'sına girdi. 540 kapılı, her kapısından 800 kişinin yan yana girebileceği o salonda dört bir yanda savaşıyan asil ruhlı yiğitler bulunuyordu, dört bir yanda o büyük savaşa devam edecek bir hazırlık sürüyordu. Bu asil ruhlı yiğitler birbirlerini öldürme pahasına talim yapıyordu.

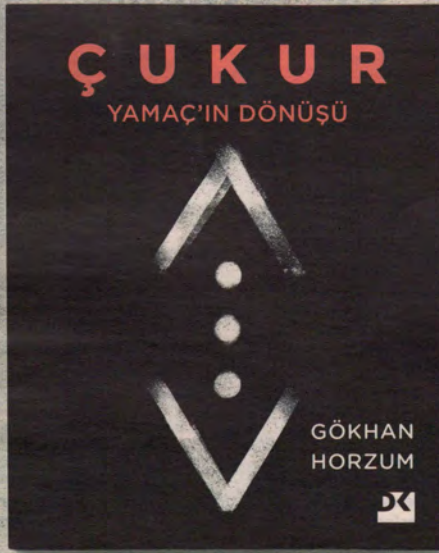
Skirnir ise ilk kez geldiği Valhalla'da bu yiğitlerin sayılarının çokluğuna hayretle bakıyordu. "Yetmez" dedi Freyr, "Bu kadar insan o büyük gün geldiğinde, o kurtu öldürmeye yetmez." Az bir zaman geçmişti ki asil ruhlı yiğitlerin pek çoğu yerde ölü halde, bir kısmı feci şekilde yaralanmış duruyordu. Tam o esnada salonda gür bir ses yükseldi ve o ses "Bugünkü savaş bitti" diyordu. Sesin kesilmesiyle ölümler durdu, yaralar iyileşti ve ziyafete hazırlık başladı, savaş sırasındaki düşmanlıklar unutuldu. Ziyafete başladığında gür bir tezahüratla eşlik ediyordu gün boyu savaşıyan savaşçılar domuz etinin ve şarabın gelişine. Bilge Tanrı Odin ise ziyafetin en başına oturmuş domuz etini kurtları. Geri

ve Freki'ye atıyor, şarabını içiyor ve Huginn ve Muninn adlı kargalarını dinliyordu. Annen Freyr "Burada işimizi bitti, Odin bütün âlemlerdeki, bütün noktaların görülebildiği tahtı Hlidskjalf'ta değilmiş, onu öğrenmiş olduk dedi." 540 kapıdan birisinden çıkıp tahta gittiler, Freyr dört bir yana baktı ve kuzeye geldiğinde hissettiği o boşluğu dolduracak şeyi gördü, Gerdr'ı.

Eve döndüğünde günlere odasına kapandı Freyr, ne bir şarap içti ne de dışarı çıktı. Üvey annesi Skadi ve babası Njörðr oğullarının bu durumuna kaygılanıyorlardı, Skirnir'e ne yap ne et durumu öğren diyerek ona gönderdiler. Hizmetkârı Skirnir güç bela öğrendi efendisinin sıkıntısını ve efendisine "Kılıcınıza karşılık o Gerdr'ı size getiririm" dedi. Atını ve Freyr'in kılıcını kuşanan Skirnir, doğru sürdü kuzeye. Toprak devyi Gimir ile dağ devı Auboda'nın kızları Gerdr'in evine günler sonra ulaşabildi. Efendisini övdü, anlattı, maharetlerinden bahsetti, görkemli güçlerinden, ne kadar saygındı olduğundan söz etti, nihayetinde efendisinin aşkından söz etti ve teklifini sundu. Gerdr kabul etti, dokuz gün sonra Barri Adası'nda olacağını söyledi. Skirnir muzaffer bir edayla geri döndü efendisine; Freyr onu kapıda karşıladı, müjdeyi verdi.

O günden tam dokuz gün sonra, Freyr adaya gitti, müstakbel eşi Gerdr onu bekliyordu. Bir arpa tarlasında düğünleri oldu; Gerdr nihayet o hissettiği boşluğu doldurabilecek bir dev bulmuştu. Mutlu bir evlilik sürdürdüler; ilerleyen zamanlarda İsveç'in ilk kralı olacak ve sarhoşken şarap fıçısına düşüp boğularak ölecek Fjolnir adında bir oğulları oldu. Freyr'in hizmetkârı Skirnir ise hem kendi kılıcını hem de Freyr'in tanrısal kılıcını alıp ortalıktan kayboldu; Freyr kılıcını verdiği için biraz pişmanlık duyuyordu, girdiği bir muhaberede bir şeylin boynuzlarıyla bir dev öldürmüştü, ama buna rağmen yaptığı hatanın farkında değildi: Ragnarok'ta kılıcı olmadan yapamazdı.

YAMAÇ'IN DÖNÜŞÜ

Milyonların izlediği
Çukur dizisinin
kitabı çıktı!

YALNIZ Sabah

Sabahtan beri sezdiğim ayrılık vakti; yalnızlığımın rüzgârla beraber yüzüme çarpmaya başladığı andı. Öfke değil ama hüznün çökmüştü bedenime.

Motel odasının yırtık perdesinden içeri gün ışığı sızıyordu. Çantamı hazırlarken içimden unutmamam gerekenleri tekrarlayıp duruyordum. Cüzdanımı aldım, giriş belgesi çantada, banyoda tıraşımı unuttum, onu da bavula koyayım. Gömleğim ütülü... Resmi kıyafetleri okula girenken teslim alacaktık zaten... Avuçlarımın içi sırlıslıktı. Dışarıdan gelen aceleci at arabalarının ritmik sesleri, kalp atışlarını şahlandıırıyordu. Saate baktım, vakit vardı daha.

Can dostum Ahmet'in isarıyla, dün Büyük Ada'ya gelmiş, gezmiştik. Hayatımda ilk defa iki gün önce, evimden ayrılmış, bu efsunkâr şehri görmüş ve gececek dünyamın sınırlarının uçsuz bucaksız olduğunu fark etmiştim.

Dün gece, minicik sahipsiz bir kayıkta, bakkaldan aldığımız buralarımızı içeren Ahmet suskundu. Şehrin ışıklarına bakıp iç çekişiyor, sanki bana bir şeyler anlatmak istiyor ama yapamıyordu. Şüphelerimin beni

halkı çıkaracağını bilsem de kabullenmek istemiyordum. Odalarımıza çekilmeden beş dakika önceydi. Elini cebine attı, aheste bir tavırla sarı bir mektup çıkardı. Bana uzatırken elleri zangır zangır titriyordu, gözleri ıslak ıslaktı. Sabahtan beri sezdiğim ayrılık vakti; yalnızlığımın rüzgârla beraber yüzüme çarpmaya başladığı andı. Öfke değil ama hüznün çökmüştü bedenime. Öte yandan onu ikna etmenin boşa bir çaba olacağını anlamış, bunu kabullenme safhasına çabucak geçmiştim. Sıkıca sarıldığım can dostum, kollarımın arasından sıyrıldı. Ardından koşarak ortadan kayboluverdi.

10.09.1954

Can yoldaşım Nejat,

Vicdanım pek rahat değil ne yazık ki fakat ben hayatla yüzleşme cesaretinin kendimde olduğunu zannederek yanılmışım. İzmir'e dönüyorum fakat bunu sana yüz yüze söyleyemememizin sıkıntısı içindeyim.

Tandığımız, bildiğimiz sokaklardan dışarı çıkmaya, seni ben inandırdım. Bu yolda seni yalnız bırakmaktan dolayı utanç duyuyorum. Bana ne desen haklısın... İzmir'de sen olmadan ne yaparım onu da hiç bilemiyorum...

Şefkatle kalbini tüm sevdiğine açan, mavi

bakışlarıyla günümü aydınlatan, mülte fit arkadaşım ne olur beni affet...

Ahmet

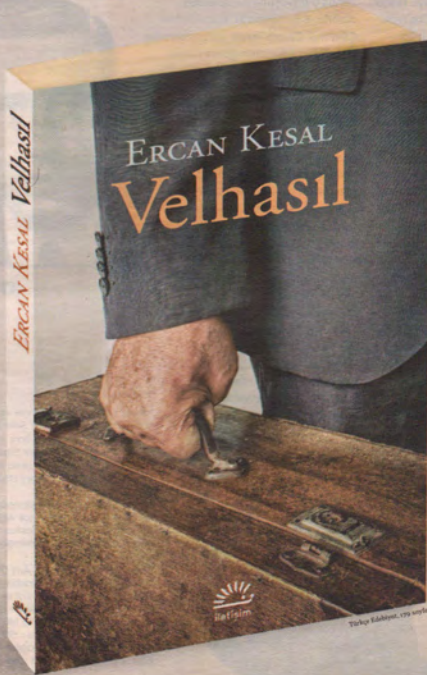
Annemin duası okunuyordu. Kavrulmuş irmik kokusu her odaya nüfus ederken, midem bulanmış sokağa kaçmışım. Ağlarken yanıma gelen o uzun çocuk, tam 10 yıldır yanımdaydı. Başka dostlarım da oldu fakat Ahmet'in yeri çok başkaydı. Biz onunla hem yaz ve kışa benzerdik, hem de çiçek ve arıya. Birbirimizden bestenirdik... Bursumu reddederek onun yolunu seçmeme rağmen, şimdi çok korktuğum yalnızlığı yaşamam, kaderden başka bir şey olamazdı. Üstelik onun yüzünden...

Askeri okulların zor koşullarını göğüslerken tek başıma olmayı planlamamıştım. Ahmet'in güçsüzlüğü karşısında kendimi aniden çok güçlü hissetmeye başlamıştım. O sabah dostundan ayrılmanın hüznünü, annesini bulamayan bir bebeğin telaşını, sınava girecek bir talebenin heyecanını yaşıyordum.

Bu yolculuğumun ne iyi şeylere gebe olacağını bilmeden kapıdan çıktım. Erguvan çiçeklerinin manzarasında sabahın en taze kokularını içime çekerek ve kuş seslerinin veda şarkısını kalbimde hissederek denize doğru yokuş aşağı yürümeye başladım.

Ercan Kesal'ın yirmi yılı aşan yazı serüveninden, renkli bir seçki...

Ercan Kesal'ın yirmi yılı aşan yazı serüveninden, renkli bir seçki... Kesal'ın sinema ve yazma deneyimine dair ve yaşama deneyimine dair, hayatında (bazıları, birçoğumuzun hayatında) iz bırakmış insanlarla ilgili küçük hikâyeler, anekdotlar, ayrıntılar var. Bir minnet, sevgi ve saygı hasılatı var.

ALPAY ERDEM

VENÜS'LE ÇİKO

Hadiii. Alla Allaa. Olaya bak. Sabah sabah ya. Olacak iş değil. Bilirsiniz bizim evde kedilerimiz var, Venüs'le Çiko. Venüs hep biraz daha baskın bir karakter. Venüs'e sorsanız, o bu evin kraliçesi. Çiko da kimmiş. Haspam. Herkes bu evde yerini bilecek. Herkes de yerini biliyor aslında. Kendince bir hiyerarşi dev. Yalnız bu arada da Çiko bana aşık. Deli oluyor benim için. O kadar çok seviyor ki beni. Sabah sabah da yanılsıklıkla Venüs'ün kuyruğuna bastım. Çok da basmadım aslında, az bastım. Venüs de can havliyle bir isyan etti tabii. Sen misin benim Alpay'ıma laf çakan, yirmi metre öteden fırladı Venüs'ün üzerine Çiko. Ve nasıl bir kavga başladı aralarında bilemezsiniz. Daha doğrusu, Çiko'nun Venüs'ü haşlaması olarak tanımlamak lazım bence olayı. Tüyler havallarda uçuşuyor. Gözü döndü Çiko'nun. Bitmeyen bir sopa dönüyor gözümüzün önünde. Ne yapacağımızı şaşırdık. Ayrılmaya çalışıyoruz, iyice sinirleniyor, iyice hırpalıyor Venüs'ü. Venüs de şaşırdı. Çiko'dan hayatta beklemeyeceği bir şey oluyor çünkü. Biz de beklemeyiz Çiko'dan öyle bir şey. Yeryüzünün en mülayim kedisi. Evin içinde metrelerce dövdü Venüs'ü Çiko. Dövüyor da dövüyor. En sonunda Özlem toka attı aralarına da öyle alabildi Venüs'ü Çiko'nun elinden. Hâlâ da tam alamadık, tehditlerine devam ediyor bir yandan. Ne Çiko'ymuş. Şaşkınlığımız çok büyük oldu. Daha sonra ben Çiko'yu kucağıma aldım da biraz sakinleşti. İyiyim kızım dedim, ben iyiyim. Venüs'e baktık, bir şeyi yok ama kafayı yemiş durumdaydı o da. Olanları anlamaya çalışıyor, anlayamıyor. Çiko'yu aldım, yukarıya çıkardım. Gözü sürekli aşağıda ama. Venüs'ten hıncını alamadı çünkü. Bu Çiko ki Venüs'ün yarısı kadar. Eğer bu evde biri birini hırpalayacaksa bu hep Venüs olurdu. Bugün Venüs hayatının şokunu yaşadı. Buluşmayacaksn arkadaşım, benim aşkıma buluşmayacaksın, ne olmuş yani az biraz kuyruğuna bastıysa, hem az basmış hem biraz basmış, ne olmuş yani, sen de kuyruğunu oraya koymasaydın o zaman. Aradan biraz zaman geçti, Venüs yukarıya doğru gelmeye başladı. E acıktı çünkü Venüs. Mamalar, sular üst katta. Çiko'dan nasıl tırsıyor ama. Çiko derhal gardını aldı. Birbirlerine karşı ötüyorlar ama artık kavga da etmezler gibi.

Ben de zaten bu arada hazırlandım, evden çıkıyordum. Bisiklete bineceğdim. Binerim çünkü. Ben bu bisiklete binerim aga. Binerim de binerim, binerim de binerim. Tam merdivenden iniyordum ki, Çiko'yla göz göze geldim. Gördüğüm manzara karşısında yutkundum. Çiko ağlıyordu. İki gözü iki çeşme derler ya, yemin ediyorum aynen o şekilde insan gibi ağlıyordu Çiko. Acayip üzülmüş yaşananlara. Artık neye tam olarak üzülmüş bilemiyorum ama bir şeylere çok üzülmüş. Çok içlerimmiş. Bana karşı yapılan terbiyesizliğe mi taktı artık, çünkü o onu bana karşı yapılan bir terbiyesizlik olarak algıladı bence. İnsan aşkını korumaz mı, önemsemiz mi, ona bir şey olsa kahrolmaz mı. Ya da ne bileyim, Venüs'ü dövüşüne de üzülmüş olabilir. Bilemezsin ki. Kucakladım Çiko'mu. Bayağı insan gözyaşları sileri gibi sildim Çiko'mun gözyaşlarını. Üzülmü kızım dedim, bir yanlış anlaşılma oldu. Sizi çok seviyorum dedim. Barış Venüs ablanla da, tamam mı dedim. Öptüm kokladım Çiko'mu, yere koydum. Venüs'ü de sevdim, Venüs'ü de öptüm. Şu anda bu satırları Kuzguncuk'tan yazıyorum. Dönerken islak mama alayım da, aynı kaptan kardeş kardeş yesinler. Çünkü bir islak mamanın onaramayacağı hiçbir kedi kalbi yoktur. Bu arada ne tüy topladım sonra be. Ne tüy topladım. Yemin ediyorum çok tüy topladım. Tıraş mı ettirsem acaba kendilerini, bilemedim. Yok yok, tıraş ettirmeyeyim. Gerek yok, boş ver diyeim. Kavga etmezler bir daha diye düşünüyem. Evet evet, öyle yapayım.

Kalemi yonttum.
Yonttuktan sonratuttum öptüm.
Yazmasam deli olacaktım.

Sait Faik Abasıyanık

Yelken ol,
kürek ol,
dümen ol,
balık ol,
su ol,
Git gidebildiğin
yere...

orhan veli kanık

- İmtiyaz Sahibi: Birgün Yayıncılık ve İletişim Tic. A.Ş. adına İbrahim Aydın
- Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Serfer Selçuk Özбек
- Yayın Kurulu: Önder Aboay, Barış İnce
- Editöryat Danışmanı: Haydar Ergülen
- Editörler: Barak Aboay, Mustafa Kurnuş
- Sokak Ekibi: Can Binalı Aydın, Onur Tunçay, Selin Kalkan, Merve Bavra, Gizem Çitak, Meral Çınar
- Reklam ve İletişim: bavulreklam@birgun.net, bavul@birgun.net
- Kapak İllüstrasyonu: Ekin Başak Akgül
- Grafik Tasarım: Barış Can Sarıtaş
- İletişim: 0546 2883328 - iletisim@bavuldergi.com - bavul@birgun.net
- www.bavuldukkani.com
- Adres: Gülbahar Mahallesi, Avni Dilligil Sokak, Özden Apartmanı, No: 14/3 Mecidiyeköy/Şişli İstanbul
- Basıcı: UNİPRINT Basım Sanayi ve Tic. A.Ş.
- Adres: Ömerli Mah. Hadimköy - İstanbul Cad. No:159
- Hadimköy Arnavutköy 34555 İstanbul / TÜRKİYE
- Tel: +90 212 798 2840 / Faks: +90 212 798 2063 - www.apa.com.tr
- Genel Dağıtım: Turkuvaaz Dağıtım Pazarlama A.Ş.
- ISSN: 2149-8113 Aylık yaygın süreli yayındır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranter.org>

/bavuldergi

/bavuldergi

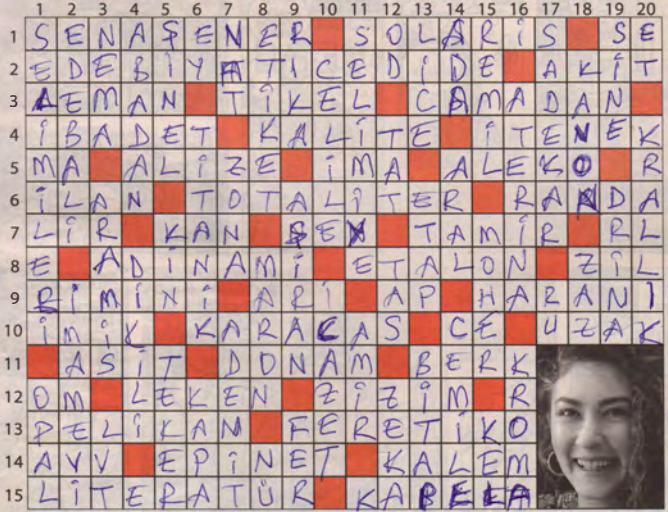

/bavuldergi

Bavul Bulmaca

Çözümü sizinbavulunuz@gmail.com adresine gönderenler arasında yapılacak çekilişte kazanana bez çanta, rozet ve kitap hediye...

Hazırlayan: İlker Mumcuoğlu

SOLDAN SAĞA

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Sevmemeliyiz! söyleyen şarkıcı (Resimdeki) - Stanislaw Lem'in romanından uyarlanan Andrey Tarkovski'nin filmi - Tavla da bir sayı. 2. Serveti Fünun Dergisi etrafında toplanan edebiyatçıların akımlarına verdikleri ad - Sözleşme. 3. İsviçre'de bir göl - Cüzi, kısmi - Seren yelkenlerin üst yakalarından boğarak yüzeylerini küçültme. 4. Tapınma - Nitelik - Piston. 5. Su - Tropikal deniz rüzgarları - Kinaye - Sergey Rahmanınov'un bir operası. 6. Duyuru - Siyasal erkin bir elde toplandığı, teröre, baskıya ve zulme dayalı devlet yönetimi - Yelkenli bir teknede en geride bulunan yan yelkenli. 7. Mitolojik bir çalgı - Yaşam sıvısı - Nesne, obje - Onarma - Lübnan'ın plaka imi. 8. Tıpta kuvvetin azalması ya da kaybı - Ağırılık ve uzunluk ölçüleri için kabul edilmiş yayılma ölçü modeli - "...şal ve gül" (Y. K. Beyatlı). 9. Federico Fellini'nin doğduğu İtalya kenti - Çıplak - Yabancı bir haber ajansı - Büyük tencere. 10. Boğaz, gırtlak - Venezuela'nın başkenti - Bebekleri eğlendirmek için çıkarılan ses - Nuri Bilge Ceylan'ın bir filmi. 11. Hamız - Gemi ve kayıkların donatılması - "İlhan ..." (Şair). 12. Kemik ucu - Kar ayaklığı - Cem Sultan'a, Avrupalıların verdiği ad. 13. Alt çenesinde kesesi olan bir su kuşu - Rize bezi. 14. Karabiber ağacı - Küçük boyutlu, genellikle kuyruklu bir klavsen - Yazarların silahı. 15. Edebiyat - Şapka.

1. En son "Bir Gölge Gibi Silineceksin - Çiziktirmeler" adlı kitabını yayımlayan yazar - Değerli bir taş. 2. Osman Gazi'nin kayınpederi - Kadın cezaevi. 3. Faiz - Üç Silahşörler'den biri - Letonya parası. 4. İran'da bir kent - İzmir'in bir ilçesi. 5. Yakası kükrüklü ve kolsuz kaput - Garez - Tekerlek. 6. Bir hitap ünlemi - 1912 yılında batan transatlantik - "...çeneni" (Shut up). 7. Meşin ya da hasır sofra - Sinir uçlarının iltihabı - Lenf düğümleri iltihabı. 8. Yafa - Kestane rengi - Çıplak vücut resmi. 9. Arap harflerinin en çok kullanılan el yazısı biçimi - Türk müziğinde bir makam adı - Gözde canlılık. 10. Nazım Hikmet'in, ressam olan annesinin adı - Diploma. 11. Mimar Sinan'ın en önemli eseri olan Edirne'deki cami - Buyuran, üst. 12. Ateş - Lezzet - Bir sulu şey kabı - Anlak. 13. Diyarbakır'ın bir ilçesi - Yarış bükümleri - Yorgun, bitkin. 14. Zülfü Livaneli'nin bir albümü - Asya'da bir göl - Cengiz Aytmatov'un bir romanı. 15. Kum falı - Ankara keçisinden elde edilen yün - Saçsız kimse. 16. Gümüşbalığı - Renk, boya. 17. Kuyumcu taslakçısı - Yüz, çehre. 18. Belli aralıklarla söylenen bir şarkının başka biri tarafından aynı sözlerle yinelenmesi - Je Vieux'ü söyleyen şarkıcı. 19. Gögüs - Sırbistan'da bir ırmak. 20. Spielberg'in bir bilimkurgu filmi - "Sürgün ve ...". (Albert Camus'nün öykü kitabı).

Sayı: 49
Bavul Bulmaca
Çözümleri

SOLDANSAĞA

1. Haruki Murakami - Alaka. 2. İsa Celik - Viyadük - Dun. 3. Ra - Alışar - Bas - Riyala. 4. Odak - Cibali Karakoğlu. 5. Şov - Fem - Bar - Rot - Gına. 6. İlahi - Aşır - Jil - Mah. 7. Mutena

- İtenek - Pa - Ati. 8. Arizona Rüyası - Alay. 9. Erotika - İfa - Arabika. 10. Ak - Doz - Natura - Akalın. 11. Bono - 12. Naz - Giz - Sekoya. 14. Oligopol - Van - Cam. 15. Zifos - Namütenahi.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Hiroşima - Abanoz. 2. Asadol - Ekolali. 3. Ra - Avatar - Nazif. 4. Uçak. 5. İlçe - Azze - İp. 7. Mişirma - OK - Sezon. 8. Ukab - Şınanay - La. 9. Rabita-

Ases. 10. Av - Laterit - Revü. 11. Kibir - Nüfus - Kat. 12. Ayak - Jeyar - Bone. 13. Masarika - Atay. 14. İd - Rol - Sa - Alaca. 15. Urat - Prasa - Ah. 16. Akik - Ma - Akademi. 17. Yogo - Aba. 18. Adali Halil. 19. Kulun - Taki. 20. Ana - Aşyan.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteop.org>

OTI TABİ

Yılmaz Arslanlık

BAVUL

